

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו - תער"ב

מ. ד"ה וידבר וגו' המטות

מא. ד"ה אלה מסעי

מב. ד"ה אלה הדברים

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו מקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

- הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות -

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

מאתיים שנה להסתלקות (הילולא) של רבנו הזקן

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
תכד	מטות	הגילוי בעולמות הוא במדה – (קנח-קסא)	מ. וידבר וגו' המטות כו'
תמא	מסעי	תורה היא בחי' ממוצע – (קסב-קסד)	מא. אלה מסעי כו'
תנב	דברים	חומר צורה תיקון זמן – (קסה-קסט)	מב. אלה הדברים כו'

B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672

DISCOURSES 40-42

Copyright © 2013

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

ORDER DEPARTMENT

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN 978-0-8266-6090-9

Printed in the United States of America

פתח דבר

הננו מוציאים לאור חוברת י"א של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך-המאמרים „בשעה שהקדימו – תער"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים: וידבר וגו' המטות דש"פ מטות; אלה מסעי דש"פ מסעי; אלה הדברים דש"פ דברים – תער"ג.

כ"ט אלול יום ההולדת של כ"ק אדמו"ר הצ"צ, ה'תשע"ג
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ש"פ מטות, תער"ג

וידבר משה אל ראשי המטות לבנ"י לאמר, זה הדבר אשר צוה ה' כו'.² וצ"ל מהו ההפרש בין שבטים למטות,³ דפעמים נא' שבטים, וכמ"ש⁴ כל אלה שבטי ישראל כו', ופעמים נא' מטות, מהו ההפרש ביניהם. ומפני מה בנדריים נא' ל' מטות כו'. גם מהו"ע ראשי המטות כו'. גם צ"ל מ"ש זה הדבר אשר צוה ה', מהו ההקדמה הזאת, והול"ל מיד איש איש כו'.⁵ מהו אומרו תחלה זה הדבר כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל⁶, דהמשכה דתו' הוא המשכת אור חדש כו', דהאבות, הגם שהמשיכו בחי' גילוי אלקות בעולם, מ"מ, ההמשכה הוא האור דסדר השתל', לא גילוי אור חדש כו'. וז"ש⁷ ושמי הוי' לא נודעתי להם, לא ניכרתי במדת האמיתי שלי⁸, דהיינו אמיתי ש' הוי' עצמו, לא נמשך להאבות, להיות המשכתם הוא רק האור דסדר השתל' כו', רק שהמשיכו משרש ומקור ההשתל' כמו שהוא בבחי' החכ', שעיי"ז המשיכו גילוי אלקות כו'. וז"ע וארא כו' באל שדי כו'.⁷ שדי באלקותו לכל ברי'⁹, וגם שאין העולם ומלואו כדאי כו'.¹⁰ וכמשנת"ל (ד"ה ויקח קרח)¹¹, וה"ז למעלה מההמשכה דבריה"ע ע"פ מא' קו המדה¹², דההמשכה במדרי' התחתונה אינו כפי מהות מדרי' העליונה כו', והאבות המשיכו האור שלא ע"פ מא' קו המדה, והמשיכו עיי"ז גילוי אלקות בעולם כו'. מ"מ א"ז או"ח¹³ כו'. אך ע"י התורה נמשך גילוי או"ח ממש, בחי' גילוי אור עצמי כו'.

שיב

אך לכאו' צ"ל, והלא כל ההמשכות והגילויים שבעולמות הכל הוא ע"פ קו המדה, דא"א להיות שום המשכה וגילוי בעולמות כ"א ע"י המדידה כו', דגם אורות מקיפים הם בבחי' מדידה כו', וכמ"ש¹⁴ ושקל בפלס הרים, דהרים הן הרים הגבוהים ליעלים¹⁵, בחי' מדות דא"א, ה"ה ג"כ במשקל כו', וכמ"ש במ"א¹⁶, ומכ"ש אורות פנימיים שהם בבחי' משקל ומדידה כו', והמדידה הוא באופן המשכת האור, ובאופן שיתקבל בעולמות כו' (ידוע במשל דמשפיע ומקבל¹⁷, שלאחר שמעלים המשפיע אור שכלו העצמי, שנמצא בו אור השכל השייך אל המקבל, ה"ה נמצא תחלה בבחי' נקודה, ואח"כ מפרט

(6) פקנ"ו (ע' ושח).

(7) וארא ו, ג.

(8) פרש"י עה"פ.

(9) ב"ר פמ"ו, ג. פרש"י לך לך יו, א.

(10) ב"ר שם.

(11) פקמ"ד (ע' ורעט).

(12) ראה לעיל פקנ"ב (ע' תז).

(13) = אין זה אור חדש.

(14) ישע"י מ, יב.

(15) לשון הכתוב – תהלים קד, יח.

(16) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' תקכו ואילך.

סידור עם דא"ח רלג, א.

(17) ראה גם סה"מ תרמ"ז ע' מח ואילך.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי פקודי נז, א ואילך. ועם הוספות כו' – ביאורי הזהר לאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' רצב ואילך. אוה"ת מגילת אסתר ע' ער ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

מאמרים שכנראה מיוסדים על מאמר זה: ד"ה ויסעו מרפידים תש"ג פ"ה (סה"מ תש"ג ס"ע 129 ואילך). חלק מד"ה ועשית חג שבועות תשי"ט (סה"מ תשי"ט ע' רו ואילך).

(2) מטות ל, ב.

(3) ראה ד"ה וידבר גו' ראשי המטות במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' רלו ואילך. ח"ב ע' תק ואילך. אוה"ת מטות ע' ארצד ואילך. ע' א'תקמט ואילך. ד"ה הנ"ל תרע"ו (סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' קלא ואילך).

(4) ויחי מט, כח.

(5) מטות שם, ג (ושם: איש כי ידור).

הפרטים בעצמו מה שיכול להתגלות אל המקבל, וזה עדיין לפי ערך שכלו של המשפיע, ולמעלה עדיין מגילוי אל המקבל, וצ"ל עוד צמצום, שיהי' אור השכל לפי ערך כלי המקבל, שיתקבל בכלים וחושים של המקבל כו'. וכמ"ש באגה"ק סי' ט"ו¹⁸ בענין כליות יועצות¹⁹, שלא יומשך כמו שהוא שכל דק מאד במוחו ושכלו, רק ישתנה קצת מדקות שכלו, ויתהווה שכל שאינו דק כ"כ, כדי שיוכל הבן לקבל כו', עכ"ל. וזהו שהנקודה והפרטים לעצמו, הוא המדידה בהמשכת האור והגילוי, ואח"כ מה שמתהווה שכל שלפ"ע המקבל, וזה המדידה באופן שיתקבל אל המקבל כו'. ובהדוגמא מזה למעלה יובן, דהמשכת האבות הוא ג"כ בחי' חיצונית האור, רק שזהו כמו שהוא בעצמות המשפיע כו', והיינו בחי' אורות עצמיים דע"ס דאצי' בבחי' חיצונית כו', ועמשנת"ל פקל"ז²⁰). ואפי' הגילויים דתומ"צ הן ג"כ בבחי' מדידה כו', דזהו"ע פרטי הענינים שיש במצות, וכמו תפילין וציצית ושבת כו', דהחילוקים הם באופני ההמשכות כו' (דע"ה²¹ שכולם הם המשכות העצמות, ומ"מ הם במצות חלוקות, דהיינו החילוק באופני ההמשכה כו'). ויש מדידה בכל מצוה ומצוה באופן עשייתה כו'²², דזהו מה שהתו' מפרש ומבאר איך היא כל מצוה, ואז דוקא נמשך האור ע"י כו', דציצית הוא באופן כך וכך, ותפילין באופן כך וכך כו', ושבת לאו זמן תפילין²³, דמצד ההמשכה דשבת א"צ אז לתפילין כו'²⁴, הרי כ"ז הוא המדידה באופן המשכת האור והגילוי כו'. וכמו"כ יש מדידה באופן גילוי אור התו' בעולמות, וכנודע שיש תו' אצי' ותו' הברי', וכמו ועל תורתך שלמדתנו²⁵, דפי' בכהאריז"ל²⁶ על תורתך תו' האצי', שלמדתנו היא תו' הברי' כו', שזהו ההפרש באופן הגילוי כמו שהוא באצי' וכמו שהוא בברי' כו'. הרי שכל המשכה וכל גילוי שמאיר בעולמות, הכל הוא בבחי' מדידה כו'. וא"כ איך נא' דההמשכה דברה"ע הוא ע"פ מא' קו המדה, וההמשכה דהאבות אינו ע"פ קו המדה, וכ"ש ההמשכה דתו' שאינה ע"פ קו המדה, מאחר שכל ההמשכות הן בבחי' מדידה כו'.

שיג

אך הענין הוא²⁷, דבאמת כל המשכה צ"ל בבחי' מדידה, אך בבחי' קו המדה יש בזה כמה מדרי' כו'. והענין הוא, דהנה כתי'²⁸ והנה איש מראהו מראה הנחשת ופתיל פשתן בידו וקנה המדה, ואי' בזהר פ' פקודי²⁹, זמנין קו המדה, וזימנין קנה המדה, דאינון פתיל וקנה כו'. דהנה, ההפרש בכלל בין קו המדה וקנה המדה, הוא ההפרש בבחי' חסדים וגבו' כו'. דהנה, כל מדידה הוא בחי' גבו', שהרי המדידה הו"ע ההגבלה, שזהו בחי' גבו' כו', ושרשו מבחי' בוצינא דקרדוניתא³⁰, שזהו בחי' גבו' דעתיק שמלוּבש במו"ס כו'. אך קנה

18) קכב, ב. וראה לקו"ת שה"ש כו, ג ואילך.

19) ראה ברכות סא, א.

20) ע' שסא ואילך.

21) - דעם היות.

22) ראה תניא אגה"ק ס"י.

23) שבת סא, א. עירובין צה, ב ואילך. מנחות לו, ב.

רמב"ם הל' תפילין פ"ד ה"י. טושו"ע ודאדה"ז או"ח סל"א ס"א.

24) ראה אוה"ת דרושים לר"ה ח"ו ע' ב'תפט. סה"מ

תרל"ט ח"ב ע' תנח. המשך תרס"ו ע' מו. ע' קעב. ע' שיו. ע"ת ע' רצו. וראה לקמן פרמ"ד (ע' ותצב ואילך).

25) ברכה שני' דברכת המזון.

26) ראה לקוטי תורה להאריז"ל ר"פ בראשית. לקו"ת עקב

יז, ב. אוה"ת תשא ס"ע א'תתקסט ואילך. פ' ראה ע' תשסו.

סה"מ תרל"ח ע' קנג. ה'ש"ת ע' 68. וש"נ.

27) בהבא לקמן - ראה ביאורי זוהר וד"ה ועשית תג

שבועות שבהערה 1. וראה גם סה"מ תרל"ב ח"א ע' לד ואילך.

28) יחזקאל מ, ג (ושם: והנה איש מראהו כמראה נחשת

ופתיל פשתים בידו וקנה המדה).

29) רלג, א.

30) ראה זהר שם. ביאורי זוהר שבהערה 1 (לאדמו"ר

האמצעי נו, ד ואילך. לאדמו"ר הצ"צ ע' חצר ואילך).

המדה הוא בחי' חסדים כו'. דהנה, קנה גידולו הוא על המים, וכמו קנה וסוף קמליו³¹, וכמו כאשר ינוד הקנה במים כו'³². וזהו פתיל וקנה, דפשתן עיקר גידולו הוא מן העפר, ולכן גדל בד בד, יחידי³³, שהו"ע ההתחלקות שמיסוד העפר כו', וזהו פתיל וקנה, היינו קו המדה וקנה המדה, דקו המדה הוא בחי' גבו', וקנה המדה חסד כו'.

והענין הוא³⁴, דהנה, קו המדה הוא שנותן מדה וקצבה אל אצי' הספי' בבחי' התפשטות והתגלות שלהם כו', דבכל ספי' יש מדה וקצבה להתפשטות שלה, דעד פה תבא כו'³⁵, בכדי שיוכל להיות הספי' האחרת שלמטה ממנו, דכל זמן שהספי' העליונה היא בהתגלות, אא"ל אצי' הספי' התחתונה, כ"א דוקא כאשר נפסקה התפשטות הספי' העליונה, אז יכול להיות אצי' ספי' התחתונה כו'. וכמו ספי' הכתר, אם הי' ההתפשטות וההתגלות שלה בבחי' א"ס, לא הי' אפ"ל אצי' ספי' החכ' כו'.

וכמו עד"מ באדם למטה בכחות הנפש, דכאשר הרצון הוא בהתגלות, אא"ל התגלות השכל כו', דלהיות שהרצון הו"ע אחר לגמרי מהשכל, ע"כ, בהתגלות הרצון, לא יהי' התגלות השכל כו'. וכמו שאנ"ר³⁶ בחוש, דמי שהוא בעל רצונות בטבעו, לא יהי' אצלו הנהגה שכלי', דלהיות שהנהגתו הוא ע"פ הרצון, אין אצלו הנהגה שכלית כו', ובאמת אינו שייך כלל לענין השכל, דמפני התגלות הרצון אצלו תמיד, לא יבין ענין שכלי לאמתו כו'. הרי כשהרצון הוא בהתגלות, לא יש התגלות השכל, כ"א דוקא כאשר נפסק התגלות הרצון, אז יהי' התגלות השכל כו'.

וכ"ה בעבודה, דכאשר הרצון הוא בהתגלות, דהיינו בבחי' רעו"ד, אינו שייך אז לשכלי כו', דלהיות שרעו"ד הוא למע' מהדעת³⁷, ע"כ, בהתגלות בחי' רעו"ד, אינו שייך אז לשכל והתבוננות כו'. וזה גם ברעו"ד הבאה ע"י התבוננות כו'. וכנודע³⁸ שגם רעו"ד באה ההתעוררות ע"י התבוננות, והוא ההתבוננות בבחי' עצמות אוא"ס בבחי' ההפלאה והרוממות דאוא"ס, שעיי"ז מתעורר ברעו"ד כו', הרי שזה בא ע"י השגה, והיינו שתחלה צ"ל ההשגה בהגילויים שבעולמות באופני הגילויים, שמזה יבין את העילוי וההפלאה דאוא"ס, ויתפעל בבחי' רעו"ד כו', הנה כאשר מתפעל ברעו"ד, אינו שייך אז לשכלי כו', דע"ה שזה בא ע"י השגה, מ"מ, לאחר שמישג את הגילויים ובא לידי ההשגה וההרגש דההפלאה דאוא"ס, שעיי"ז נתפעל ברעו"ד כו', הנה בעת ההתפעלות דרעו"ד, נאבד אצלו ההרגש שכלי כו', הגם שמזה בא ההתעוררות, מ"מ, כאשר מתעורר ברעו"ד, נאבד ההרגש שכלי, וה"ה בהתפעלות שלמע' מטו"ד כו'.

אוה"ת שלח ע' תצד. יוהכ"פ ע' א'תרא. ע' א'תרד.

(36) = שאנו רואים.

(37) ראה סה"מ עת"ר ע' לב. וראה ספר הערכים חב"ד ח"א ערך אהבת ה' – במדריגת האדם ע' תעז ואילך. וש"נ. אהבת ה' – רעותא דלכא ע' תרי ואילך. וש"נ.

(38) ראה סה"מ שם ע' רח. וראה ספר הערכים שם. וש"נ.

(31) ישעי' יט, ו.

(32) מלכים"א יד, טו.

(33) ראה זבחים יח, ב. ובפרש"י שם. וראה לקו"ת אחרי כח, סע"ב ואילך.

(34) בהבא לקמן – ראה ביאורי הזהר שם. וראה גם סה"מ

פר"ת ע' רצו ואילך.

(35) ע"פ איוב לח, יא. וראה לקו"ת עקב טז, סע"א ואילך.

(ולכאו' זהו כמו המדות, דהתגלותן הוא דוקא בהתעלמות השכל. הנה לבד זאת שבעצם מהותן אינם דומין כלל, דמדות הן בבחי' הרגש עצמו, כמשנת"ל פקמ"ט³⁹, והוא שרוצה האור והגילויי שזה טוב לו כו', והרצון שלמעלה מהשכל הוא אדרבא, ביטול כל עצמות, וכמ"ש בסש"ב פ"ט⁴⁰ הגם שתהי' אין ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי כו', אעפ"כ זה רצונה וחפצה בטבעה כו' (רק להיות שזהו בבחי' רצון עכ"פ, מבו' במ"א⁴¹ שזהו עדיין בבחי' יש מי שרוצה כו', וזהו ההפרש בין מקיף דחי' למקיף דיחידה, שאינו בבחי' רצון כלל, והוא כשלהבת העולה מאלי⁴², בלי בחירה ורצון כלל כו', וכמ"ש במ"א⁴³), והיינו מפני שבמדות אין בזה הרגש האלקי כ"כ, כ"א ההרגש דקרבת אלקים לו טוב⁴⁴, וברצון דרעו"ד הוא הרגש הא"ס ביותר, ע"כ הוא בבחי' ביטול כל מציאותו כו', הנה גם באופן התעוררו' הרצון, הרי⁴⁵ שע"פ טו"ד הוא דוקא לאחר שמתעלם ההשגה וההתבוננות, ורעו"ד הוא שההתעוררות היא בעת תוקף התגלות אור המוחין (והיינו כמ"ש במ"א⁴⁶, דבכוחות הגלויים, הרי מוחין ומדות א"א להיות יחד, דבעת התגלות המוחין הוא למעלה מהמדות, והמדות מבלבלין אל המוחין, ודוקא לאחר הפסק המוחין יכול להיות המדות כו', וכמו שמבו' כאן. ובכחות הנעלמים, יכולים להיות ביחד, דבעת התגלות המוחין יכול להיות המדות (וברעו"ד המבו' כאן, הוא דוקא בעת תוקף התגלות המוחין כו'), והוא מפני שהמדות אינם בבחי' הרגש עצמו, וגם המדות אינם מבלבלים אל המוחין כו', וזהו דברעו"ד התעוררות הרצון הוא בתוקף התגלות המוחין⁴⁷. ועוד, דבמדות, הרי המדה היא מן ההשגה וההתבוננו', וכמשנת"ל פקנ"ג⁴⁸ שיש התבוננות מיוחדת למדת האהבה והתבוננות מיוחדת ליראה, וברעו"ד, התעוררות הרצון הוא מההרגש דא"ס, היינו לא מהרגש ההפלאה דא"ס, כ"א מהרגש הא"ס, וההשגה וההתבוננות בהפלאה דא"ס הוא בכדי להביאו להרגש הא"ס, ומזה הוא שמתעורר בתוקף הרצון כו'. ולפמשנת"ל פקנ"א⁴⁹, לכאו' מתדמין הם⁵⁰, אך במדות הוא שהבכך הוא למטה הרכה מהמוחין, וברעו"ד הוא בעילוי רב, ומשום ההרגש דא"ס הוא שנאבד ההרגש שכלי, וגם, משום דבהתעוררות הרצון, מתעלה מענין השכל כו'. ובכ"ז עיקר סיבת הדבר הוא, דבמדות הוא רצון העשוי, ונק' אהבה תלוי' בדבר⁵¹, שכל עיקר האהבה היא מהשכל, וברעו"ד הוא רצון עצמי, שאינו תלוי בדבר, והשכלי הוא להביא להרגש הא"ס והתגלות הרצון העצמי כו', ועמשית"ל פ'⁵²).

39) ע' שצו.

40) כד, ב.

41) ראה גם סה"מ תרס"ט ע' צח. לקמן פקס"ג (ע' תמו).

ח"ג ע' וא'תכד.

42) ע"פ פרש"י בהעלותך ת, ב.

43) ראה קונטרס העבודה פ"ה. סה"מ עת"ר ע' י. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ע' עח. נ"ך ע' תמו.

44) ע"פ תהלים עג, כח.

45) הרי: אוצ"ל: הרי מדות.

46) ראה סה"מ תרנ"ד ס"ע רפה ואילך. אעת"ר ע' לו

ואילך. לעיל פכ"ב (ע' מו).

47) לכאורה צ"ל כאן סיום החצו"ג המתחיל בתיבת

והיינו.

48) ע' שצח ואילך.

49) ע' תד (בענין פנימיות המדות, שמאיר בהם אור

המוחין בגילוי, וה"ה כמהות המוחין, שאינם בבחי' הרגשה ובבחי' התפעלות).

50) = רעו"ד והמדות.

51) ראה אבות פ"ה מט"ז.

52) פ': שסר-שסז (ע' ותנשא ואילך).

רק יש בזה הפרש⁵³, אם ההתבוננות היא רק בענין ההפלאה דאוא"ס, או שההתבוננות הוא באופן ההפלאה, דאז גם הרעו"ד היא שכלי' כו', דכאשר הרעו"ד היא מהשגת אופן ההפלאה, ה"ה בבחי' אהבה בתענוגים⁵⁴, ואהבה בתענוגים הם בחי' פנימי כו' (וכנודע דפנימי' המקיף הוא בחי' פנימי כו'), והיינו כאשר ההשגה וההרגש הוא באופן ההפלאה דאוא"ס ב"ה, ה"ה בבחי' כליון להתענג על הוי', שזהו בחי' פנימי כו', אבל כאשר ההשגה היא רק בענין ההפלאה, ומזה הוא מתפעל ברעו"ד, ההתפעלות הוא למע' מטו"ד, שהשכלי נאבד בעת ההתפעלות כו'. ומכ"ש כאשר הרעו"ד היא מצד העצם, שלא ע"י השגה והתבוננות כלל (דהיינו בחי' מקיף דיחידה), שאינו שייך אז לשכלי כו'. וכמו בר"ה ויו"כ ועשיית, שמאירים ומתגלים אז המקיפים שבנפש, דאינו שייך אז העבודה דמוח ולב כמו כל השנה, שהעיקר הוא העבודה בהשגה והתבוננות והתעוררות אהו"ר שע"י התבוננות כו', משא"כ בזמן הנ"ל, אין העבודה במוח ולב, כ"א בבחי' המקיפים דנפש כו'.

הרי שבהתגלות הרצון לא יוכל להיות התגלות השכל כו'. והנה, הרצון הוא מקור השכל, היינו כשרוצה להתחכם, לא רק הרצון בעצם הדבר כו', דבזה שרוצה בהדבר לא יהי' עדיין ההתחכמות מזה, כ"א כאשר רוצה להתחכם, דבזה ה"ה יורד (ער טרעט אָפּ) מעצם הרצון כו', ואז ישכיל ויתחכם כו'. וגם בהרצון להתחכם, זהו דוקא כשהרצון הוא בבחי' מקיף, דכאשר הרצון להתחכם הוא בתוקף ההתגלות, לא יתחכם כו', כי זה מבלבל להתחכמות כו', רק כשרוצה להתחכם, והוא בבחי' מקיף מרחוק, אז ישכיל ויתחכם כו', כמ"ש במ"א⁵⁵. הרי שבהתגלות הרצון אא"ל התגלות השכל, כ"א כאשר נפסק ומתעלם הרצון, ונשאר רק אפס קצהו, אז הוא התגלות השכל כו'.

שטו

וכ"ה במוחין ומדות, דכאשר המוחין הם בהתגלות, אא"ל התגלות המדות, רק כאשר נפסק ומתעלם אור המוחין, אז יוכל להיות התגלות המדות כו', וכידוע⁵⁶. וכמו"כ במוחין גופא, בחו"ב כו', דהגם שנקודת ההשכלה מתלבשת בהשגה, שהרי כל ענין ההשגה הוא להביין את הנקודה ולפרט הפרטים שבה כו', מ"מ, א"ז עצמות החכ', שהרי עצמות החכ' הו"ע ראי' והתאמתות וההנחה שמצד ההתאמתות⁵⁶, שזה א"א לבא בהשגה כו', וגם בנקודת ההשכלה (דהיינו מה שמהחכ' בא בחי' שכל גלוי כו'), הרי העיקר הוא ההנחה שכלי', שהוא ג"כ ענין התאמתות כו', וכמשנת"ל פמ"ב⁵⁷, וכאשר מאיר בחי' ההתאמתות וגם ההנחה שכליות, אין מניח לענין השכל והשגה (דאָס דער לאָזט ניט צום השגת הענין), דהרי התאמתות ה"ז למע' הרבה מהשגה, וע"כ הרגש ההתאמתות אינו

תיקן בכי"ק: [וכמשנת"ל] פמ"ב.

53 ראה ספר הערכים שם. וש"נ.

54 ראה תניא אגה"ק רס"ח.

55 ראה סה"מ תרס"ה ס"ע רמג ואילך. המשך תרס"ו ע' קב.

56 ראה לעיל פ"מ ואילך (ע' פז ואילך).

57 ע' צג. — בכי"ק בגוף המשך: וכמשנת"ל ד"ה ציון במשפט תפדה וד"ה בהעלותך*. ובהגהות שעל ההעתיקה

(* ושם (פקל"ח): ,נקודת ההשכלה .. פנימיותה ועיקרה הוא

בחי' הנחה שכלי' לבד, וכמשנת"ל פמ"ב כו'. אבל בהמשך הענין שם (בביאור החילוק בין נקודת ההשכלה ונקודת התמציות): בנקודת ההשכלה (קודם ההשגה) ההנחה שכלי' אינו בבחי' התיישבות, כי ההתאמתות דחכמה היא בהתיישבות, אבל ההנחה הנ"ל הרי א"ז ענין ההתאמתות, כ"א הנחה שבשכלי, א"ז בהתיישבות כו'. ואילו כאן כותב על ההנחה שכלית, שהוא ג"כ ענין התאמתות".

מניח לענין ההשגה כו'. והגם שמבו' במ"א⁵⁸ שע"י בחי' הראי' דחכ' תהי' ההשגה ג"כ באופן נעלה ביותר, שבא על עומק הענינים שבהשכלי ביותר כו', האמת כ"ה⁵⁹, דכאשר יודע עצם הענין בבחי' ראי', שהוא במהות הדבר, ה"ה בא בהשגה ג"כ על עומק ופנימי' הענין בהשכלות עמוקות ביותר כו', אך זהו דוקא כשמתעלם ההתאמתות כו', דכאשר ההתאמתות היא בהתגלות, א"ז מניח להשגה, כ"א כאשר מתעלם ההתאמתות, ומ"מ ה"ה יודע את הענין בעצם מהותו, אז תהי' ההשגה בעומק הענין ביותר כו'. וזהו מה שנת"ל בד"ה הנ"ל⁶⁰, דכאשר מייגע באיזה ענין שאינו מובן, ונופל בשכלו שהוא באופן כך וכך, ומתיישב אצלו הענין, וכאשר רוצה להביא הענין לידי השגה, עדיין אינו מושג כו', שזהו לפי שכתחלה הי' אצלו בבחי' הנחה שכלי' לבד כו', והעצה הוא שיקשר עצמו (ער זאָל זעך צו טראָגין) איך הי' אצלו הענין בעת ההנחה כו', ומתחדש בהתקשרות הזאת, דכאשר מקשר עצמו עוד הפעם אל ההנחה, אז הוא בבחי' ירידה מעצם ההנחה (ער איז שיים אָפּגיטראָטן מההנחה ממש), והוא שייך יותר אל השכלי מאל ההנחה כו', ועי"ז יבא אל השגת הענין כו'. וזהו ההפרש, דכאשר ההתגברות היא ההנחה, אז השכלי בהעלם, וכאשר השכלי הוא בהתגלות, אז ההנחה היא בהעלם כו', ואז תהי' ההשגה כו'. הרי דמהתגלות החכ' א"א להיות השגה דבינה, כ"א כאשר מתעלם אור החכ', ונשאר רק אפס קצהו, אז תהי' ההשגה דבינה כו'. הרי דבכחות הנפש, בהתגלות הכח העליון, אא"ל התגלות כח⁶¹, רק כאשר נפסק ומתעלם הכח העליון, אז יהי' התגלות הכח התחתון כו'.

וכמו"כ הוא למעלה באצי' הספירות, דכאשר הספי' העליונה מאירה בגילוי, אא"ל התהוות ואצי' הספי' התחתונה, ובכדי שיהי' התהוות ואצי' הספי' התחתונה, צ"ל הפסק בהתפשטות הספי' העליונה כו'.

וז"ע קו המדה, שהוא ההגבלה להגביל התפשטות הספי', בכדי שיהי' אצי' הספי' האחרת כו'. וזהו דקו המדה הוא בחי' גבו', שזהו לפעול ההגבלה והעדר התפשטות הספי' כו'. וזהו הטעם מה שבהשתל' הספי' כל מה שנשתלשל ממדרי' למדרי' מתגלה בחי' הדינין והגבו' יותר כו', שהרי הכתר הוא בבחי' רחמים פשוטים כו'⁶², והחכ', אי' בחייט⁶³ שיש בה קצת דין כו', ובינה מינה דינין מתעריין⁶⁴, רק שזהו בסופה⁶⁵, בבחי' חיצוני' הבינה כו', ובז"א יש חו"ג כו', ועיקר ההתחלקות הוא בז"א, ע"י בחי' הגבו' כו', ומל' עיקר בנינה הוא מהגבו' כו', כנודע⁶⁶. וזהו מפני שאצי' הספי' הוא ע"י מא' קו המדה, שהוא בחי' ההגבלה להגביל כו', ע"כ, ממדרי' למדרי' מתגלה הגבו' יותר כו'.

שטז

פ"ד (נא, ב ואילך – בדפוס מנטובה, שי"ח). וראה תו"א בראשית שם. סידור עם דא"ח מ, ג. פירוש המלות פצ"ט ואילך (סג, ג ואילך). מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' שיג. וש"נ. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תשיח ואילך. סה"מ תר"ם ח"א ע' שז. וש"נ.

64 ראה זהר ח"א קנא, א. ח"ג י, סע"ב ואילך. סה, א. עץ חיים שער יג (שער א"א) פ"ח. שער יד (שער או"א) פ"ב.

65 ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי פא, א. קמה, ד. 66 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' קפו.

תקס"ה ח"ב ס"ע תתפ ואילך. ע' תתצז. ביאורי הזהר להצ"צ

58 ראה סה"מ תרנ"ט ע' ככד ואילך. וש"נ. לעיל פע"ג (ע' קפב ואילך).

59 = כן הוא.

60 הכוונה לד"ה בהעלותך (תער"ג – פקל"ח ע' ססג) שנוכר בכי"ק בגוף ההמשך (כנ"ל הערה 57).

61 כח: אוצ"ל: כח התחתון.

62 ראה פרדס שער ח (שער מהות והנהגה) פ"ג. פכ"ה.

עץ חיים שער יג (שער אריך אנפין) פ"ו. תו"א בראשית ה, ד. יתרו קט, א.

63 פירוש החייט (מנחת יהודה) לספר מערכת האלקות

אמנם בחי' קנה המדה, שהוא ג"כ ענין המדידה, אבל המדידה הוא בבחי' חסד כו', והיינו המדידה בבחי' האור והגילוי כו', שגם גילוי האור יש בזה מדידה באיזה אופן יומשך האור כו', רק שמדידה הזאת היא בבחי' החסד כו'. דהנה, תחלה היא המדידה בהתהוות הספי', וכמשנת⁶⁷ל" דבכדי שיהי' התהוות ואצי' הספי' התחתונה, צ"ל הגבלה והפסק בהתפשטות הספי' העליונה כו'. וזהו ע"י קו המדה כו'. ואח"כ כאשר כבר נאצלה הספי' התחתונה, והיא כלי לקבל את האור כו', גם בזה יש מדידה, באיזה אופן יומשך האור והגילוי מהספי' העליונה בהספי' התחתונה כו', והיינו שיהי' גילוי יותר מכפי שנקצב ע"פ קו המדה כו', שע"י המשכת האור והגילוי נעשה המתקת הגבו' כו'. והענין הוא, כדאי' במד"ר פ' אמור⁶⁸, ע"פ⁶⁹ עלה אלקים בתרועה, עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, והיינו שהדין נהפך לחסד ורחמים כו', וזהו"ע עלה אלקים, העלי' דש' אלקים שנעשה כמהות ש' הוי'⁷⁰, שע"י הגילוי דש' הוי' בש' אלקים, נעשה הש' אלקים כמהות ש' הוי' כו', והוא, שיהי' גילוי בחי' א"א בז"א, עד שז"א יהי' כמו א"א כו'. ומדידה זו באופן המשכת האור, זה"ע קנה המדה, שהוא בחי' חסדים כו'. ובד"כ זהו ההפרש בין המדידה שמבחי' הבינה להמדידה מבחי' חכ', דבינה הוא בחי' קו המדה, וכמשנת⁷¹ל" ד"ה פנחס בן אלעזר⁷² בשם המאור⁷³ דעיקרה הוא בחי' גבו', ה"ג דאימא, ומקבלת מבחי' גבו' דעתיק שמלוּבש במו"ס כו', וקנה המדה הוא בחי' חכ', דעיקרה בחי' חסדים, ומקבלת מבחי' חסד דע"י שמלוּבש בגולגלתא כו' (וזהו ההפרש בין המדידה דברה"ע להמדידה שבהמשכת האבות, דהמדידה דברה"ע הוא ע"י קו המדה כו', וההמשכה שהאבות המשיכו בחי' גילוי אור זהו ע"י המדידה דבחי' קנה המדה כו').

קיצור. וצ"ל, והלא כל הגילויים, גם או"מ, הוא ע"פ קה"מ⁷³, ומכ"ש או"פ, שיש מדידה באופן הגילוי, שזהו בעצם האצי' עדיין, ואיך שיתקבל בעולמות. אך הנה יש קו המדה וקנה המדה, פתיל וקנה, קה"מ⁷³ הוא גבו', למדוד ספי' שיוכל להיות הספי' שאחרי', דבתוקף התגלות הרצון א"א להיות שכל, ובעבודה, רעו"ד למעלה מהשכל, גם שבא ע"י התבוננות ההפלאה, זהו מהרגש הא"ס שמתגלה רצון העצמי, ובהתעוררות הרצון נאבד ההרגש שכלי (ובהשגת אופן ההפלאה הוא אהבה בתענוגים). והרצון להתחכם הוא מקור החכ', וג"ז כשאינו בתוקף. וכן בחו"ב, הרי עצם החכ' היא התאמתות, שזהו למעלה מהשגה, ויהי' מזה השגות עמוקות, אך לאחר התעלמות ההתאמתות, וגם הנחה שכליות למעלה מהשגה, רק בהתגברות השכלי על ההנחה. וכן לאחר התעלמות המוחין הוא התגלות המדות. והדוגמא מזה בע"ס, המדידה ע"י קה"מ⁷³, ולכן כל שמשתלשל יותר, מתגלה יותר בחי' הדין והגבו'. אמנם קנ"ה⁷⁴ הוא בחי' חסדים, והוא

71) וכמשנת⁷¹ל" ד"ה פנחס בן אלעזר: אוצ"ל: (ד"ה כי מראש צורים) – לעיל ע' תה.

72) – המאורי אור (אות מ סעיף יט וסעיף כב).

73) – קו המדה.

74) – קנה המדה.

ח"א ע' שצו ואילך. ד"ה כבוד מלכותך תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' קמג ואילך).

67) ע' ושיג.

68) ויק"ר פכ"ט, ג.

69) תהלים מז, ו.

70) ראה אוה"ת יתרו ע' תשצח.

מדידת האור שיהי' המתקת הגבו', וכמו עלה אלקים, והוא המשכת א"א בז"א. ובד"כ הוא ההפרש בין המדידה דבינה והמדידה דחכ', שמקבלת מבחי' חסד דעת"י.

קנט) והנה המדידה דתורה הוא בחי' גבו' (והיינו שאין זה כמו שהחכ' מקבלת מבחי' חסד דעת"י, כ"א זהו בחי' פנימי' ועצמי' החכ' שמקבלת מבחי' גבו' דעתיק כו', והו"ע פנימי' אבא פנימי' עתיק כו'⁷⁵, וכמשי"ת⁷⁶). הגם שהתורה היא תורת חסד⁷⁷, יש בזה ג"כ גבו', וכמ"ש⁷⁸ מימינו אש דת כו'. אך הגבו' היא בחי' תגבורת כח כו', והוא, להיות שהתורה היא המשכת העצמות כו', ובכדי שיהי' המשכת העצמות, צ"ל בבחי' תגבורת כח כו', הא', מפני שהעצמות אינו בגדר המשכה ובגדר גילוי, וע"כ, בכדי שיהי' המשכת וגילוי העצמות, ה"ז בבחי' תגבורת כח כו', הב', שהעצמות אינו בערך שיתקבל בעולמות, כמא'⁷⁹ הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו כו', ולזאת צ"ל תגבורת כח כו'. וידוע דכל תגבורת בא בהתחלקות פרטים⁸⁰, וכמו גבורות גשמים⁸¹, שיורדים טיפין טיפין, וכמו מעין המתגבר, שנובע טיפין טיפין⁸², והכל הוא מהות א', רק שבא בהתחלקות מצד התגבורת כו'. וכמו"כ בחי' המשכת העצמות שהוא בתגבורת דוקא, ה"ז בא בבחי' התחלקות פרטים, וא"ז התחלקות, כי הכל מהות א', וההתחלקות הוא רק מצד התגבורת כו'. וזהו"ע פרטי המצות, כמו ציצית ותפילין וכה"ג, שזהו בחי' התחלקות הפרטים מצד התגבורת העצמות, והכל הוא בחי' עצמות א"ס כו', רק שבחי' העצמות אינו בא בפרט א', כ"א בריבוי פרטים, מצד התגבורת, והכל הוא בחי' עצמות כו'. וזהו ג"כ המדידה באופן המצוה, שהתורה מפרש ומבאר את המצות שצ"ל באופן כך וכך, דמאחר שבא בבחי' התחלקות פרטים, הרי יש מדידה באיזה אופן נמשך כו', והיינו, כשהמצוה היא באופן כך וכך, נמשך בזה המשכת העצמות כו'. וגם בתורה גופא היא המשכת העצמות, וצ"ל בזה מדידה שמצד התגבורת כו'. וזהו שהמדידה דתורה היא בבחי' גבו', הן בהמשכת התורה, שזהו בבחי' תגבורת העצמות, והן באופני המשכות דמצות כו', והכל הוא המשכת העצמות כו'. ומה שיש חילוקים בתורה, כמו תורת אצ"י ותורת הברי' כו'⁸³, זהו באופני הגילויים בעולמות כו'. וכמו עד"מ באדם, שיש לו מקומו שהוא נמצא שם, ויכול להיות עצמותו נמצא שלא במקומו, וזה שיהי' נמצא שלא במקומו, זהו בתגבורת כח כו', והחילוק הוא, שבמקומו הוא בהתגלות, ושלא במקומו אינו בהתגלות כו', וגם בזה יש חילוקים, שבמקום זה הוא בהתגלות יותר, ובמקום זה שאינו בהתגלות כ"כ כו', דבכללות הוא, דשלא במקומו אינו בהתגלות כמו במקומו, רק שבזה גופא יש חילוקים אם שמתגלה יותר או שאינו מתגלה כ"כ כו'. והדוגמא הוא למע' כבי', דכתי'⁸⁴ ברוך כבוד הוי' ממקומו, וכתי'⁸⁵ כי הנה ה' יוצא ממקומו, שיש בחי' מקומו העצמי שבבחי'

75) ראה לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ. סה"מ ה"ש"ת ע' 49
 ואילך. וש"נ.
 76) ראה לקמן פר"ג (ע' ותיב).
 77) משלי לא, כו. וראה תו"א ויקהל פת, ב. שם, ד. סה"מ
 תר"ם ח"ב ע' תרלט.
 78) ברכה לג, ב. וראה תניא אגה"ק ס"י.
 79) ב"ר פס"ח, ט.
 80) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי יב, ב. סידור עם
 דא"ח רמז, א ואילך. סה"מ עת"ר ע' קעא.
 81) משנה ריש מסכת תענית (ב, א). וראה תו"א שמות קו,
 ב. לקו"ת ואתחנן יג, ג.
 82) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי ראש השנה ע' א.כט.
 83) ראה מקומות שצויינו בהערה 26.
 84) יחזקאל ג, יב.
 85) ישעי' כו, כא. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי פ'
 ראה ס"ע שפ. נצבים ריש ע' תתקנב.

התגלות העצמות כו', וזאת אין אנו יודעים מהו מקומו העצמי, ואיך הוא התגלות העצמות כו' (ואפ"ל שזהו כמו בדיעתו העצמי, שהכל הוא מקומו העצמי ובבחי' התגלות העצמות ממש כו', וצריכים לומר שזהו למע' גם מבחי' ידיעת עצמו כו'), וכמו שיוצא ממקומו כבי' בבחי' התגלות חוץ למקומו, היינו בעולמות (שבדיעתן הן חוץ למקומו העצמי, שז"ע אין העולם מקומו כו'), שיש בזה חילוק שמתגלה יותר או שאינו מתגלה כ"כ כו', והו"ע תורת האצי' ותורת הברי' כו', והכל הוא המשכת העצמות שנמשך ומתגלה בעולמות כו', דזהו ההתחדשות דמ"ת להיות בחי' המשכת העצמות כו'.

והענין הוא, דהנה, כל ענין התורה הוא להיות המשכת אור האצי' ממש בבי"ע⁸⁶, שגם למטה יהי' המשכת אור האצי' ממש כו'⁸⁷. ולא כמו בס' השתל' ע"פ מא' קו המדה, שאין אור האצי' מאיר בבי"ע, והיינו דאור הקו, שזהו בחי' ש' מ"ה דאיהו אורח האצי' כו'⁸⁸, אינו מאיר כלל בבי"ע כו', שהרי יש פרסא המפסקת בין אצי' לברי'⁸⁹, ומה שמאיר בברי' הוא אור של תולדה לבד כו'⁹⁰. וגם לא כמו ההמשכה של האבות, שהוא להיות גילוי אור האצי' כו', ה"ז רק כמו שאצי' הוא בחי' הפרשת הארה לבד כו'. אבל ענין התו' היא להיות גילוי אור האצי' ממש בבי"ע כו', והיינו בחי' פנימיות האצי', שנת"ל פקל"ז⁹¹. וע"ה שג"ז בא בס' והדרגה באופן הגילוי, וכנ"ל⁹² בענין ועל תורתך שלמדתנו⁹³, דתורתך היא תורת האצי', ושלמדתנו הוא תו' הברי' כו', ומ"מ, גם בתו' שלמטה נמשך מהות אור האצי' ממש כו'. דכשם שפרטי חלקי התו', מקרא משנה ותלמוד⁹⁴, אי' בע"ח⁹⁴ דמקרא חב"ד דאצי', ומשנה חג"ת, ותלמוד נה"י דאצי', ובפע"ח⁹⁵, דמקרא בעשי' ומשנה ביצי' ותלמוד בברי' כו', הרי המקרא שבעשי' הוא בחי' חב"ד דאצי' (רק שמתגלה ממנה בחי' נה"י לבד כו', וכמ"ש במ"א⁹⁶), וזהו הטעם מה שבמקרא יש קדושה יותר מבתושבע"פ⁹⁷, וגם יש בזה גילוי אלקות יותר, שהאלקות מאיר בגילוי כו', שזהו לפי שמקרא חב"ד דאצי', ומשנה ותלמוד ברי' ויצי' כו' (וזהו דמקרא שוה לכל ישראל, דגם מי שאין לו רק בחי' נפש דעשי', מ"מ ה"ה שייך למקרא, ומברך נותן התורה כו'⁹⁸, והיינו לפי שמקרא חב"ד דאצי' וירדה בעשי' כו', ומשנה ותלמוד הן דוקא לבעלי מוחין (ובפרטי), משנה היא פסק הלכה, והו"ע המדות, ותלמוד פלפול בטעמי ההלכות כו'), כמו שהתלמוד בברי' כו'), ומ"מ, הרי הכל בחי' אצי', רק שירדו בבי"ע כו'⁹⁹, וכמו"כ כללות התו' היא באצי', וירידתה למטה הוא המשכת אור האצי' למטה כו'. שז"ע מ"ש במד"ר

שיח

94) כ"ה בשם הע"ח במקומות שצויינו בהערה הקודמת.
 וראה לקמן ח"ג ע' וא"שסה: ובמ"א איתא.
 95) שער הנהגת הלימוד (ע' שנו ואילך – בהוצאת ירושלים, תש"מ). וראה לקמן שם ס"ע ואשסד ואילך.
 96) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ואוה"ת שם.
 97) ראה גם זח"א עא, סע"ב ואילך.
 98) ראה מגן אברהם או"ח ס"ג סק"ב. ה' תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן ספ"ב.
 99) ראה תניא פ"מ (נה, ב) בהגהה ד' (ובשיעורים בספר התניא לתניא שם). תו"א חיי שרה יז, א. לקו"ת ויקרא ה, סע"א ואילך.

86) ראה תו"א יתרו סה, ד. לקו"ת צו יז, א.
 87) ראה גם תו"א בראשית ג, ב.
 88) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
 89) ראה עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ב. שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג. פ"ד. תו"א לך לך יב, ג ואילך.
 90) ראה תו"א שם יב, ריש ע"ב. יג, ריש ע"א. וירא יד, ריש ע"ג.
 91) ע' שם ואילך.
 92) פקנ"ח (ע' תכה).
 93) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' קעג ואילך. אוה"ת במדבר (שבועות) הוספות ס"ע 34 ואילך.

דפ' וארא¹⁰⁰ הנ"ל¹⁰¹ דבמ"ת עמד ובטל הגזירה כו', ובפ' האזינו¹⁰² ובקהלת¹⁰³ ע"פ ידעתי כי כל אשר יעשה האלקים כו' (קהלת ג' י"ד) אי', ברא הקב"ה את העליונים לעליונים ואת התחתונים לתחתונים כו', בא משה ועשה את התחתונים לעליונים ואת העליונים לתחתונים, שכך כתיב¹⁰⁴ ומשה עלה אל האלקים, וירד ה' על ה"ס¹⁰⁵, והיינו דבמ"ת נתחדש זאת שיהי' גילוי האצ"י למטה כו', דבמ"ת הי' ממש גילוי אצ"י למטה, וכדאי' במכילתא ע"פ¹⁰⁵ וירד ה' על הר סיני, הרכין הקב"ה השמים ושמי השמים העליונים והציען על ההר, דשמים הו"ע בחי' אצ"י, ושמי השמים זהו בחי' אוא"ס שלמע' מאצ"י כו', שהי' במ"ת בגילוי ממש למטה כו'. וכ"ה בכללות ענין התו', שזהו המשכת עצמות אצ"י ממש למטה כו'.

קיצור. והמדידה דתורה היא בחי' גבו', והוא תגבורת כח להיות המשכת העצמות, וגם שההמשכה היא כבי' לא במקומו העצמי, הנה ה' יוצא ממקומו, מקומו העצמי היא בידיעתו העצמית, חוץ למקומו העצמי, הוא בידיעת הנמצאים. וכל תגבורת בא בהתחלקות, והכל הוא העצמית. וזהו ג"כ פרטי המצות. ומה שיש תורת האצ"י ותורת הברי', זהו באופן ההתגלות, ומ"מ בכ"מ הוא המשכת העצמית, דז"ע התורה להיות עצמיות האצ"י בבחי' המשכה והתגלות. וזהו מקרא חב"ד דאצ"י, וירד בעשי', והגילוי הוא בבחי' נה"י, וגם משנה ותלמוד הוא מאצ"י. וזהו כללות מ"ת, המשכת אצ"י בבי"ע.

קס) וביאור הענין הוא¹⁰⁶, דהנה ידוע¹⁰⁷ דהע"ס דאצ"י הן בחי' ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנבראים כו', דכל התהוות וכל השפעה בעולמות, הכל הוא מאוא"ס ב"ה, והוא ע"י אמצעות האצ"י כו'. ולכאורה א"מ, הלא הנבראים הן באין ערוך לגבי אוא"ס, שאין להם שום ערך ויחוס כלל, וא"כ איך שייך ממוצע ביניהם¹⁰⁸. דענין האמצעית שייך בב' דברים שהן במהות א', רק שזה למעלה הרבה מזה, בזה שייך ענין הממוצע, שע"י יכול להיות ההשפעה מהעליון אל התחתון, והו"ע ירידת ההשפעה ממדריגתה כמו שהיא בהעליון, שנתמעט בזה האור, וגם באה בהתלבשות, עד שנעשית לפ"ע התחתון כו'. וכמו עד"מ בהשפעת השכל מהרב אל התלמיד, דהשכל כמו שהוא אצל הרב, גם שהוא מדוד כבר לפי אופן המקבל, ה"ה למעלה עדיין מהמקבל, לפי שמאיר בזה בחי' העומק והפנימי, ע"כ אינו בערך המקבל עדיין כו', וע"י האמצעות שבזה, דהיינו שנתמעט האור דהעומק, והפנימי' מתעלם כו', וגם בא בהתלבשות בענינים שבערך המקבל כו', עי"ז יוכל להתקבל אל המקבל כו'. דכ"ז הוא במשפיע ומקבל שהן בערך זל"ז כו'. אבל בדברים המובדלים לגמרי בעצם מהותם שבאין ערוך כלל, מה שייך ממוצע בזה כו'. וכמו שאינו שייך שום ממוצע בין בבע"ג למה שהוא בגבול, כיון שלגבי

שיט

106) בהבא לקמן – ראה אוה"ת מגילת אסתר שבהערה
1. וראה גם סה"מ תש"ג שבהערה הנ"ל.
107) ראה תו"א מגילת אסתר צג, סע"א ואילך. לעיל פ"ז
(ע' יג ואילך).
108) ראה גם סה"מ תרס"ג ח"א ע' לו.

100) פ"ב, ג.
101) פקכ"ט (ע' שלח).
102) דב"ר פ"י, ב.
103) קה"ר פ"ג, יז.
104) יתרו יט, ג.
105) שם, כ.

בבע"ג שוה הגבול היותר קטן עם הגבול היותר גדול, א"כ אין שום אמצעי ביניהם, אלא או גבול או בבע"ג כו'.

אך הענין הוא¹⁰⁹, דהנה נת"ל באורך¹¹⁰ איך שיש ב' מיני המשכות מאוא"ס¹¹¹, הא', הוא בבחי' א"ס ממש, והב', בבחי' גבול ומדה כו', והבחי' הא' היא בחי' רצה"ע שבא בבחי' מקיף לכל העולמות בשוה כו', ובחי' הב' הוא הקו הנמשך מאוא"ס, שבא בבחי' מדה וגבול לפ"ע העולמות, ובא בבחי' התלבשות והתחלקות בע"ס דאצי' כו', וגם בשרשו ומקורו של הקו כמו שהוא לפה"צ יש בו ע"ס, והן ע"ס הגנוזות במאצילן כו', רק ששם הם בתכלית הפשיטות והאחדות כו', ולאחר הצמצום באים בבחי' התחלקות, והעיקר בהתלבשותם בהכלים כו'. ומב' בחי' אלו, הן ב' מיני המשכות והשפעות בעולם¹¹², הא', בבחי' ארך אפים ורב חסד¹¹³ שלמע' מהצמצום כו', וכמארז"ל¹¹⁴ כמה א"א לפניו שכל הדורות היו מכעיסין כו', שזה שגם המכעיסים מקבלים שפע וחיות בעוה"ז מקדושתו ית', זהו מבחי' א"א ורב חסד כו', וכמארז"ל (פסחים דקי"ח ע"א) הני כ"ו כל"ח¹¹⁵ שאמר דוד כנגד מי, כנגד כ"ו דורות שברא הקב"ה בעולמו ולא נתן להם תורה וזן אותם בחסדו כו', והיינו מבחי' רב חסד דא"א, ששם כחשיכה כאורה¹¹⁶, שאינו תופס מקום כלל, וכמ"ש¹¹⁷ אם חטאת מה תפעל כו' (והיינו בבחי' חיצוני' המקיף, משא"כ בפנימי' המקיף, שם הכוונה שיהי' קיום התו"מ דוקא כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁸). וז"ע שני אלפים תהו¹¹⁹, שהי' ההמשכה בבחי' ריבוי האור, שזהו מבחי' החסד כו' (ובאמת הרי ריבוי האור אינו לטובה אמיתי', שה"ז הי' סיבת השבירה כו'¹²⁰. ומבו' במ"א¹²¹, דהכוונה בבנין התהו שהי' ע"מ לסתור, זהו בכדי להפריד הסיגים והפסולת שנעשו ע"י הצמצום כו', וכנודע דהצמצום הוא בחי' גבו' דש' אלקים, והגבו' הן סיבת הסיגים כו'¹²², ובכדי להפרידן, בשביל זה הי' בנין התהו, והי' בבחי' ריבוי אור, ונשברו כו', וכן בסוף כל ההשתל' בריבוי ההשפעה לעוברי רצונו, הוא כמ"ש¹²³ ומשלם לשונאיו כו' להאבידו כו')). ואח"כ שני אלפים תורה¹¹⁹, דאורייתא מחכ' נפקת¹²⁴, וחכ' יש בה קצת דין, כמ"ש החייט⁶³, והוא¹²⁵ המדידה וההגבלה להיות ההמשכה במקום הראוי דוקא כו', ובד"כ הוא בחי' התיקון, להיות בבחי' מיעוט האור וריבוי הכלים, והיינו שיהיו כלים לקבל את האור, וכפי אופן הכלי הוא המשכת האור כו' (ומ"מ הרי התו' נק' תו' חסד⁷⁷, לפי שהיא גילוי או"פ, שזהו בחי' גילוי

התיקון) פ"ה. שער יא (שער המלכים) פ"א-ב. סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקצח ואילך. תרמ"ג ע' נג. תרנ"ח ע' קס. תרס"ג ח"ב ס"ע סט ואילך.

(121) ראה מבוא שערים שער ב ח"ב פ"ב. פ"ז. ח"ג פ"ח. סה"מ אעת"ר ע' קנב. לקמן ח"ב ע' ותתקפו. ח"ג ע' וארצג. סה"מ תרע"ח ע' רפג. עטר"ת ע' רנג. תרפ"ה ע' רמד.

(122) ראה רמ"ז לזח"ב רכז, ב. אוה"ת נ"ך ח"א ע' תרנא. תהלים (יהל אור) ע' רט.

(123) ואתחנן ז, י.

(124) זהר ח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קכב, א. רסא, א.

(125) לכאורה זהו ענין הב'. – ראה אוה"ת מגילת אסתר שבהערה 1.

(109) בהבא לקמן – ראה אוה"ת מגילת אסתר שבהערה 1.

(110) ראה לעיל פקכ"ז (ע' שלב). וש"נ.

(111) ראה תו"א שם צב, ב.

(112) באוה"ת מגילת אסתר שם מציינ ל"דה בשלח פרעה" [תו"א בשלח סא, א ואילך].

(113) תשון הכתוב – תשא לד, ו. ועוד.

(114) אבות פ"ה מ"ב.

(115) = כי לעולם חסדו (תהלים קלו, א ואילך).

(116) תהלים קלט, יב.

(117) איוב לה, ו.

(118) ראה קונטרס ומעין מאמר י פ"ב.

(119) ראה סנהדרין צו, טע"א. ע"ז ט, א.

(120) ראה עץ חיים שער הכללים פ"א ואילך. שער י (שער

ממש כו', וגם בחי' הגבו' דתו' תכליתן חסד, וכמ"ש בלק"ת ד"ה החלצו¹²⁶, ההפרש בין הגבו' שקודם מ"ת להגבו' דתו' כו'), ובכללות זהו הקו הנמשך מאוא"ס שהוא ההמשכה שבבחי' מדה וגבול כו'.

והנה ע"ה שהקו בא בבחי' מדה וגבול, ה"ה הארה ממש מא"ס ב"ה, שהאור מעין המאור¹²⁷, רק שזהו מה שא"ס מאיר בבחי' גבול ומדה כו'. וע"ד מ"ש העה"ק¹²⁸

שכ בענין הכלים דע"ס, שזהו משלמות הא"ס, שכשם שיש לו כח בבבע"ג, כן יש לו כח בגבול כו', כמו"כ הוא בבחי' הקו, שזהו מה שיש בא"ס גם זה הכח שיהי' מאיר בגבול ומדה כו'. ויוכן ביותר עפמשת"ל פט"ז¹²⁹, דהגבול דאורות אינו בחי' כח הגבול שבא"ס, שה"ה ש' הוי' כו' (דכח הגבול הן השמות דאל אלקים כו'¹³⁰), והוא מה שהאוא"ס הבל"ג שיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול כו', וה"ה בבחי' דבקות במקורו, דזהו מה שהוא בבחי' אור, דכל אור א"א להיות כ"א בבחי' דביקות כו', כנודע, וא"כ, מאחר שהוא בחי' אור, ה"ה בבחי' דביקות במקורו ומעין מקורו, שגם הוא בבחי' א"ס. והו"ע הכנף מין כנף כו'¹³¹, דהציצית הן בחי' או"פ¹³², ומ"מ ה"ה מין כנף כו'¹³³. ובפרט לפמשת"ל פכ"ח¹³⁴, דבהאו"פ יש בו בחי' הרושם מהאוא"ס הבל"ג כו', דנת' שם שיש ב' מיני צמצום, דבבחי' האור שלהאיר במדה וגבול (והיינו בשרש ומקור האו"פ כו'), הי' הצמצום בבחי' מיעוט לבד כו', ובהאוא"ס הבל"ג, הי' הצמצום בבחי' סילוק כו', דבבחי' סילוק האור, נשאר רשימו מהאוא"ס הבל"ג בהאור שלהאיר במדה וגבול כו'. וזהו סכת ב' הענינים הפכים שבהקו, שהוא בבחי' קו המדה, וגם פועל ההתכללות, דאנת הוא דקשיר לון כו'⁸⁸. דבמ"א מבו'¹³⁵ שזהו לפי שהקו בעצם הוא בחי' האוא"ס הבל"ג, רק שנמשך ע"י הצמצום שעושה בו הגבלה כו', ועי"ז הוא שיש בו ב' הענינים הנ"ל. ולפי המבו' כאן, דגם בשרשו הוא להאיר בבחי' מדה וגבול כו', א"כ איך יש בו ב' הענינים הפכים הנ"ל, רק שזהו ע"י הרושם מאוא"ס הבל"ג שבקו כו'.

ול להיות שהקו הוא משוער מהאוא"ס הבל"ג, וגם יש בו רושם מהאוא"ס כו', והוא בבחי' מדה וגבול כו', ע"כ הוא בבחי' ממוצע בין אוא"ס אל העולמות. דבכדי שיהי' התהוות א"ק מאוא"ס שנק' אדם דברי' דכללות, זהו ע"י הקו הנמשך מאוא"ס, שזהו ההמשכה שבבחי' מדה וגבול, וה"ה הארה ממש מאוא"ס ב"ה, שזהו מה שאוא"ס שיער בעצמו להאיר במדה וגבול, דזה שהוא משוער מאוא"ס הבל"ג וגם יש בו רושם הא"ס כו', הרי מצד זה יש בו התדמות אל האוא"ס הבל"ג כו', ומה שהוא בבחי' מדה וגבול, ה"ה בבחי' התדמות אל בחי' א"ק כו', וע"כ הקו הוא בבחי' ממוצע להיות עי"ז התהוות בחי' א"ק כו'.

(131) שלח טו, לח. מנחות לת, א ואילך. שו"ע אדה"ז או"ח

(126) מטות פו, ב. פז, ד.

(127) ראה תניא אגה"ק ס"כ (קל, סע"א ואילך). סה"מ ס"ט ס"א.

(132) - אור פנימי. תרנ"ז ע' רנו ואילך. ובכ"מ.

(128) - העבודת הקודש (שער א פרק ח). (133) ראה לעיל פכ"ז (ע' נז). וש"נ.

(129) ע' לג ואילך. (134) ע' נח ואילך.

(130) ראה לעיל פ"ט (ע' כ). (135) ראה שער היחוד פט"ו (קכ, ב). לעיל שם. וש"נ.

קיצור. וביאור הענין, דהנה, אצי' ממוצע בין אוא"ס והעולמות. וצ"ל, הלא ממוצע יצדק בדברים שהן בערך זל"ז, כמו מומ"ק¹³⁶, אבל איך יצדק בין גבול ובלי גבול. הענין הוא, דהנה נת' שיש ב' המשכות, בבחי' א"ס, ובבחי' מדה וגבול, וזהו כמה א"א לפניו, והו"ע ריבוי האור דתהו, בחי' חסד (ועי"ז הי' השבירה, והכוונה בשביל הפרדת הפסולת), ותורה הו"ע התיקון בבחי' מדה (ובעצם היא בחי' תורת חסד), והו"ע הקו. והרי שרשו מאור הא"ס, מין כנף, וגם יש בו רושם הא"ס, ולכן הוא בחי' גבול ובלי גבול, וע"כ הוא בחי' ממוצע שיהי' מאוא"ס התהוות א"ק.

אך הנה המדרי' שלפני האצי', הכל הוא בבחי' סתימות והעלם, והכל בבחי' פשיטות, בבחי' העדר מציאות דבר כו'. אמנם כאשר בא באצי', ה"ז שבא בגילוי, דאצי' הוא הפרשת הארה מאוא"ס כו', ובבחי' מציאות אור, אור החכ' ואור הבינה אור החסד כו'. ומ"מ, הרי אצי' הוא בחי' אור כו', דאור הוא בבחי' דבקות במקורו כו' כנ"ל (ושרשו הוא מהע"ס הגנוזות במאצילן, שהן בבחי' פשיטות ואחדות כו', וגם בהקו הן בחי' ע"ס בלי מ"ה כו'¹³⁷, וכמו"כ הע"ס דאצי' הן בבחי' פשיטות כו', וכנודע מ"ש בע"ח¹³⁸, שאין הכלים נעשים אורות אלא מאצי' לבי"ע, אבל לא למע' מאצי' כו', וע"כ הן בבחי' פשיטות עדיין כו'). וא"כ, הרי גם הע"ס דאצי' זהו מה שהאוא"ס שיער בעצמו כו', וגם יש בזה רושם הא"ס כו'. ונמצא יש בהם ב' הענינים, והיינו, שיש בהם בבחי' אוא"ס המאציל, שה"ז מה שהאוא"ס שיער בעצמו להאיר בגבול, היינו להיות בבחי' חכים ומבין וחסדן כו', והוא מין כנף ממש כו', דמשו"ז האצי' הוא בבחי' דמיון וערך לאוא"ס המאציל כו', וזהו שאצי' נק' אדם¹³⁹, ל' אדמה לעליון¹⁴⁰, בחי' אוא"ס המאציל כו'. אמנם מה שהן בבחי' גבול ותכלית, ע"ה שזהו כח הא"ס להאיר בבחי' מדה וגבול כו', אעפ"כ, כיון שזהו הארה שבבחי' גבול ותכלית, הנה הגם שהגבול ותכלית דע"ס אינו בערך הגבול ותכלית דבי"ע, וגם לגבי בחי' היותר אחרונה שבאצי' אין ערוך כטפה לגבי ים אוקיינוס כו', מ"מ, כיון שנק' גבול ותכלית לגבי א"ס, הרי מצד זה הן מתדמין לבחי' בי"ע כו'. ולכן נק' האצי' ממוצע בין המאציל א"ס ב"ה לנבראים כו'.

שכא

ובהע"ס דאצי' גופא, ב' מדרי' שבהממוצע זהו בחי' ח"ע וח"ת¹⁴¹. דהרי נודע דעיקר גילוי הקו הוא בחכ'¹⁴², וחכ' היא בחי' כח מה¹⁴³, היינו בבחי' בלי מהות ומציאות דבר עדיין כו'. וזהו שהחכ' היא בבחי' נקודה, בבחי' העדר המציאות כו'. וע"כ השראת אוא"ס ב"ה הוא בחכ' דוקא¹⁴⁴, והיינו ששורה שם בחי' הא"ס הבל"ג כו', וכמ"ש במ"א¹⁴⁵, ועמשיית"ל פ'¹⁴⁶, וע"כ גם בחי' החכ' היא בבחי' בל"ג עדיין. וכידוע¹⁴⁷ בענין אור מים

(136) = משפיע ומקבל.

(137) ראה לעיל פ"א (ע' כג ואילך).

(138) שער מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש ח.

(139) ראה תו"א משפטים עו, ב. אוה"ת ענינים ס"ע רא

ואילך. המשך תרס"ו ע' ריא ואילך. ובכ"מ.

(140) לשון הכתוב – ישע"י יד, יד.

(141) ראה תו"א מגילת אסתר צג, סע"א. אוה"ת שבעה ערה

1 (ע' רע"א).

(142) ראה לקו"ת חוקת סד, א. אוה"ת וארא ע' קמז ואילך.

לעיל פ"ו (ע' יג).

(143) ראה זח"ג כח, א. לד, א. תניא פ"ג (ז, ב). פ"ח (כד,

א). ועוד.

(144) תניא פל"ה בהגהה (מד, ב ואילך).

(145) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א (קה"ת,

תשס"ח) ע' קפב.

(146) פ': שנח (ח"ב ע' ותשלה).

(147) ראה סידור עם ד"א ח"ד ד"ה הללו אל בקדשו שהובא

לקמן בפנים. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' תנד ואילך. תרל"ח ע' קמג

רקיע¹⁴⁸, דחכ' הוא בחי' מים דניידי כו'¹⁴⁹, וכמו נקודת ההשכלה, שיכולים להסבירה בכמה אופנים שונים, וגם יכולים להטותה עדיין לכל צד כו', דכמו שבאה בהשגה דבינה, ה"ז בבחי' רקיע דאגלילו מיא¹⁵⁰, באופן כך וכך דוקא כו', אבל נקודת החכ' יכולים להטותה כו'. וכמו"כ יובן בבחי' החכ' למע', שאינו בבחי' הגבלה עדיין, לפי שאינו בבחי' מציאות דבר, ושורה בה אוא"ס ב"ה כו', ופנימיות החכ' היא בחי' אור שאינו בבחי' מציאות כלל כו', וכמ"ש בסי' בד"ה הללו אל בקדשו¹⁵¹. וח"ת הוא בחי' מל', שזהו שרש ומקור בי"ע שבאצי' כו', והמל' היא בבחי' יש ומציאות כו', וכמ"ש במ"א¹⁵² דכל ענין המלוכה הוא בחי' התנשאות וישות כו'. וזהו דדוד הי' בר נפלי¹⁵³, דלא הו' לי' חייז¹⁵⁴, כי הכלי לאוא"ס הוא בחי' ביטול והעדר המציאות דוקא¹⁵⁵, והמל', להיותה בבחי' יש ומציאות, א"ז כלי לאוא"ס ב"ה, ורק אדה"ר נתן לו ע' שניז¹⁵⁴, דאדה"ר הוא בחי' ח"ע¹⁵⁶, והחכ', להיותה בבחי' העדר המציאות, ה"ה כלי לאוא"ס ב"ה כו', כנ"ל. וע"כ זהו ב' המדרי' שבהממוצע, דח"ע זהו המדרי' שמצד אוא"ס ב"ה, וח"ת היא המדרי' שמצד הנבראים כו'.

ובפרטיות ב' המדרי' שבהממוצע הן בחי' אורות וכלים דע"ס (עמשנת"ל פ"ח¹⁵⁷), שהרי האור הוא בבחי' פשיטות עדיין, וכמו שנת"ל¹⁵⁸ דכללות האור, ע"ה שזהו האור בבחי' מדה וגבול, דגם בשרשו ומקורו הן בבחי' ע"ס הגנוזות במאציל, ה"ה שם בבחי' פשיטות ובבחי' אחדות ממש כו', וגם בהקו שאחה"צ, שהקו עשוי מנקודות פרטי' כו'¹⁵⁹, ה"ה מ"מ בבחי' בלי מה כו', עד שגם כמו שהאור בא באצי', הרי הע"ס דאורות הן בבחי' פשיטות לגבי הע"ס דכלים כו', הרי שהאור בד"כ הוא בבחי' פשיטות עדיין, כמו¹⁶⁰ שמבחי' אוא"ס המאציל כו', ובפרט מצד שיש בו מבחי' האוא"ס ב"ה, דמשו"ז הוא מעין המאור דבחי' אוא"ס הבל"ג כו'. ועיקר ענין המציאות דע"ס, בחי' חכ' וחסד, הוא בהכלים דוקא כו'. וגם הכלים דע"ס ה"ה אלקות ממש, רק שזהו מבחי' כח הגבול שבא"ס, וכמ"ש בעה"ק¹⁶¹, וע"כ הן כלים להאור שיתלבש בתוכן, לפי שהן אלקות כו'. וזהו ב' המדרי' שבהממוצע, שהאור שהוא בבחי' פשיטות, ה"ז כמו מצ"ע אוא"ס הבל"ג כו', והכלים שהן בבחי' גבול, ה"ז בערך הנבראים כו'. וע"ה שהגבול שבנבראים הוא באין ערוך כלל לגבי הגבול שבאצי' כו', מ"מ, להיותו בבחי' גבול, ה"ז מגביל את האור להיות בערך ובגדר מקור לנבראים כו', וכמ"ש באגה"ק איהו וגרמוהי חד לברוא כו'¹⁶², שזהו ע"י הכלים כו' (ובאגה"ק שם¹⁶³ הקשה, איך הוא חד עם גרמוהי כו'. וי"ל הכוונה שם, שהיחוד

שכב

סע"א ואילך. קסט, א ואילך. וראה סה"מ עת"ר ע' שע ואילך. וש"נ.

(155) ראה תניא פ"ו (י, ב). תו"א בראשית ז, סע"א. ובכ"מ.

(156) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' נו ואילך.

אוה"ת ברכה ע' א'תתקו ואילך. נ"ך שם. סה"מ עת"ר שם.

(157) ע' טז ואילך.

(158) פט"ו ואילך (ע' לב ואילך).

(159) ראה לעיל פל"א (ע' סו).

(160) כמו: אוצ"ל: כמו האור.

(161) = בעבודת הקודש (ח"א פ"ח).

(162) סימן כ (קל, ב).

(163) קכט, סע"א.

ואילך. לקמן פקס"א (ע' ושכא). וראה ספר הערכים חב"ד ח"ג ערך אור מים רקיע ע' תטו ואילך. וש"נ. לעיל פי"ג (ע' כח).

(148) ראה זח"ב קסז, ב. עץ חיים שער יא (שער המלכים) פ"ו. שער לט (שער מ"ן ומ"ד) פ"ה"ו.

(149) ראה עירובין מו, א.

(150) ראה זח"א עז, א.

(151) ע, א ואילך.

(152) ראה סה"מ תר"ס ס"ע מו ואילך. וראה גם סה"מ

עטר"ת ע' צו.

(153) ראה מגלה עמוקות פ' ויצא (לב, ב בהוצאת ווארשא,

תרכ"ז). אוה"ת נ"ך ח"א ע' תעא ואילך. תהלים (יהל אור) ס"ע

פא.

(154) ראה ילקוט שמעוני בראשית רמז מא. זח"א נה,

הוא רק הנוגע להתהוות, לא שהן בבחי' יחוד ממש, כמו יחוד האור עם המאציל עליון שהוא בבחי' יחוד ממש, להיותו בבחי' אור כו', והיחוד עם הכלים הוא שמתייחד עמהם רק לברוא בהם וע"י כו', וכמשנת"ל פקנ"ה¹⁶⁴. וזה גופא הוא מפני שהכלי היא ג"כ אלקות ממש כו', והאור הוא שבא במדה וגבול, אם שע"י הצמצום הוא בא ונמשך בבחי' גבול כו', או שכך הוא גם בשרשו ומקורו כו'). ובמ"א מבואר¹⁶⁵, שהכלים הם רק בבחי' כח המגביל, והיינו שפועלים ההגבלה חוץ לאצ"י כו', שההארה כשתומשך חוץ לאצילות תהי' בבחי' גבול כו', וכמ"ש במ"א¹⁶⁶ (וכ"ה בעה"ק¹⁶¹, שהן רק כח הגבול כו', וכ"מ בפרד"ס¹⁶⁶. ובאגה"ק¹⁶⁷ כ' שהן גבול ותכלית כו', וכמ"ש במ"א¹⁶⁸). וע"כ, האצ"י, ע"י שכלול מב' מדרי' אורות וכלים (דלמעלה מאצ"י לא יש עדיין כלים, כ"א באצ"י, דמשו"ז נק' אדם דעשי¹⁶⁹, כמ"ש במ"א¹⁷⁰), ע"יז הוא בבחי' ממוצע בין אוא"ס אל הנבראים כו'.

וענין האמצעי הוא בב' ענינים, להיות התהוות הנבראים, שזהו ע"י אור האצ"י דוקא (לפי שהתהוות צ"ל דוקא מהאור הדבוק במקורו כו', וכמ"ש באגה"ק¹⁷¹ ובמ"א¹⁷²), וגם בכדי להיות ידיעת אלקות בעולמות¹⁷³, וכמ"ש הפרד"ס¹⁷⁴, שע"י האצ"י יודעים הנבראים מאלקות, גם מבחי' אוא"ס שלמעלה מאצ"י כו', וכמשנת"ל פ"ו¹⁷⁵, דבכדי שיהי' נבראים ידיעת והשגת אלקות והרגישות אלקות (שז"ע חו"ב ומדות כו'), כ"ז הוא ע"י אמצעות אצ"י כו', והיינו, שע"י שהאור דאצ"י הוא בבחי' מדה וגבול לפ"ע העולמות כו' (והיינו העולמות שלמע' מאצ"י ועולם האצ"י כו'), וע"י הכלים שהן בבחי' גבול ותכלית בערך ב"ע כו', הנה ע"י הכלים נמשך הארה אלקי' גם בב"ע, להיות עכ"פ ידיעת והשגת אלקי' כו'¹⁷⁶. אך הידיעה שבב"ע היא בחי' ידיעת המציאות לבד¹⁷⁷, להיות דמה שבא מאצ"י לב"ע ע"י אמצעות אצ"י (ע"פ מא' קו המדה כו') הוא בחי' אור של תולדה לבד כו'¹⁸⁰, וע"כ, הידיעה היא רק בבחי' המציאות דאלקות. וג"ז לא בבחי' ידיעה ממש, שנדע ממש את המציאות דאלקות כו', מפני שכל ידיעתנו באלקות הוא מהנבראים שנבראו (והיינו שמפעולותיו ית' אנו יודעים את אלקות כו'¹⁷⁸), ע"כ, כמה שנשלול את החומר' והישות, ונקשור עצמינו אל הדקות והרוחניות, לא נדע מציאות אלקות ממש, רק אנו יודעים מציאות הרוחניות, אבל לא מציאות אלקות כו', כ"א נשמות הגבוהות, ובפרט נשמות דאצ"י, יודעים מציאות אלקות כו', אבל סתם נשמות אינם יודעים גם את מציאות אלקות

(164) ס"ע תיד ואילך.

(165) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' קפח ואילך. דרמ"צ קסט, סע"א ואילך. אוה"ת בהר ח"ג ע' תתפו ואילך. לעיל פ"ח (ע' טז ואילך). וש"נ.

(166) שער ג (שער אם א"ס הוא הכתר) פ"ד.

(167) ס"כ (קסט, ריש ע"ב).

(168) ראה סהמ"צ להצ"צ קע, א. אוה"ת חיי שרה קו, א. סהמ"ת רס"ט ס"ע לב ואילך.

(169) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' א ואילך. ועם הגהות כו' – אוה"ת ענינים ע' עז ואילך. לקו"ת מסעי צה, א ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שכא. תרצ"ב ע' צז ואילך.

(170) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' שפט.

(171) שבהערה 127.

(172) ראה סה"מ שבהערה הנ"ל.

(173) ראה גם ד"ה וירד ה' על הר סיני תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' קנח).

(174) שער יט (שער שם בן ד') ספ"א. וראה אוה"ת יתרו ע' תתלו.

(175) ע' יג.

(176) בגוף ההמשך: ועמ"ש בסי' ד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לתפלה [עג, ג] דמא"כ נתהוו גוף ונפש דמלאכים דע"ז הן בבחי' מציאות ובבחי' ביטול כו', דכ"ז הוא ההמשכה ע"י הכלים. אבל בהגהות להמשך נשמט.

(177) ראה ביאורי זוהר להצ"צ ח"א ע' שנד. ובכ"מ.

(178) ראה גם לעיל פמ"ה (ע' קב).

ממש כו'. ומ"מ, ע"י הידיעה במציאות הרוחני, אנו יודעים ג"כ מציאות אלקות, לא בבחי' ידיעה ממש, כ"א בבחי' השערה עכ"פ כו'. וע"י תומ"צ הרי יש גילוי אלקות ממש כו'. וכללות ידיעת הנבראים באלקות זהו ע"י אמצעית האצ"י כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² וידבר משה אל ראשי המטות כו'. דהנה, ההפרש בין שבטים למטות³, דשבטים הן ענפים המתפשטים מן האילן, דע"ה שאינם גוף האילן, ה"ה מסתעפים ומתפשטים מגופו של אילן ויונקים ממנו כו', והמטה הוא שנתקשה ונעשה דבר בפ"ע, ואינו יונק מן האילן כו'. והדוגמא מזה ברוחניות, דהנה, האבות הן המרכבה¹⁷⁹, בחי' חג"ת דאצ"י¹⁸⁰, והן בחי' מרכבתא עילאה¹⁸¹, שזהו גופא דאילנא כו'. והשבטים זהו בחי' הארת אצ"י שנמשך בכי"ע, דזהו בחי' מרכבתא תתאה כו'¹⁸¹, כי הארת אצ"י בהתחברותה עם הכרי', שכרי' נעשה בכחי' ביטול, ה"ז בחי' מרכבתא תתאה כו'. דכללות ענין המרכבה הו"ע הביטול כו', וזהו לפי שיונקים מגופא דאילנא כו'. ובד"כ זהו בעובדי ה' בנשמתן¹⁸², שאינם נתפסים בגשם, ויודעים ומשיגים אלקות ודבוקים במקורם כו'. אבל מטות, הן נשמות דבי"ע, שהאלקות בא בהם בהגשמה, דלהיותם נתפסים בגשם, ע"כ ההשגה שלהם והתעוררות אהוי"ר שלהם הכל הוא בהגשמה כו', וזהו מפני שהם נפרדים ממקורם, שאינם יונקים מגופא דאילנא כו'. ובנשמות אלו שייך ענין הנדרים כו'. דהנה¹⁸³, נדרים הו"ע הפרישות, וכמא'¹⁸⁴ נדרים סייג לפרישות כו', והיינו כאשר רואה דבר שא"א לתקנו, ואדרכה, יכול להורידו ח"ו, ה"ה פורש א"ע מזה כו'. וזה שייך בנשמות דבי"ע, דבכדי לפעול הכנעת החומר בכלל, הוא ע"י הסיגופים, ומכ"ש בכדי שיהי' איזה עבודה, היינו ששיג ענין אלקי ויונה אצלו כו', צ"ל לזה הזהירות ביותר מהמותרות, כ"א רק המוכרח לו, וג"ז יהי' לש"ש כו', ובפרט מהמותרות שיכול להוריד צריך להזהר מאד כו'. דכ"ז הוא ע"י אמצעית אצ"י, שנעשה מציאות היש, ע"כ צ"ל ענין הנדרים כו'. אך עיקר הכוונה הוא התרת הנדר, שזהו מצד החכ', דחכם מתיר כו'¹⁸⁵. דהנה, נדרים הם מבינה¹⁸⁶, וכמא'¹⁸⁷ נודר בחיי המלך, שזהו בינה כו', להיות דבינה הוא מקור ההשתל' להיות המדות בכחי' מציאות דבר, וכמו"כ נעשה מזה מציאות יש בכי"ע, דמשו"ז צריכים לנדרים כו'. אבל חכ', שזהו בחי' גילוי אור ובחי' ביטול כו', עי"ז יהי' התרת הנדר, והו"ע אתהפכא חשול"נ כו'¹⁸⁸. וזהו וידבר משה אל ראשי המטות, דלהיות דהתרת נדרים הוא מחכמה¹⁸⁹, ע"כ וידבר משה, שהוא בחי' חכמה, בחי' מה כו'¹⁹⁰. ואומרו כאן מטות, לפי שכל ענין הנדרים הוא בנשמות דבי"ע, שנק' מטות כו'. אך עיקר

(179) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

(180) ראה תו"א יתרו עב, ד ואילך. ובכ"מ.

(181) ראה לקו"ת צו יז, ב.

(182) ראה דרך חיים ע' 51. שער האמונה פכ"ו (מו, א).

מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ג ע' תתפג. קונטרסים ע' נג. ע' קלז. סה"מ תר"ו ע' שנד ואילך. המשך תרס"ו ע' רו ואילך. סה"מ תרצ"ב ע' קפ. תרח"ץ ע' רנב ואילך. תש"ח ע' 210 ואילך.

(183) ראה לקו"ת מטות פב, ב. פג, ב. אוה"ת מטות ע' ארעג ואילך. ע' אשכו. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שצו ואילך.

לעיל פ"מ (ע' פט). לקו"ש חל"ג ע' 191 ואילך.

(184) אבות פ"ג מי"ג.

(185) ראה נדרים עז, ב ואילך.

(186) ראה לקו"ת שם פג, סע"ב ואילך. סה"מ צ"ה צ"צ מב, סע"ב ואילך. אוה"ת שם ע' אשכו. לעיל פ"מ (ע' פח). מקומות שצויינו בהערה 189.

(187) זהר ח"ב קטו, ב. ח"ג רנה, סע"א. ספרי מטות ל, ג.

(188) ראה זח"א ד, א.

(189) ראה טעמי המצוות להרח"ו פ' מטות. שער רוח הקודש תיקון ו. וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1078 ואילך.

(190) ראה אוה"ת שם ע' ארפא.

הכוונה הוא התרת הנדר דוקא כו', וזהו וידבר משה, שהוא ההמשכה מבחי' חכ', דבהמשכה שמבחי' החכ' נמשך הגילוי גם בב"ע, כמו בהמשכת האבות, וכ"ש במשה, ע"י התו' כו'. וענין ראשי המטות הוא, כי במטות יש עוד ענין, והוא בחי' שכל המטה כלפי חסד כו'¹⁹¹, שזהו מדות שבחכ' כו', כמשנת"ל¹⁹², ונק' זה ראשי המטות, דהיינו, מה שחכ' הוא ראשית ההשתל' כו'. וזהו ג"כ ענין זה הדבר, דזה הוא בחי' גילוי המהות, משה נתנבא בזה כו'¹⁹³, ולהיות דהכוונה הוא דוקא בהתרת הנדר שמחכ', ע"כ מקדים לאמר זה הדבר כו'. ועוד, דהנה, וידבר משה אל ראשי המטות זהו ההמשכה במדות, וזה הדבר הוא ההמשכה במל', שנק' דבר כו'. וזהו וידבר כו', דכללות ענין הנדרים שייך בנשמות דב"ע כו', אך עיקר הכוונה הוא להיות התרת הנדר, מבחי' חכ' כו', וזהו וידבר משה אל ראשי המטות, המשכה מבחי' חכ' במדות, להיות בבחי' שכל המטה כו', בחי' מדות שבחכ' כו', זה הדבר הוא ההמשכה במל' כו', ועי"ז הוא הגילוי בב"ע, להיות התרת הנדר, שהו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא כו'.

קיצור. ולמעלה מאצי' הכל בבחי' פשיטות והעלם, ובאצי' בא בבחי' גילוי, דהאור הוא מעין העצם, ויש בו רושם הא"ס, ולכן הוא בבחי' פשיטות לגבי הכלים, וזהו אדם אדמה לעליון, ומ"מ הוא להאיר במדה וגבול. וזהו ב' מדרי' שבהממוצע. ובע"ס, חכ' היא בחי' מ"ה, ושורה בה אוא"ס, ולכן חכ' אינו בהגבלה, מיא נייד, ופנימיות החכ' בחי' אור, וח"ת בחי' יש ומציאות. ובד"כ, ב' המדרי' שבממוצע דאצי' הוא בחי' האור, שהוא בחי' פשיטות ובל"ג, והכלים, בחי' גבול, ובמ"א שזהו להגביל חוץ לאצי'. והאמצעי הוא שיהי' התהוות, וגם הגילוי בעולמות, עכ"פ בבחי' ידיעת המציאות, וע"י התורה גילוי אלקות ממש. וזהו ראשי המטות, שבט, הארת אצי', ומטה, נשמות דב"ע, וצריכים לנדריים, והתרת הנדר מחכ'.

שכד

193) ספרי ופרש"י מטות ל, ב.

191) ראה אורה"ת שם א'רפב. ע' א'ש"ד.

192) פקני"א (ע' תד).

בס"ד. ש"פ מסעי, תער"ג

אלהי מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים כו', ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם, ואלה מסעיהם למוצאיהם⁵. וצ"ל מהו"ע מוצאיהם למסעיהם, והול"ל ויכתוב משה את מסעיהם, מהו מוצאיהם למסעיהם, ומהו עוד ואלה מסעיהם למוצאיהם כו'. גם צ"ל⁶ אומרו ויכתוב משה, הלא כל התורה הקב"ה אומר ומשה כותב⁷, מהו אומרו כאן ויכתוב משה כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁸, דאצי' הוא ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנבראים, דבכדי שיהי' התהוות הנבראים מאוא"ס, זהו ע"י התהוות האצי' כו', דלכאורה א"מ איך שייך ממוצע בב' דברים נבדלים שאינם בערך כלל כו', וכמו שאינו שייך ממוצע בין בל"ג וגבול כו'. נת' ע"ז⁹, שהממוצע הוא הקו הנמשך מאוא"ס, שיש בו מבחי' בל"ג, ומבחי' הגבול, שהרי הקו הוא המשכה שבבחי' מדה וגבול כו', ושרשו הוא מאוא"ס הבל"ג, והוא מה שהאוא"ס הבל"ג שיער בעצמו להאיר במדה וגבול, הרי יש בו כח הא"ס כו', ונמצא יש בו ב' הענינים דבחי' בל"ג ובחי' גבול כו', ע"כ הוא בבחי' ממוצע כו'. רק שהמדרי' שלפני האצי', הרי הכל בבחי' סתימות והעלם, ע"כ עיקר הממוצע הוא אצי', שהוא בבחי' מציאות אור, ומ"מ הוא בבחי' אור הדבוק במקורו, ע"כ הוא בבחי' ממוצע כו'. ובע"ס דאצי' גופא, ב' המדרי' הן בחי' ח"ע וח"ת, או אורות וכלים כו'.

קסב) והנה ידוע שהתורה היא ג"כ בחי' ממוצע בין אוא"ס לנבראים, דברי' והתהוות העולמות הוא ע"י התו"¹⁰, וכמו"כ ע"י התורה הוא ההתחברות דאוא"ס עם העולמות כו'. וזהו מה שהתו' נק' דרך¹¹, וכמ"ש¹² כי ישרים דרכי הוי', ואי' בזהר¹³ דאינון ארחין דאורייתא כו', וכמ"ש¹⁴ ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט כו', וכמו הדרך שבו הולכים ממקום למקום כו', כמו"כ תורה היא הדרך שע"י נעשה התחברות דאוא"ס עם עולמות כו', והיינו שהתורה היא בבחי' ממוצע שע"י הוא התהוות העולמות, וכן גילוי אוא"ס בעולמות הוא ע"י התורה כו'.

והענין¹², דהנה אי' בזהר תרומה דקס"א ע"א, קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, בר נש דאשתדל באורייתא מקיים עלמא כו', ופי' קוב"ה הוא בחי' עצמות אוא"ס,

(5) פק"ס (ע' ושיח ואילך).

(6) ראה ד"ה בזהר תרומה שבערה 1. וראה גם לקו"ת שמע"צ פו, א"ב. סידור עם ד"ח ג, ד ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי נצבים ע' תשפ ואילך. אה"ת ואתחנן ח"ו ע' ב"רסה.

(7) ראה זח"ב קסא, סע"א ואילך (מובא לקמן בפנים).

(8) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי יט, ב ואילך.

(9) הושע יד, י.

(10) ח"א קעה, ב.

(11) וירא יח, יט.

(12) ראה ד"ה בזהר תרומה שבערה 1.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה בזהר תרומה (ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' רנו ואילך)*. בזהר פ' חיי שרה (אוה"ת חיי שרה קיב, ב ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' פא ואילך) – כנסמן לקמן בהערות.

(2) מסעי לג, א"ב (בדילוג).

(3) ראה לקו"ת מסעי צא, סע"א.

(4) ראה ב"ב טו, א. פרש"י ברכה לד, ה.

(* הוא ד"ה סדין עשתה ותמוכור במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' שיט ואילך – בשינויים והוספות.

עצמות המאציל, שמובדל בערך מהעולמות כו', ואסתכל באורייתא הוא שנתצמצם ע"י התו' כו', דכשם שהע"ס דאצ"י הם מגבילים את האור להיות בבחי' מקור לעולמות בע"ג כו', כנ"ל, כמו"כ התו' מגביל את האור כו'. דהנה, אורייתא מחכ' נפקת¹³, שהחכ' היא בחי' או"פ, וכמו עד"מ בכחות הנפש, הרי הכח שהוא בבחי' או"פ ובבחי' התיישבות העיקר הוא כח השכל כו', דהכחות שלמעלה מהשכל, כמו כח הרצון, ה"ה בבחי' מקיף כו', וכן גם המדות בעצם הן בבחי' מקיף, רק ע"י המוחין נעשה בבחי' פנימי כו' (וכמ"ש מזה לעיל פמ"ז¹⁴), וכמו"כ הוא למעלה, דעיקר או"פ הוא בחי' החכ' כו'. וקוב"ה, בחי' עצמות או"פ שלמע' מהחכ', ע"י דאסתכל באורייתא, ה"ה בא בבחי' הגבלה להיות בבחי' או"פ כו'¹⁵.

שכה

והענין הוא¹⁶, כדאי' במד"ר בראשית פ"ד¹⁷, שאל את ר"מ¹⁸, אפשר אותו דכתי' בי¹⁹ את השמים ואת הארץ אני מלא, הי' מדבר עם משה מבין שני בדי ארון²⁰, א"ל, הבא מראות גדולות, א"ל ראה בכואה שלך, ראה אותה גדולה, הבא מראות קטנות וראה בכואה שלך, ראה אותה קטנה, א"ל ומה אתה כו', הוי כשרוצה, את השואה²¹ אני מלא, וכשהוא רוצה הי' מדבר עם משה כו', הרי שאותה המדרי' ממש דאת השמואה"א אני מלא, הי' מצמצם א"ע בין שני בדי הארון כו', וכמובן ממשל המראות כו'. כי חכ' היא כלי לאו"פ ב"ה²², דהשראת או"פ הוא בבחי' ביטול דוקא, והחכ' היא בבחי' ביטול דהנחת עצמותו, שזה עיקר הביטול, וכמ"ש גבי משה, ונחנו מה²³, בלי מהות ומציאות דבר כו', וע"כ היא כלי להשראת או"פ ב"ה כו' (והוא כמ"ש בזהר פ' בלק דקפ"ז ע"א, ע"פ²⁴ החכם עיניו בראשו, דשכינתא שרי' על רישי' כו', והיינו בבחי' החכ' שבו, וזהו החכם עיניו בראשו כו', וכמ"ש הרמ"ז שם), וזהו המבו' בכ"ד²⁵ דאו"פ שורה בחכ' כו'.

ומה שנק' בשם השראה²⁶, הוא שיכול להיות שיהי' שורה בה בבחי' העלם ג"כ²⁷. דענין ההתלבשות הוא שמאיר בגילוי ממש, וכמו התלבשות אורות בכלים הוא שהאור מאיר בגילוי ממש בהכלי, והיינו שבהכלי מושג האור כו', וכמ"ש בס"ב פמ"ח²⁸, משא"כ ענין השראה הוא ששורה שם האור בהעלם כו' (רק שבהתלבשות, האור הוא בבחי' צמצום ומיעוט, ועי"ז הוא בהתגלות כו', דזה שיהי' האור בגילוי בהכלי, הוא ע"י שהוא לפ"ע הכלי, שבהכרח שיהי' בזה בחי' מיעוט כו', ובכללות הוא בחי' הארה לבד כו', משא"כ האור שבבחי' השראה הוא בחי' מהות האור כמו שהוא, ובזה יתרון גדול בהשראה לגבי התלבשות כו' (גם בהתלבשות יש אופן התלבשות שהוא בבחי' העלם

(22) ראה תניא פל"ה בהגהה.

(23) בשלח טז, ז"ח.

(24) קהלת ב, יד.

(25) = בכמה דרושים. או: בכמה דוכתי (ראה ד"ה בזהר פ' חיי שרה שבהערה הבאה. תו"א מגילת אסתר צח, ד. קיט, ד. לקו"ת אמור לח, סע"ב ואילך. ועוד).

(26) בהבא לקמן – ראה ד"ה בזהר פ' חיי שרה שבהערה

1.

(27) ראה גם סה"מ אעת"ר ע' קח.

(28) סז, סע"ב ואילך.

(13) זהר ח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א.

רסא, א.

(14) ע' קו.

(15) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תתקפ.

(16) ראה גם לקו"ת קרח נג, ב.

(17) פיסקא ד.

(18) במדרש שם: כותי אחד שאל את ר' מאיר.

(19) ירמ' כג, כד.

(20) ראה תרומה כה, כב ובפרש"י.

(21) = השמים ואת הארץ.

לגמרי, כמו ענין הגלות, וכמ"ש באגה"ק סי' כ"ה ד"ה להבין אמ"ב²⁹ צוואת הריב"ש ז"ל³⁰, שזהו לא רק שהאור מתעלם, כ"א שיש דבר המעלים שמעלים ומסתיר עליו כו'. וכמ"ש במ"א³¹ בענין ההתלבשות, שיש שהמלוכש שולט, וזהו במדרי' הקדושה, שהמלוכש הוא בהתגלות כו', ויש שהמלביש שולט כו'. וב' מיני התלבשות אלו יש בהתלבשות הנה"א בהנה"ב, דכאשר הנה"א הוא בהתגלות, ה"ה מושל ושולט על הנה"ב, וכל ההנהגה הוא ע"י הנה"א כו', וכאשר הנה"ב הוא בהתגברות, ה"ה מושל ושולט על הנה"א, שגם הנה"א נמשך אחריו, וכידוע³² בענין סרכות הריאה, שהריאה נסרכת ונדבקת, דהיינו שהארת נה"א נמשך ונדבק אחר הנה"ב כו'. ובהשראה לא יש ענין כזה כו'. וזהו ג"כ מצד ההפרש הנ"ל, דלהיות שהתלבשות הוא בהאור, שהוא בחי' הארה לבד, ושכא בבחי' מיעוט כו', ע"כ, במדרי' תחתונות יכול להיות התלבשות, כנ"ל. וכמו ענין סרכות הריאה, הרי שייך רק בנשמות נמוכות, שהן בבחי' גסות הרוח, שהרוחני שלהם הוא בבחי' גסות כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה להבין ענין מי אל כמוך³³. וכמו"כ למע', התלבשות הנ"ל שייך בההארה הבאה בבחי' מיעוט וצמצום ביותר במדרי' התחתונות כו'. והשראה, להיות שזהו בעצם האור כמו שהוא, ע"כ אינו שייך בזה התלבשות באופן הנ"ל)). רק שהשראה הוא שיכול להיות שאינו מאיר בגילוי כו', כנ"ל.

ונו' שא"ז שהאור הוא בבחי' מקיף לבד, כ"א שנמצא בבחי' פנימי, רק שאינו בבחי' גילוי כו'. ופי' וענין שאינו בבחי' גילוי, אין זה שאינו מתגלה כלל, שזהו כשלא יש כלי אל האור, שאז אין האור מתגלה כלל כו', וכאן הרי אדרבה, יש כלי אל האור, והוא הביטול כו' (והיינו מה שהעדר הכלי הוא כלי כו'³⁴), אלא הכוונה בזה שאינו בבחי' גילוי, היינו שאינו מתגלה ממש להיות מושג ממש כו'. וכמ"ש בסש"ב פל"ה³⁵ בענין השראת השכינה, דכאשר בטל במציאות אז הוא ששורה ומתגלה בו ה' אחד כו', הרי דהשראה הוא ג"כ התגלות, רק שאינו בהתגלות ממש בבחי' גילוי המהות כו', דמש"א ששורה ומתגלה ה' אחד, אין הכוונה שמתגלה בהם מהות הדבר ממש כו' (שהרי גם ע"י המצות ההמשכה היא בבחי' מקיף כו', ועמ"ש בפמ"ו³⁶), כ"א מה שיודעים ומרגישים את היחוד דה' אחד כו', שכ"ה גם בנשמות הגבוהים השייכים ליחוד זה, היינו שיודעים ומשיגים ונרגש בנפשם ענין ה' אחד כו', ומ"מ, א"ז גילוי מהות הענין כו' (ובד"כ צריכים לחלק בזה בין ראיית העין לראיית עין השכל כו'³⁷). דהנה, התגלות עצם מהות הדבר ממש הוא בראיית העין, וכמו שיהי' לעתיד³⁸, דכתי'³⁹ ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו', משא"כ בראיית עין השכל, דבעין השכל דבלבא אתחזי כולא כו'⁴⁰, הגם שזהו מדרי' גבוה ונעלה

(29) = אמרי בינה.

קט.

(35) מד, ב.

(36) = בתניא פרק מו (סו, א ואילך). וראה גם לעיל פנ"ב

(ע' קכא).

(37) ראה גם שו"ע אדה"ז יו"ד מהדורא בתרא לסקפ"ג.

(38) ראה שער האמונה פכ"ה (מד, ב ואילך). תו"ח תצוה

שכט, ב ואילך. לעיל פמ"ב (ע' צג).

(39) ישע"י מ, ה.

(40) זח"ב קטז, ב (ברע"מ).

(30) קלח, ב. קמא, א ואילך. וראה אוה"ת שמיני ס"ע תסג

ואילך.

(31) ראה אוה"ת תצא ע' תצזו ואילך. וראה גם לעיל פ"ב

(ע' ו).

(32) לקו"ת שבהערה הבאה. וראה גם סה"מ תרנ"ב ע' סה.

תרח"ץ ע' רפד.

(33) דרושים לר"ה סב, א ואילך.

(34) ראה גם סה"מ תרס"ה ע' כו. לעיל פנ"ו (ע' קלה).

סה"מ עזר"ת ע' קמו. תרע"ח ע' קה. עטר"ת ע' כו ואילך. ע'

מאד, א"ז ראיית עצם המהות ממש כו'³⁸. ולכן יש חילוקי מדרי' במדרי' הראי', שזהו מפני שא"ז עצם המהות ממש כו', וכמ"ש במ"א⁴¹. ולע"ל, שיהי' בחי' ראיית העין, וכמ"ש⁴² כי עין בעין יראו כו', כתיב⁴³ כי כולם ידעו אותי, בלי התחלקות מדרי' כו'. וי"ל דלעתיד יהי' באמת בבחי' התלבשות ממש, דהיינו שעצם המהות יהי' בבחי' גילוי ממש בבחי' השגת המהות כו'⁴⁴.

קיצור. והנה התורה היא ממוצע בין אוא"ס ועולמות, קוב"ה אסתכל באורייתא, קוב"ה עצמות המאציל, ומתלבש בתו' בבחי' פנימי, וכמו החכ' שהוא או"פ, ולהיות החכ' בבחי' ביטול, אוא"ס שורה בחכ'. וענין השראה הוא שאינו מושג מהות האור. התלבשות הוא שמושג בהכלי, רק שזהו הארה ובבחי' מיעוט, והשראה הוא שעצם האור שורה שם. ולכן בהתלבשות יש אופן שהמלביש שולט, משא"כ בהשראה. והוא שבא בבחי' או"פ, רק שאין המהות מושג, וכמו גילוי ה' אחד גם בנשמות הגבוהות. וי"ל שזהו בבחי' ראיית עין השכל, וגילוי המהות הוא ראיית העין, כי עין בעין יראו.

(קסג) **והענין** הוא²⁶, כמו שמצינו במרע"ה, שהי' בחי' יסוד אבא⁴⁵, שאמר ונחנו מה²⁸, שהי' בבחי' הביטול דמ"ה דחכ', ואעפ"כ א"ל א"ס ב"ה וראית את אחורי ופני לא יראו⁴⁶, שלא השיג בחי' פנימי החכ', בחי' אוא"ס השורה בכלי החכ' שלו כו' (וי"ל דזהו שא' רשב"י לרע"מ⁴⁷ בעין השכל דבלבך אתחזי כולא⁴⁰, דבחי' אוא"ס השורה בחכ' הי' בו בבחי' ראיית עין השכל, ולעתיד יהי' בבחי' ראיית העין ממש כו'), והיינו, דעם היות דאוא"ס שורה בחכ', עכ"ז, יכול להיות שאינו מתגלה בחכ' רק בחי' אחוריים, ולא בחי' פנים כו', אע"פ שגם בחי' הפנים שורה בו, כי פנימי' אבא פנימי' עתיק⁴⁸, מ"מ, אינו מתגלה בו רק בחי' אחוריים וחיצוני' כו'. וכמו עד"מ במוח האדם מלובש הנשמה ושורה שם, כמ"ש בס"ב פנ"א⁴⁹, דעיקר משכנה והשראתה כו' הוא כולו במוחין שבראש כו', אעפ"כ, אין אדם משיג מהות הנשמה איך ומה היא, אע"פ שהיא שורה בו, ואינו משיג רק הארה ממנה, היינו השכל והמח' שזה מושג המהות, היינו שאנו משיגים מהות הכח, ולא רק שאנו יודעים מציאותו, כמו כח המשכיל, מקור השכל, שאנו רק מרגישים מציאותו לבד, משא"כ כח השכל הגלוי, הרי אנו יודעים מהותו איך ומה הוא (רק שכללות ידיעה האנושית היא רק ידיעת המציאות לבד, שאין אנו משיגים מהות הרוחני, אבל הידיעה במציאות השכל אינו רק שאנו יודעים שישנו במציאות, כ"א שאנו יודעים איך הוא מציאותו בבחי' השגה ממש, משא"כ במקור השכל כו', וכמ"ש במ"א⁵⁰, ולמע' הו"ע השגת המהות ממש כו'), אבל כללות הנשמה השורה במוח שבראש, הרי אינו מושג, אף שהיא שורה שם כו'. ועד"ז הוא בהבדל הבדלות לאין קץ, שגם בחי' החכ' עילאה,

שכז

(41) ראה לקו"ת שה"ש כח, ב. אגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"ב ע' תשמב.
 (42) ישע"י נב, ח.
 (43) ירמ' לא, לג.
 (44) כו': אוצ"ל: כו')).
 (45) ראה עץ חיים שער הכללים ספ"י. לקו"ש ח"ו ע' 244 ואילך.
 (46) תשא לג, כג.
 (47) = לרע"א מהימנא.
 (48) ראה לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ. סה"מ הש"ת ע' 49 ואילך. וש"נ.
 (49) עא, א.
 (50) ראה סידור עם דא"ח לט, ג ואילך. ועם הוספות כו' – אוה"ת סידור ע' מג ואילך. ע' שפ. לעיל פצ"ח (ע' רנג).

עם היות שאוא"ס מלובש בה, דאפי' פנימי' עת"י הוא פנימי' אבא⁴⁸, מ"מ, אינו מתגלה המהות בבחי' חכ', רק מבחי' חיצוני' לבד. וכנודע דאבא יונק ממזלא⁵¹, בחי' שערות דא"א לבד, שנק' בשם אחורי כו', והיינו, דבבחי' חיצוני' החכ', מה שבא בזה בבחי' התלבשות ובבחי' גילוי ממש, הוא מבחי' חיצוני' הכתר, ובחי' פנימי' הכתר הוא בבחי' השראה לבד⁵², שאינו מושג המהות כו', וז"ע אבא יונק ממזלא, דהיינו מבחי' פנימית הכתר. וכמ"ש במ"א⁵³ ההפרש בין מה שאו"א מלבישים לזרועות דא"א⁵⁴, ומה שאו"א יונק ממזלא, דמבחי' ז"ת⁵⁵ דא"א בא בבחי' התלבשות ממש באו"א, והמזלות, שהן מבחי' מו"ס, שבו מלובש בחי' עתיק, ההמשכה משם באו"א הוא בבחי' שערות ובבחי' יניקה לבד כו', ועמ"ש בלקו"ת בהבי' דוהניף⁵⁶. וי"ל שזהו כמו בנגלה דתו' שמושג המהות ממש, משא"כ בפנימי' התו' שמושג רק המציאות לבד, וכמ"ש בהבי' דולא תשבית⁵⁷, ועד"ז הוא בבחי' חכ', דבחי' הפנימי' הוא בבחי' ידיעת המציאות לבד. וזהו לפני לא יראו כו', בבחי' ראיית המהות כו', וז"ע השראה כו'. ובפי' הספד"צ מהאריז"ל⁵⁸ אי' משל הנ"ל על בחי' רדל"א כבי', כאדם שאינו משיג מהות הנשמה שבו, כך בחי' רדל"א אינו משיג מהות עצמות אווא"ס המלובש בו (שזהו עיקר בחי' עתיק, וכמ"ש בהבי' דשבת שבתון בסופו⁵⁹), ובסי' פפי' ברוך שאמר⁶⁰ מבו' פי' לא ידע, שאינו בבחי' מהות ידוע בעצמו כו' (ובדרוש וככה ספכ"ג⁶¹, שאינו בבחי' הרגש כלל), וי"ל שזהו ג"כ ענין השראה כו'. ולפי"ז י"ל, דמ"ש על לעתיד כי כולם ידעו אותי⁴³, בבחי' ידיעה והשגה כו', יהי' ההתחדשות בכל המדרי', גם בבחי' לא ידע כו', ולא יהי' התחדשות בעצם הדבר, כ"א מה שיהי' בבחי' ידיעה כו'.

אמנם, בחי' חיצונית האור, שהוא בבחי' התלבשות בחכ', היינו בבחי' גילוי, הנה בחכ' דמע"ב⁶², ה"ז בחי' הארה לבד מבחי' הפנימי' והעצמות כו', ובחכ' דתורה⁶², ה"ז ג"כ מהות בחי' העצמות, וכמ"ש במ"א⁶³ בענין יערוף כמטר לקחי⁶⁴, דבחי' אחוריים ועורף דתורה, ה"ז בבחי' לקחי, דאותי אתם לוקחים כו'⁶⁵, וכמשי"ת. ולהיות דהחכ' הוא בחי' אור⁶⁶, והיינו, דע"ה שהיא בחי' ביטול במציאות, מ"מ, ה"ז בבחי' ידיעה, והוא מה שע"י הידיעה וההרגש פנימי נעשה בחי' הביטול במציאות כו' (ועמשנת"ל פל"ח⁶⁷). וי"ל שז"ע זה אלי ואנוהו⁶⁸, דפי' זה אלי הוא בחי' ידיעה שיודע את האלקות, וכמו אשר יאמר עליו

59 לקו"ת דרושים ליוהכ"פ עא, ריש ע"ד.

60 סידור עם דא"ח מ, א.

61 סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תלד.

62 בבחי' דמע"ב [= דמעשה בראשית] .. ובחכ' דתורה:

ראה תו"ח בראשית א, א ואילך. ז, ג ואילך. לקמן ח"ב ע' ותתפא ואילך.

63 ראה לקו"ת האזינו עה, ריש ע"ד. מאמרי אדמו"ר

הזקן תקע"ב ע' ח.

64 האזינו לב, ב.

65 ראה שמו"ר פל"ג, א. שם, ו. תנחומא תרומה ג. וראה

תניא פמ"ז (סז, א).

66 סיום הענין – בסוף הפרק: וע"כ להיות שהחכ' .. לכן

בה וע"י בא האור בבחי' הגבלה להיות בבחי' או"פ בעולמות כו'.

67 ע' פה.

68 בשלח טו, ב.

51 זח"ג (אד"ר) רפט, ב. עץ חיים שער הכללים פ"ה. שער

יג (שער א"א) ספ"ט. שער יד (שער או"א) פ"ג. ספ"ח. ועוד.

52 ראה לקו"ש ח"ו ע' 249. וראה לקמן פקס"ז (ע' תנט ואילך).

53 ראה סידור עם דא"ח רצה, סע"ג ואילך. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי פט, ב. אוה"ת חיי שרה ח"ד תשפא, א.

סה"מ תרכ"ז ע' כז ואילך. תרנ"ד ס"ע סב ואילך.

54 ראה פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ז. עץ חיים שער

יד (שער או"א) פ"א. שער טו (שער הולדת או"א) פ"ו. שער

כט (שער הנסירה) פ"ו.

55 ז' תחתונות.

56 אמור לט, א.

57 לקו"ת ויקרא ה, א.

58 = פירוש האריז"ל לספרא דצניעותא בזח"ב קעו, ב

(זהר הרקיע קיט, א. שער מאמרי רשב"י לספרא דצניעותא שם

קלג, ב – בהוצאת ירושלים, תשמ"ה)).

כי הוא זה⁶⁹, דהיינו בבחי' ידיעה דוקא (כמדומה שכן פי' השל"ה⁷⁰), ועי"ז דוקא ואנוהו, אני והוא, בבחי' אחדות ממש כו' (ובמ"א מכו' ענין אני והוא, שהן ב' מדרי' שבכתר, דאני אותיות אין⁷², זהו בחי' אין דכתר, שבבחי' מקור לנאצלים, כמו והחכ' מאין תמצא כו'⁷³, והוא, זהו בחי' עליונה שבכתר כו'. ובאוא"ס שלפה"צ הו"ע הוא ושמו⁷⁴, דהוא זהו בחי' עצם האור שלמע' מבחי' התפשטות כו', ושמו הוא בחי' התפשטות האור כו', וכמ"ש במ"א⁷⁵. והיינו מה שבחכ' יש גם מבחי' פנימי' הכתר כו'. וי"ל שזהו ע"ד ענין ידיעת ההפלאה דאוא"ס כו', וידוע⁷⁶ שיש בזה ב' ענינים, ידיעת ענין ההפלאה, וידיעת אופן ההפלאה כו', וכ"ז אינו גילוי המהות ממש כו'. ועד"ז י"ל בבחי' החכ' בענין הידיעה גם בבחי' פנימי' הכתר כו'). וזהו דאופן הביטול שמבחי' חכ' הוא, שהוא בבחי' ציור, לא כמו הביטול שמצד המקיף, שמתבטל ממציאותו לגמרי מכל וכל כו', משא"כ בהביטול דחכ', הגם שבטל במציאות לגמרי, מ"מ ה"ה באיזה ציור כו', והיינו מצד שהביטול הוא ע"י הידיעה והרגש פנימי כו'. וכמו משה, שהי' בבחי' ביטול במציאות⁷⁷, ודיבר ה' אל משה פא"פ כו'⁷⁸, ומ"מ, הי' על עמדו גם בעת הנבואה כו'⁷⁹, וזהו לפי שהי' בחי' חכ', כמ"ש⁸⁰ מן המים משיתיהו, שהו"ע ידיעה פנימי, וע"כ, בכל הגילויים שלו ובכל העליות הי' בבחי' ציור, ע"ה⁸¹ בבחי' העדר המציאות לגמרי כו' (והו"ע מוח שליט על הלב⁸², גם על פנימי' הלב⁸³, התגברות בחי' גדלות המוחין להיות בבחי' התיישבות ובבחי' ציור, הגם שבאמת הוא לא בבחי' מציאות כלל כו'). (וי"ל שזהו מ"ש בס"ש⁸⁴, בענין הביטול דכח החכ' שבנפש, הגם שתהי' אין ואפס ותבטל שם במציאות לגמרי ולא ישאר ממנה מאומה ממהותה ומציאותה⁸⁵ הראשון כו', דקדק לומר⁸⁶ ממהותה ומציאותה הראשון, לא שתהי' בבחי' העדר המציאות לגמרי כו', ואעפ"כ תבטל שם במציאות לגמרי כו'). וע"כ, להיות שהחכ' היא בבחי' ידיעה, לכן בה וע"י בא האור בבחי' הגבלה להיות בבחי' אור"פ בעולמות כו'.

שכח

- 69 ע"פ משפטים כב, ת.
 70 ראה של"ה עשרה מאמרות מאמר ראשון (מ, א):
 „וזהו רמז הפסוק, זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו, רוצה לומר כשזה אלי שהוא אלי מצד השגתי וידיעתי, אז ואנוהו מלשון אני והו, רוצה לומר אני והו דבוקים ביחד כביכול .. אמנם כשאין לי הידיעה מצד ההשגה רק מצד הקבלה שהוא אלהי אבי, אז וארוממנהו, כי הוא רם ונשגב ממני". הובא בהגהת הצ"צ בלקו"ת ואתחנן ד, א.
 71 ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' נ. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תלו. סה"מ תר"ם ח"א ע' קצו.
 72 ראה פרדס שער ג (שער אם הא"ס הוא הכתר) פ"א.
 עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"ג. שער מב (שער דרושי אבי"ע) ספ"א.
 73 איוב כח, יב.
 74 לשון הפרקי דר"א פ"ג.
 75 ראה סה"מ תר"ס ע' מג ואילך.
 76 ראה לעיל פקנ"ח (ע' תכח).
 77 ראה תו"א וארא נו, א.
 78 תשא לג, יא.
 79 ראה זח"א קעא, א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ו.
 80 שמות ב, י. וראה תו"א שמות נא, ד ואילך. תו"ח שם יא, ג.
 81 = עם היותו.
 82 ראה זח"ג רכד, א. תניא פ"ב (יו, א). פ"ל (לח, ב). פל"ה (מה, א). פנ"א (עא, ב).
 83 ראה הערות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע בקיצורים והערות לתניא ע' קיד. סה"מ תרנ"ט ע' קע. תר"ס ע' ט. תרס"ג ח"א ע' כח. תרס"ט ע' עז. המשך תרס"ו ע' תקמו. סה"מ עת"ר ע' רב.
 84 כד, ב.
 85 ומציאותה: בתניא שם: ועצמותה.
 86 בנוגע לדיוק זה – ראה גם סה"מ תרמ"ז ע' קנג. תרס"ט ע' צח. ד"ה כי חלק ה' עמו תרצ"ד (סה"מ תשי"א ס"ע 31 ואילך). מ"מ, הגהות והערות קצרות לתניא כאן.

קיצור. וכמו במשה שהי' בחי' חכ', כתי' לפני לא יראו, וכמו הנשמה דמשכנה והשראתה הוא במוח שבראש, ואינו מושג מהותה כלל. וזהו דאבא יונק ממזלא, הנמשכים מפנימיות הכתר בבחי' יניקה בלבד. וי"ל כמו פנימיות התורה, שהיא בבחי' ידיעת המציאות לבד, ובפי' ספ"ד⁸⁷, דרדל"א אינו משיג מהות העצמות שבתוכו. ולפ"ז לעתיד יהי' התחדשות הידיעה בכל המדרי'. ובחי' חיצוניות האור, בחכ' 88 הוא בחי' הארה, ובחכ' דתורה בחי' מהות העצמית. ולהיות שחכ' היא או"פ, ידיעה פנימיות, זה אלי, ועי"ז אני והוא (ובמ"א שהן ב' מדרי' שבכתר⁸⁹, והוא, הוא בחי' פנימיות הכתר, וז"ע הוא ושמו, והיינו בחי' הפנימיות ששורה בחכ') ולכן הביטול דחכ' הוא בבחי' ציור, וכמו משה שהי' על עמדו (וי"ל דז"ש בסש"ב ממהו"ע הראשון), וע"כ החכ' מגביל את האור.

קסד) אמנם בחי' חכ' דתורה היא בחי' החכ' שלמעלה מאצי', והיא ממוצע להיות התהוות הנאצלים מאוא"ס ב"ה⁹⁰. דהנה אי' בע"ח שער סדר אבי"ע פ"ג⁹¹, דמ"ש⁹² כולם בחכ' עשית, זהו בחי' החכ' שלמע' מאצי', והיינו בחי' חכ' דא"ק כו', דאוא"ס, ע"י התלבשותו בחכמה דא"ק, הוא מתלבש באצי' כו'. וזהו בחי' החכ' דתורה, דגבי תורה נא'⁹³ כאשר יאמר משל הקדמוני, שהוא משל לא"ס קדמונו של עולם⁹⁴, ומשל הוא לבוש, כנודע⁹⁵, והיינו בחי' חכ' דא"ק, שהיא בחי' לבוש להאוא"ס המלוכש בא"ק, וזהו בחי' חכ' דתורה כו'.

והענין, דהנה ידוע⁹⁶ דא"ק הוא בחי' ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנאצלים והנבראים כו', והיינו, להיות דאוא"ס הוא אינו בערך העולמות כלל כו', ובכדי שיתהוו העולמות מאוא"ס, צ"ל ממוצע, וזהו בחי' א"ק, שהוא ממוצע בין אוא"ס לעולמות כו'. וצ"ל איך א"ק הוא בבחי' ממוצע, שהרי גם א"ק הוא באין ערוך לגבי אוא"ס, ונק' אדם דברי' דכללות כו', כנודע⁹⁷. ולעיל פק"ס וקס"א⁹⁸ נת' שהממוצע הוא האור הנמשך מאוא"ס (הן בחי' הקו והן האור דאצי' כו'), שיש בו ב' ענינים, שבא בבחי' גבול ומדה, והוא בבחי' א"ס, להיותו דבוק במקורו כו'. אבל בבחי' א"ק לא יתכן לומר כן, שה"ה בבחי' פרצוף וברי' דבר מה שנתהווה כו' (וכמ"ש במ"א⁹⁹ דהאור בכלל הוא בחי' אצי', וג' בחי' ביי"ע הן בבחי' הכלים כו', וכמבו' שם⁹⁹, דבכלים יש ג' מדרי', ובהאור ד' מדרי' כו'), ואיך שייך לומר שהוא בבחי' ממוצע כו'.

שכט

(95) תו"א לך לך יב, ד. וירא יד, סע"ב ואילך. מגילת אסתר שם.
 (96) ד"ה בזהר תרומה שבהערה 1. וראה אמרי בינה שער הק"ש פ"י. ספר הערכים חב"ד ערך אדם קדמון ע' קעד ואילך. וש"נ.
 (97) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' א ואילך. ועם הגהות כו' – אוה"ת ענינים ע' עז ואילך. לקו"ת מסעי צה, א ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שכא. תרצ"ב ע' צז ואילך.
 (98) ע' תלג ואילך. ע' תלו ואילך.
 (99) ראה אוה"ת ענינים ע' צז. וראה גם לעיל פק"ב (ע' שטו).

(87) – ספרא דצניעותא.
 (88) בחכ' אוצ"ל: בחכ' דמע"ב.
 (89) שבכתר: אוצ"ל: שבכתר, אני הוא בחי' חיצוניות הכתר (או: בחי' אין שבכתר).
 (90) ראה ד"ה בזהר תרומה שבהערה 1.
 (91) שער סדר אבי"ע פ"ג: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב.
 (92) תהלים קד, כד.
 (93) שמואל"א כד, יד.
 (94) פרש"י שמואל"א שם; משפטים כא, יג; מכות י, ב. – נתבאר בתו"א מגילת אסתר צה, ב ואילך. וראה לקמן פק"ע (ס"ע ושגמ ואילך).

אך הענין, דבאמת הרי התהוות העולמות מאוא"ס הוא ע"י הצמצום שהי' באוא"ס כו', דמאוא"ס עצמו (היינו מבחי' הגילוי דאוא"ס כו') א"א כלל שיהי' התהוות העולמות, רק ע"י הצמצום, שנתעלם האוא"ס, ונעשה התהוות שבאין ערוך כלל כו'. וזהו¹⁰⁰ שגילה האריז"ל ענין הצמצום¹⁰¹, שהמקובלים הקודמים לא ידעו מזה, והיו מבארים הכל בדרך עו"ע¹⁰², וידוע דענין עו"ע הוא שיש איזה ערך והשתוות ביניהם (וכמשנת"ל פקמ"ט¹⁰³, דגם בעו"ע שהן מהותים נבדלים, מ"מ יש בהם השתוות, שהן שניהם רוחניים (היינו שהן מתדמין באופן הרוחני שלהם), שע"כ נעשה העלול באופן העילה כו'), וכמו מוחין ומדות, שהמדות הן לפ"ע המוחין. וזהו שיש הפרש במדות אם הן מבחי' המוחין שבמדות, או מבחי' חיצוני' המוחין, או פנימי' המוחין כו'. וכ"ה בכל עו"ע שהעלול הוא בערך העילה כו'. וזהו שהרמ"ק ז"ל בפרד"ס שער אם הא"ס הוא הכתר¹⁰⁴, החליט שהכתר אינו א"ס ממש, ובפלח הרמון¹⁰⁵ כ' משמו בס' אלימה, שרחוק מה שהי' בין הכתר וא"ס הרבה יותר ממה שהי' בינינו הנמצאים השפלים ובין הכתר כו', מ"מ כ' בשער הגוונים פ"ב בענין הכתר שנק' חשך, שזהו במדרי' הכתר שמתייחד עם מאצילו, ובבחי' זו לא יושג כלל לזולתו (שעש"ז נק' חשך), יען שהוא בחי' משתווה המאציל בנאצל, ע"ה שיש כמה יתרונות כו', לפי שכ"ה בענין עו"ע, שיש להם איזה השתוות כו'. ובאמת לא יתכן כלל לו' שום השתוות לגבי א"ס ב"ה (וכמ"ש במ"א¹⁰⁶, דלשטה זו, הגם שרחוק מאד ערך הכתר לגבי א"ס יותר מרחוק העשי' לגבי הכתר, מ"מ, א"א להשוות רחוק הכתר לגבי א"ס כמו רחוק העשי' לגבי א"ס, שהרי הכתר הוא מ"מ עלול הראשון, ועד העשי' יש כמה רבבות השתל', שע"ז נתרחק יותר כו'. ובאמת, הכתר עם העשי' שניהם שוין, וכמ"ש¹⁰⁷ עושה פלא כו').

(והנה גם לשיטת האריז"ל, הרי עתיק הוא בחי' תחתונה שבמאציל כו'¹⁰⁸, ובביאור האדר"ח¹⁰⁹ דרפ"ח¹¹⁰ כו', דעיקר עתיקא הוא הא"ס שמתלבש ברדל"א, ובפי' ספ"ד מהאריז"ל⁵⁸ כו', ההוא רישא דלאו רישא אשר שם חביון עוז העצמות כו', והיינו בחי' עצמות א"ס ממש כו', הרי לכאורה זהו ג"כ ענין ערך והשתוות כו'. הענין הוא, דהנה, דעת האריז"ל בענין הכתר אינו כדעת הפרד"ס, דלדעת הפרד"ס¹⁰⁴ הכתר אינו א"ס, כ"א בחי' מתהווה מהא"ס, ודעת האריז"ל בענין הכתר הוא, שהכתר הוא א"ס ואינו א"ס, דבחי' עליונה שבו הוא א"ס, בחי' תחתונה שבמאציל, ובחי' התחתונה שבו אינו א"ס, והוא

שבעה ערה¹⁰⁰.

(107) בשלח טו, יא. וראה תו"א בשלח סג, א. לקו"ת חוקת נט, ריש ע"ב. נצבים נב, ריש ע"ג. תו"ח נח סה, ב. בשלח קסז, א.

(108) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. וראה אוה"ת והמשך תרס"ו שם. וראה גם אוה"ת ויקרא ח"ד ע' א"כא.

(109) „פירוש מסודר לאדרא זוטא" להרח"ו בספר הדרת מלך (קט, א – בהוצאת לאַנדאָן, תק"ס). קול ברמה להר"י צמח (קט, א – בהוצאת קאָרעץ, תקמ"ה).

(110) עמוד א.

(100) ראה אוה"ת שם ע' קיט. הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' נה ואילך. סה"מ תרס"ה ע' רנד. ועוד. וראה ספר הערכים חב"ד ח"ג ערך אוא"ס (א) ע' קיז ואילך. וש"נ.

(101) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב. (102) ראה מקומות שצויינו בהערה 100. ד"ה וארא תשל"ב.

(103) ע' שצו.

(104) שער ג פ"א ואילך. וראה אוה"ת ענינים ע' קעה ואילך. המשך תרס"ו ע' רכ ואילך.

(105) שער ג פ"א.

(106) ראה אוה"ת, הגהות לד"ה פתח אליהו וסה"מ

במנין הספי' כו', וכמ"ש בע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ג¹¹¹, והיינו, דבחי' עליונה שבכתר אינו בחי' מתהווה מהא"ס ב"ה בדרך עו"ע, כ"א זהו בחי' הא"ס במדרי' התחתונה שבו כו'. וכפי מ"ש בפ"י סד"צ⁵⁸, זהו המדרי' המתלבשת ברדל"א כו', וכ' שם, דרדל"א עצמו אינו משיג מה שיש בו כו', כנ"ל פקס"ג¹¹², וזהו מכח הא"ס, להיות עצמותו נמשך ונמצא גם במקום שאינו בערך כלל כו', וע"ד צמצם שכינתו כו'¹¹³. ובד"כ הכוונה היא על מדרי' הא"ס שאחה"צ, והוא בבחי' הקו הנמשך מאוא"ס כו'. אמנם נושא הכוונה ג"כ על עצמות א"ס, דעתיק הוא ל' העתקה ממקום למקום¹¹⁴, בחי' העתקת העצמות כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁵. אבל מה שנתהווה מא"ס ב"ה, אינו שייך לומר בזה איזה השתוות (כו'). וזה מובן רק בענין הצמצום שחידש האריז"ל, שע"ז נתהווה התהוות שבאין ערוך כלל כו'. דכמו"כ של גם התהוות פרצוף דא"ק הוא ע"י הצמצום כו'. אך לפ"ז צ"ל מהו"ע אמצעיית בחי' א"ק, מאחר שהתהוות הוא ע"י הצמצום בדרך אין ערוך, א"כ מה צריכים למוצע כו'.

אך הענין הוא, דענין הממוצע בזה אינו כמו להיות דבר אמצעי בין העליון אל התחתון, דהיינו שיהי' בערך אל העליון וגם אל התחתון כו' (וכמשנת"ל פק"ס¹¹⁶ בענין שהאור דקו בכלל הוא בבחי' ממוצע, וכן באו"כ כו'), אלא ענין אמצעיית דא"ק הוא, דלהיות ההתהוות מאוא"ס ב"ה הוא שנתהוו העולמות תחלה בבחי' כללות ואח"כ בא בד"פ כו'. והענין הוא, דע"ה שע"י הצמצום נתהווה בחי' המציאות כו', וכמ"ש בע"ח בתחלתו¹¹⁷ שע"י הצמצום נתגלה שרש הדין (היינו בחי' הרשימו¹¹⁸, כח הגבול שבא"ס), וממנה נעשה המקום שהוא דוגמת הכלי כו'¹¹⁹ (וגם י"ל, דכמו התהוות ב"ע הוא מהרוממות והסילוק דבחי' מל', שהו"ע והים עומד עליהם מלמעלה¹²⁰, שזהו בחי' ההשפעה בריחוק דבחי' מל' כו', וכמ"ש במ"א¹²¹, כמו"כ כללות כל ההתהוות, שזהו מבחי' אוא"ס הסוכ"ע, זהו ע"י הסילוק והרוממות כו'¹²²), מ"מ, בכדי להיות ההתהוות בפועל, ה"ז דוקא מבחי' הגילוי דאוא"ס, דכל פעולה הוא ע"י התגלות הפועל כו', והו"ע הקו הנמשך מאוא"ס, שע"ז הוא ההתהוות בפועל דכל העולמות וההשתל' כו'. ומאחר שזהו מבחי' הגילוי, ע"כ אאל"ה התהוות בבחי' יש ממש, כ"א שיתהווה תחלה בבחי' כללות, שא"ז בבחי' מציאות עדיין כו'. וא"כ, ענין אמצעיית א"ק א"ז מצד האוא"ס שבבחי' אין ערוך, כ"א אדרבה, מצד המדרי' דאוא"ס שבבחי' קירוב ובבחי' שייכות אל העולמות, שבא בבחי' גילוי כו', דבד"כ הוא בחי' או"פ, שהוא בחי' הקו כו', שהתהוות משו"ז צ"ל באופן הנ"ל. וזהו כמ"ש

117 שער א (דרוש עגולים ויושר) ענה ב.

118 ראה לעיל פ"ח (ע' יז).

119 ראה הגהה בעץ חיים (דפוס שקלאוו, תק"ס) שם (הובא בהגהות וביאורים (מהר"ר מנחם מענכין ז"ל היילפריץ) שנדפסו בשולי העמוד בעץ חיים ווארשא, תרנ"א). וראה לעיל שם.

120 מלכים"א ז, כה (ושם): והים עליהם מלמעלה).

121 ראה לקו"ת בלק סח, רע"א. שם, ג ואילך. ביאורי זוהר לאדמו"ר האמצעי פה, ג. סה"מ תרס"ג ח"א ע' לב. ח"ב ע' קסו.

122 ראה סה"מ תרנ"ט ע' קיד.

111 שער דרושי אבי"ע פ"ג: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. ע' תמה.

112 ראה לעיל פקס"ב (ע' תמב).

114 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ס"ע תתקמ ואילך. סה"מ תרכ"ו ס"ע רמה ואילך. תרל"ח ע' שיד.

115 ראה מקומות שצויינו בהערה הקודמת. מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' ט. המשך תרס"ו ס"ע שיח ואילך. ע' תקפג. וש"נ. לקמן ח"ג ע' וא"שסת. ד"ה תורה צוה תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' כו ואילך).

116 ע' 0000.

במ"א¹²³, דמש"א¹²⁴ אין ערוך לך, היינו לגבי עצמות דוקא, דכל ההתהוות היא באין ערוך לגמרי לגבי העצמות כו', אבל לגבי בחי' האור, וכ"ש לגבי בחי' האור"פ שנמדד לפ"ע העולמות, אינו בבחי' אין ערוך לגמרי כו', וע"כ, בכדי שתהי' ההתהוות, צ"ל תחלה ההתהוות בד"כ, ואח"כ בא בדרך פרט כו', וכמו מאמר סתום ומא' פתוח¹²⁵, שזהו מא' כללי ופרטי, דבראשית¹²⁶ נמי מא' הוא¹²⁷, והוא בחי' מא' כללי¹²⁸, דבראשית כולל הכל, וכמו שפרש"י¹²⁹ דביום ראשון במא' בראשית נברא הכל, ואח"כ נפרטו כאו"א בפרט כו', וכמו ברוך שאמר והי' העולם¹³⁰, דבאמירה א' נבראו כל העולמות כו'¹³¹, וכמארז"ל¹³² בע"מ נבה"ע והלא במא' א' יכול להבראות כו', דבאמת נבראו כל העולמות במא' א', רק שזהו בד"כ, ואח"כ נפרטו בהט' מאמרות כו'¹²⁸.

וע"פ הנ"ל יובן ענין מוצאיהם למסעיהם. דהנה¹³³, ישראל עלו במח' ¹³⁴, והיינו בחי' מחה"ק דא"ק כו'¹³⁵, ופי' עבמ"ח¹³⁶ היינו במדרי' עליונה שבמח' ¹³⁷, בחי' פנימי א"ק כו'¹³⁸, דכשם שבס' השתל' יש הפרש בין שרש הנשמות לשרש המלאכים¹³⁹, דמלאכים שרשם מחיצוני' הכלים, ונשמות שרשם מפנימי' הכלים כו', כמו"כ הוא בשרשם במחה"ק דא"ק, דשרשם הוא מפנימי' א"ק כו'. וזהו מוצאיהם, שהוא מל' וכמוצא מים כו'¹⁴⁰, דהיינו שרשם ומקורם כו'. וענין מסעיהם, זהו עליית הנשמות, והוא שהנשמות כמו שהן למטה, יעלו לשרשם ומקורם בבחי' פנימי' א"ק כו'. ובכדי שתהי' העלי', צ"ל תחלה ההמשכה משרשם ומקורם, שעיי"ז תהי' העלי' כו'. וע"ד העלי' דשבת שאז הוא עליית המל' כנודע¹⁴¹, הרי צ"ל תחלה המשכה מלמע', דז"ע לכה דודי לקראת כלה¹⁴², דהיינו המשכה מבחי' ז"א, להיות עיי"ז עליית המל' כו'¹⁴³. וכמו"כ בעליית הנשמות צ"ל תחלה המשכה מלמע' כו'. וזהו מוצאיהם למסעיהם, שהוא ההמשכה משרשם ומקורם להיות העלי', ועיי"ז מסעיהם למוצאיהם, שמתעלים לשרשם כו'. ומ"ש ויכתוב משה, הענין הוא, דהנה בתו' יש ג"כ כלל ופרט, וכמשי"ת¹⁴⁴, ונשמות מושרשים בתו' כידוע¹⁴⁵, ולכן עלייתם הוא ג"כ עיי' התורה כו'. אך אומרו ויכתוב משה, זהו התו' כמו שהיא בבחי' פרט, דאז היא בבחי'

שלא

- (123) ראה לעיל פ"י (ע' כב). וש"נ.
 (124) בברכת יוצר לשבת.
 (125) שבת קד, א. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקסט"ע ר.א. תו"ח יתרו רסה, א. שערי תשובה לאדמו"ר האמצעי קטו, ג.
 (126) בראשית א, א.
 (127) ר"ה לב, א.
 (128) ראה לקו"ת בהר מא, ד. סה"מ תרמ"א ע' רצג ואילך.
 תרמ"ד ע' שטז ואילך. תרנ"ט ע' קמט ואילך.
 (129) בראשית שם, יד.
 (130) סדר פסוד"ז.
 (131) ראה לעיל פק"נ (ע' תא). וש"נ.
 (132) אבות פ"ה מ"א.
 (133) בהבא לקמן – ראה לקו"ת מסעי צו, א.
 (134) ב"ר פ"א, ד.
 (135) ראה לקו"ת שה"ש יז, סע"ד. כו, סע"ד.
 (136) = עלו במחשבה.
 (137) ראה לקו"ת שם יט, ב. לד, ג.
 (138) ראה ד"ה בזהר תרומה שבהערה 1. וראה סה"מ תרנ"ט ע' יח ואילך. עת"ר ע' פב. לעיל פס"א (ע' קנא).
 (139) ראה עץ חיים שער כח (שער העיבורים) פ"א. שער מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש יו"ד. פרי עץ חיים הקדמה לשער השבת פ"ה. שער השבת פ"י. תו"א יתרו עב, ב. לקו"ת פ' ראה כו, סע"ג ואילך. דרושים ליוה"כ ע, ג. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קיד, ד ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תקמו ואילך.
 (140) ישעי' נח, יא.
 (141) לקו"ת בלק עב, ב. ובכ"מ.
 (142) סדר קבלת שבת.
 (143) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' תנה ואילך.
 סה"מ פר"ת ע' קמט ואילך. תרפ"ט ע' 81 ואילך.
 (144) פק"ע (ע' ושדמ ואילך).
 (145) לקו"ת במדבר טז, ב. ובכ"מ.

אותי' הכתב, דתורה כמו שהיא בבחי' כלל, ה"ה בבחי' אותיות החקיקה, וכמו האותיות שבלוחות כו'¹⁴⁶, וכמ"ש במ"א¹⁴⁷, וכמו שהוא בבחי' פרט ה"ז בבחי' אותיות הכתב כו'. ועי"ז הוא העלי' כו', דלהיות דהתו' גם כמו שהיא בהתגלות בבחי' פרט ה"ה מדרי' עצמי' כו', ע"כ, ע"י התו' יכול להיות העלי' לשרשם ומקורם בבחי' פנימי' א"ק כו'. וזהו אלה מסעי בני' כו',² דכללות ענין המסעות הוא העלי' דנשמות לשרשם ומקורם כו', ובכדי שתהי' העלי', צ"ל תחלה המשכה מלמע' כו', וזהו מוצאיהם למסעיהם, ועי"ז מסעיהם למוצאיהם כו'. והעלי' הוא ע"י התו' כו', וזהו ויכתוב משה, שע"י התו' כמו שבאה בבחי' פרט, עי"ז הוא העלי' דנשי' לשרשם ומקורם במחה"ק דא"ק כו'.

קיצור. אמנם חכ' דתורה היא חכ' דא"ק, משל הקדמוני, א"ק לבוש לא"ס. דהנה, א"ק הוא בחי' ממוצע. והלא הוא אדם דברי'. הענין הוא, דהתהוות העולמות הוא ע"י הצמצום, וזהו שגילה האריז"ל, דמקובלים הקודמים חשבו הכל בבחי' עו"ע, ולכן הרמ"ק, אחר שמרחיק בחי' הכתר מערך הא"ס, כ', שעצם הכתר הוא בחי' משתווה המאציל והנאצל. ובאמת לא יתכן ענין ההשתוות כלל, והיינו ע"י הצמצום (ובענין הכתר, הרמ"ק סובר שהוא מציאות מתהווה, ולהאריז"ל, עתיק הוא בחי' א"ס בהעתקה). וא"כ מה"ע האמצעי דא"ק. הענין הוא, להיות דהתהוות בפועל הוא ע"י הגילוי, ע"כ צ"ל תחלת ההתהוות בבחי' כללות, וזהו בחי' א"ק, ונמצא, דאין זה לגבי אוא"ס שמובדל מהעולמות, כ"א לגבי הגילוי. וז"ע מוצאיהם למסעיהם, מקור נשמות בפנימיות א"ק, ומסעיהם הוא העלי', ותחלה צ"ל מוצאיהם למסעיהם.

בס"ד. ש"פ דברים, תנ"ר ג

אלה¹ הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל². וצ"ל³ מה שמשנה תו' חלוק מהספרים הראשונים, שהד' ספרים הראשונים נאמרו כשלישי המדבר⁴, דבכל התו' נא' וידבר ה' אל משה, ויאמר ה' אל משה, ומי המספר זאת, אם נא' שמשנה הוא המספר, הול"ל וידבר ה' אלי, וכמו בנביאים שנא⁵ ויהי דבר ה' אלי, ואם הו' הוא המספר, הול"ל ודברתי אל משה, אלא זהו שלישי המדבר ומספר שדבר ה' אל משה כך וכך. ובמשנה תורה נא' כמשה המדבר מפי עצמו, וכמו ואתחנן אל הו'⁶, ואתפלל אל ה' כו'⁷, ואתנפל לפני ה' כו'⁸, וכתוב וידבר ה' אלי כו'⁹. רק התחלת משנה תורה נאמר ג"כ כשלישי המדבר, אלה הדברים אשר דבר, ולא נא' מי הוא המספר כו'. וצ"ל מהו"ע שלישי המדבר, ולמה הד' ספרים הראשונים נאמרו מפי שלישי המדבר, ומשנה תו' נא' ממשנה מפי עצמו. ומפני מה התחלת משנה תורה נא' ג"כ מפי שלישי המדבר כו'. גם צ"ל מהו"ע אלה הדברים אשר דבר כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת¹⁰ דא"ק הוא ממוצע בין אוא"ס לעולמות¹¹, והקשה, הלא א"ק הוא בחי' אדם דברי' דכללות¹², דבאין ערוך לגבי אוא"ס, ואיך שייך לומר שהוא בבחי' ממוצע כו'. ונת¹⁰ דאמצעית דא"ק אינו כמו הממוצע בין עליון ותחתון, שיש בו השתוות אל העליון והשתוות אל התחתון כו', כ"א ענין הממוצע דא"ק הוא בענין ההתהוות לבד, דבכדי שמבחי' האור והגילוי דאוא"ס יהי' התהוות העולמות, צ"ל ההתהוות תחלה בבחי' כלל, ואח"כ בא בדרך פרט כו'. וזהו קורא הדורות מראש¹³, היינו מראש דא"ק, דבא"ק נתהוו העולמות בבחי' כלל, ואח"כ נפרטו בד"פ כו'.

שלב

קסה) ולהבין זאת בתוס' ביאור, הנה ידוע דכללות ענין ההשתל' וכללות ענין הסדר וההדרגה בעולמות הוא מצד האור פנימי כו', דמצד האור מקיף אינו שייך כלל כללות ענין ההשתל' וסדר והדרגה, כ"א מצד אור' פ דוקא. וכדאי' בע"ח¹⁴ ובמב"ש¹⁵, מה שאחר הצמצום הוצרך להיות המשכת הקו, שבאם היו העולמות כמו שהן מצד האור' מ, לא הי' חילוקי מדרי' כלל בעולמות, כ"א היו כולם במדרי' א, ולא כן הי' כוונת המאציל, כ"א שיהי' ס' והדרגה בעולמות, בבחי' ירידה מדרי' אחר מדרי' כו'.

(6) ואתחנן ג, כג.

(7) עקב ט, כו.

(8) עקב שם, יח. כה.

(9) דברים ב, יז.

(10) פקט"ד (ע' תמוז ואילך).

(11) ד"ה בזהר תרומה שבהערה 1.

(12) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' א ואילך. ועם

הגהות כו' – אוה"ת ענינים ע' עז ואילך. לקו"ת מסעי צה, א

ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שכא. תרצ"ב ע' צז ואילך.

(13) ישע"י מא, ד.

(14) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(15) – ובמבואו שערים (שער א ח"א פ"ב).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה בזהר תרומה (ביאורי זוהר להצ"צ ח"א ע' רנו ואילך) – כנסמן לקמן בהערות.

(2) דברים א, א.

(3) בהבא לקמן – ראה אוה"ת דברים ע' א ואילך. סה"מ

תרל"ח ע' שלג ואילך. וש"נ.

(4) ראה רמב"ן בהקדמתו לפירושו עה"ת.

(5) ירמ" א, ד. יחזקאל ג, טז. ועוד.

(* הוא ד"ה סדין עשתה ותמוכור במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' שיט ואילך – בשינויים והוספות.

(והכוונה בזה בכדי שיהי' מציאות יש, שהו"ע בירור הסיגים והפסולת כו'), וע"ז הי' המשכת הקו, שנמשך בחי' קו דק ומצומצם, ואופן המשכתו הוא שבקצהו העליון נוגע ודבוק באו"ס, ובקצהו התחתון אינו דבוק באו"ס הסובב¹⁶, וע"ז יש בו מעלה ומטה, שבקצהו העליון הוא בבחי' מעלה, וכל מה שמתרחק ממקורו הוא בבחי' מטה כו', וע"ז נעשה סדר והדרגה בעולמות כו'. ועיקר ענין מעומ"ט הוא בהאור, וכמו"כ עיקר ענין ההשתל' מדרי' אחר מדרי' בבחי' מיעוט האור בערך זל"ז כו', הכל הוא בבחי' האור כו', אך ע"ז נעשה ס' והדרגה בעולמות, להיות דהתהוות העולמות הוא מן האור, ע"כ, לפי אופן האור, כ"ה העולם כו'. וכמו עד"מ אותי' המח' ואותי' הדבור, שהן רחוקים בערכם זמ"ז, דמח' בלתי מורגש, והדבור מורגש אל הזולת כו', ומ"מ הן בס' והדרגה, דלפי אופן אור השכל המאיר במח', כ"ה האותי' דמח', ולפי אופן האור המאיר בדבור, המה אותי' הדבור כו'. וכמו"כ הוא בעולמות, דלפי אופן האור כ"ה העולם כו'.

וההדרגה בזה הוא בבחי' המציאות, דהעולם שנתהווה ממדרי' עליונה שבקו, אינו בבחי' מציאות, וכל מה שיורד למטה, נעשה בבחי' מציאות יותר כו'. ובאמת המעומ"ט שבהאור הוא ג"כ בבחי' המציאות, דבחי' עליונה של הקו הוא אינו בבחי' מציאות אור, וכשמתרחק ממקורו נעשה בבחי' מציאות אור כו'. רק שבכללות, בחי' האור בכלל הוא בחי' אין, והעולמות בכלל הן בבחי' מציאות. ויש בהאור בחי' המציאות, ובעולמות יש ג"כ בחי' העדר המציאות כו', ולפי אופן האור כ"ה המציאות של העולמות כו'. ובפרטי' יש בזה ריבוי רבבות מדרי', מתחלת ההתהוות עד שנעשה בחי' המציאות כו', אך בד"כ ה"ז נכלל בג' מדרי'¹⁷, והוא, שכל דבר שנתהווה, הנה בתחלת התהוותו הוא בבחי' חומר פשוט שאין בו שום צורה, שזו"ע הפשיטות, שאין בזה שום ציור כלל, והיינו שאינו בבחי' מציאות עדיין, כי כל מציאות בהכרח שיהי' בזה ציור באיזה אופן הוא, וכמו ביש גשמי, הרי בהכרח הוא בעל קצוות, אם בעל זוויות או עגול, אבל בעל קצוות הוא בהכרח, שזהו הגבלתו, ובזה הוא נתפס כו', וכן כל מציאות דבר, בהכרח שיהי' בו ציור, והחומר הפשוט משום צורה הוא שאינו בבחי' מציאות עדיין. רק שלגבי אין ואפס המוחלט נק' יש, והיינו מפני שאינו אין, לא שהוא יש, דלהיות אין ויש מובדלים בערך, שאינו שייך ממוצע ביניהם, ע"כ, מה שאינו אין, ה"ז יש, אבל לא שהוא בבחי' מציאות יש, רק הוא בבחי' אפשרות המציאות¹⁸, דהאין הוא בחי' אפיסת המציאות והעדרו, והחומר הפשוט הוא שאפשר להיות בחי' המציאות כו' (וא"ז רק מה שנותן מקום למציאות, המבו' במ"א¹⁹). והצורה הוא בחי' התגלות החומר (היינו בחי' התגלות האפשרית המציאות שבהחומר, לא התגלות עצם החומר כו') שבא לכלל צורה כו', אבל היא צורה כללית עדיין כו'. ואח"כ נעשה בבחי' מציאות ממש כו'. והן ג' מדרי' חומר

16 ראה עץ חיים ומבוא שערים שם.

17 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' שיא ואילך. ועם הוספות כו' – אוה"ת בשלח ע' שצב ואילך. סה"מ תרס"ב ע' שנו ואילך (ועם הוספות כו' – סה"מ תרפ"ו ע' כח ואילך. תרפ"ח ע' קסז ואילך. תרצ"ט ע' 222 ואילך). תרס"ה ע' קסה ואילך (ועם הוספות כו' – סה"מ תרצ"ב ע' צה ואילך). לקמן

ח"ג ע' וא'שפט.

18 ראה ספר יסוד עולם (לר' יצחק הישראלי) בתחילתו (ד, א – בהוצאת ברלין, תקל"ז). הובא בהגהות לד"ה פתח אליהו שבתוי"א תרנ"ח ע' נב. סה"מ תרנ"ט ע' ריג. תרצ"א ע' רפה. וש"נ.

19 ראה סה"מ שבהערה 17.

צורה ותיקון¹⁷, חומר הוא חומר הפשוט מכל צורה, וצורה הוא צורת והתגלות החומר, והוא ג"כ בבחי' פשיטות עדיין, ותיקון הוא שנעשה בבחי' מציאות ממש כו'. וכמו הד' יסודות, בתחלה נברא חומר פשוט²⁰ שאין בו שום ציור מהד' צורות, רק מה שנושא בעצמו כל הצורות²⁰, ואח"כ צורה, הו"ע התגלות הד' צורות, יסוד האש ויסוד המים כו', והם ג"כ יסודות פשוטים, וכנודע דהאש היסודי אינו חם ואינו מאיר²¹, דהגדרת האש הוא חום ואור, והאש היסודי מופשט עדיין מהגדרת האש, וכן המים היסודי מופשט מהגדרת המים כו', שהן רק כחות היולים שמופשטים עדיין מהגדרה כו'. ותיקון הוא שנעשה בבחי' מציאות בגדר מיוחד ופרטי כו'. והן ג' מדרי' בי"ע, דברי' הוא ראשית ההתהוות בבחי' פשיטות עדיין, ויצ"ה הוא בחי' צורה כו', ועשי' הו"ע תיקון כו', וכמ"ש במ"א¹⁷. וזהו ג"כ²² ענין בי"ע הכללים¹², דהיינו בכללות ההתהוות, דבחי' אדם דברי' דכללות זהו תחלת ההתהוות, שאינו בבחי' מציאות עדיין כו', ובחי' אדם דיצי' הוא בחי' התגלות המציאות, ואדם דעשי' הוא שנעשה בבחי' מציאות כו'.

אך לפ"ז צ"ל, מה"ע דא"ק הוא בבחי' ממוצע, מאחר שזהו רק בס' ההתהוות, שהוא בס' והדרגה, דתחלת ההתהוות הוא לא בבחי' המציאות עדיין כו', וא"כ אינו שייך ע"ז לו' שזהו בבחי' ממוצע כו' (דכמו"כ אפ"ל דבחינת אדם דיצי' ג"כ בחי' ממוצע כו'). אך הענין²³, דבחי' א"ק מחולק בזה מהמדרי' שלמטה ממנו, במה שהוא בבחי' כלל שכולל הכל, דזה אינו שייך במדרי' שלמטה מא"ק, דהגם שהוא בס' ההתהוות, אינו בבחי' כלל, רק בחי' א"ק הוא בבחי' כלל, שכל מה שנתהווה מרכ"ד עד סוכ"ד בעולמות העליונים והתחתונים, וכל מה שנעשה בשית אלפי שנין כו'²⁴, הכל הוא כלול בבחי' א"ק כו', באופן דבחי' א"ק יש לו שייכות לעשי' כמו לאצי', דכשם שאצי' כלול בא"ק, כמו"כ עשי' כלול בא"ק, א"כ הוא שייכות לכל העולמות בשוה לעשי' כמו לאצי' כו'. משא"כ בחי' העקודים, הגם שמזה נשתלשל ונתהווה כל מה שנתהווה בעולמות כו', מ"מ, אינו בבחי' שייכות לכל העולמות, לפי שאינו בבחי' כלל, ובד"כ הוא בבחי' שייכות לעולם האצי', היינו התחלת ההשתל' דעולם האצי' כו', משא"כ א"ק הוא בחי' כלל הכולל הכל כו'. אך מה שכולל הכל אינו בבחי' מציאות כלל, עד שכולם הם בו בהשוואה, דאצי' ועשי' שוין ממש כו'.

קיצור. ובה"ע²⁵ הנה סדר והדרגה הוא באו"פ. וז"ע הקו, להיות מעומ"ט בהאור, ועי"ז הוא המעומ"ט בכלים ובעולמות. והוא בענין המציאות. ובכללות הוא בג' מדרי', חומר צורה ותיקון, דתחלת ההתהוות הוא חומר פשוט, והיינו שאינו במציאות עדיין, דכל מציאות הוא בציור, ולגבי אין ה"ז יש, וביש הוא רק אפשרות המציאות. ואח"כ התגלות הצורה, והיא הגדרה מופשטת, וכמו אש היסודי שהוא פשוט. ואח"כ בחי' המציאות. וזהו א"ק אדם דברי', עקודים יצי', אצי' עשי'. וא"כ מה"ע הממוצע דא"ק.

שלד

(22) ראה גם סה"מ תרס"ה ותרצ"ב שם.

(23) ראה ד"ה בזהר תרומה שבהערה 1.

(24) ר"ה לא, א. סנהדרין צז, א.

(25) = וביאור הענין.

(20) ראה רמב"ן בראשית א, א. עץ חיים שער מב (שער

דרושי אבי"ע) פ"א. וראה חדא"ג מהרש"א ר"ה לב, א.

(21) ראה מורה נבוכים ח"ב פ"ל. מאמרי אדמו"ר האמצעי

ויקרא ח"ב ס"ע תע ואילך. וש"נ.

הענין הוא, דא"ק לבד, שזהו התחלת ההתהוות, ה"ה כולל הכל, ויש לו שייכות לעשי' כמו לאצי', משא"כ עקודים.

קסו) וזהו דא"ק נק' בש' אדם²⁶, שלא מצינו בשום פרצוף שיהי' נק' אדם, כ"א פרצוף דא"ק. דאצי' נק' אדם²⁷, לפי ששם שייך בחי' ציור אדם, וכמ"ש²⁸ ועל הכסא דמות כמראה אדם, שזה שייך רק בע"ס דאצי' כו', וגם נק' אדם ע"ש אדמה לעליון כו'²⁹, וכמ"ש במ"א²⁷, אבל להיות נק' בשם אדם הוא בחי' א"ק לבד כו'. והיינו לפי שאדם מורה על התכללות, דבזה חלוק האדם מכל הנבראים, במה שכלול מהכל, והוא שיש בו ד' מדרי' דצח"מ³⁰, דבעצם הוא במדרי' מדבר, ומצד החיות שבו הוא בבחי' חי, והשערות שבו הן בחי' צומח, וגם צומח מקטנות לגדלות כו', וגופו הוא בחי' דומם, משא"כ גוף הבע"ח הוא בחי' צומח, וכנודע³¹. וגם בכחותיו יש בחי' דצח"מ, וכמשנת"ל פקמ"ו וקמ"ז³², דבשכל יש דצח"מ, דשכל המעשי הוא בחי' דומם, והשכל בעינינים טבעיים בחי' צומח, ושכל שבדבור הוא בחי' חי, ושכל שמשכיל השכלות בחי' מדבר כו'. וגם האדם כלול מכל המיני כחות, וכמ"ש הרמב"ם בח' פרקים שלו³³, דכל הנמצאים יש להם פעל א' או ב' פעלים, והאדם משתנה ומתחלף לכמה פעולות שונות זמ"ז כו', דכל ההפכים ישנם באדם, דכל הכחות שאפ"ל הכל נמצא באדם כו'. וכן יש בו מהמדרי' היותר נעלות והיותר תחתונות, דמצד נשמתו, יכול להיות במדרי' היותר נעלות, וכמא"כ³⁴ מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב ומשה³⁵ כו', דכאשר יתנהג בטהרה ופרישות, ויעסוק בתו' ותפלה כדבעי, יכול להיות במדרי' היותר גבוה, ולהיפך ח"ו, יכול להיות במדרי' היותר שפלה ר"ל, להיות גרוע מבע"ח הטמאים ושקצים ורמשים כו'³⁶, הרי האדם כלול מכל המדרי' כו'³⁷. וזהו מה שא"ק נק' בשם אדם, להורות ע"ז שכל מה שנתהווה בעולמות, מרכ"ד עד סוכ"ד, הכל נמצא כלול בא"ק כו'.

אמנם איך כ"ז כלול שם, הכל הוא לא בבחי' מציאות כלל, וכמו חומר הראשון שנושא את הד' צורות²⁰, שאינם שם בבחי' מציאות כלל כו'. וכמו³⁸ שהנפש נושא את כל הכחות כו', דהרי הכחות כמו שכלולים בנפש, ה"ה ג"כ בבחי' הפשטה לגמרי מבחי' מציאות כו', ומ"מ ה"ה בבחי' כחות כו' (ונק' הגדרה מופשטת כו'), אבל הנפש שנושא את

ותסד). סה"מ תרנ"ה ע' קעה. תרנ"ט ע' רנו. עטר"ת ע' תסא. — בלקו"ת אמור לו, ג מציין להקדמת הרמב"ם לפירוש המשניות [ד"ה אחרי כן ראה להסתפק].

(34) תדבאר פכ"ה.

(35) ומשה: ראה גם סה"מ תרל"ט ח"א ע' תח. תרמ"ג ע' ע. תרנ"ד ע' רסו. תרס"ב ע' רלב. תער"ב-תרע"ו ע' קלו. תרפ"ו ע' יד. תש"ד ע' 47. ד"ה אלה מסעי תשי"ט (סה"מ תשי"ט ע' רמה). ועוד.

(36) תניא פכ"ט (לו, ב).

(37) ראה גם סה"מ עזרת' ע' צח.

(38) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' עב. תו"ח נח עב, ג ואילך. סה"מ תרס"ב ע' שכת. תרס"ה ע' קסח. לקמן ח"ב פשפ"ה (ע' ותשצב). סה"מ תרפ"ז ע' יז ואילך. תרצ"ב ע' ק.

(26) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' רנו ואילך. סה"מ תרנ"ב ע' מא ואילך. תרנ"ז ע' לג. תרס"ב ס"ע שכת ואילך. המשך תרס"ו ס"ע שח ואילך.

(27) ראה תו"א משפטים עו, ב. אוה"ת ענינים ס"ע רא ואילך. המשך תרס"ו ע' ריא ואילך. ובכ"מ.

(28) יחזקאל א, כו (בדילוג).

(29) לשון הכתוב — ישע"י יד, יד.

(30) ראה לקו"ת אמור לו, ג ואילך. חוקת נז, ד ואילך. לקו"ת ברכה צה, ג. סה"מ תרל"ה ח"א ע' כב ואילך. ח"ב ע' שלו ואילך. עטר"ת ע' תפה ואילך. תרפ"ה ע' שכת ואילך.

תרצ"ו ע' 92 ואילך. תש"ב ע' 126 ואילך.

(31) ראה תו"א ג, ס"עג ואילך.

(32) ע' שפה ואילך.

(33) הרמב"ם בחי' פרקים שלו: כ"ה גם לקמן פרכ"ט (ע')

הכחות, הרי אינם בבחי' כחות כלל כו', והנפש נק' נפש אחת, שאין בה שום ריבוי כלל כו', אף שהיא נושא כחות כו'³⁹, כמו"כ בחי' א"ק³⁸, הגם שכולל הכל, ה"ז לא בבחי' מציאות כלל, עד שכולם הם בהשוואה ממש כו'.

וזוהו דא"ק הוא בבחי' ממוצע, לפי שכולל הכל, והיינו שא"ז רק התחלת ההתהוות, כ"א שכולל הכל כו'. דהתחלת ההתהוות הוא רק בבחי' המציאות, שזה התחלת המציאות, אבל לא שכל מה שמתהווה מזה נמצא כלול בו כו'. וכמו בכלים, הנה התחלת המציאות של הכלים, א"ז מחייב שכל הבחי' כלים שיתהוו נמצא כלול בזה כו'.

דהנה ידוע דהתחלת גילוי הויות הכלים הוא בעקודים, וכמ"ש בע"ח שער העקודים פ"א⁴⁰, וה"ז רק תחלת התהוות הכלים, לא בחי' כוללת הכל, היינו שכל מה שיתהווה בבחי' כלים כלולים בזה, כ"א שהוא תחלת ההתהוות, וכללות עולם העקודים הוא עולם פרטי, משא"כ א"ק הוא עולם כללי, והיינו שזהו בחי' מחה"ק שעלה באוא"ס המאציל כל מה שיתהוו עולמות ונבראים, וכל המאורעות וההנהגות שיהי' בהם, הכל כאשר לכל עלה במח', וזהו בחי' א"ק²³. דבא"ק גופא יש בחי' א"ק דא"ק, ואבי"ע דא"ק, וי"ל שזהו בחי' נשמה וגוף ולבוש והיכל שבא"ק, המבואר בע"ח שמ"א פ"ד⁴¹, שהן בחי' אבי"ע שבא"ק (אח"כ ראיתי שכ"כ בס' נה"ש⁴², ושם, דהשרש הוא בחי' א"ק שבא"ק). ונראה דגם הע"ס דא"ק כוללים כל העולמות, וכמ"ש בע"ח שמ"ז פ"ג⁴³, דאוא"ס ע"י התלבשות בבחי' דא"ק⁴⁴ מאיר באצ"י, ושם, דבכר"י הוא ע"י התלבשות בכינה דאצ"י, וביצ"י ע"י התלבשות ז"א⁴⁶ דאצ"י כו'. אמנם כמו"כ הוא ע"י התלבשות תחלה בבחי' בינה וז"א ומל' דא"ק, וכמ"ש במ"ח⁴⁷ מס' הבריאה פ"א מ"ב, ואוא"ס שבא"ק כו' נתלבש אף בבינתו, וע"י מסך דרך ג"ר דאצ"י מאיר בכר"י כו', ובמס' היצי' פ"א מ"ג, ואוא"ס כו' ע"י מסך ז"א דא"ק המתלבש אף בז"א דאצ"י ונכלל בז"א דבר"י כו', ובמס' העשי' פ"א מ"ב, ואוא"ס כו' ע"י מסך מל' דא"ק המתלבש אף במל' דאצ"י ונכלל במל' דבר"י ומאיר בה דרך מל' דיצ"י כו', והיינו, דשרש האצ"י הוא מבחי' חכ' דא"ק, ושרש הכר"י מבינה דא"ק, ויצ"י מחג"ת, ועשי' ממל'. ואפשר דהד' מדרי' הנ"ל, נשמה גוף לבוש היכל, הן הע"ס דא"ק, דחכ' היא בחי' נשמה, ובינה בחי' גוף (ועמ"ש בע"ח שמ"א פ"ז⁴⁹, דאפי' בינה שהיא⁵⁰ נק' בית גופני לחכ' כו'), וחג"ת בחי' לבוש, ומל' בחי' בית והיכל כו' (וכתר דא"ק

שלה

39) ראה גם סה"מ תרס"ה ע' רסז.

40) בתחילתו.

41) בעי"ח שמי"א פ"ד: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. ובדפוסים שלפנינו: שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ב.

42) = בספר נהר שלום (להר"ר שלום מזרחי שרעבי לא), ב ואילך. בעץ חיים דפוס ווארשא, תרנ"א – ח"ג יא, ג ואילך).

43) בעי"ח שמי"ז פ"ג: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו הנ"ל. ובדפוסים שלפנינו: פרק ב.

44) בבחי' דא"ק: אוצ"ל: בבחי' חכ' דא"ק (וכ"ה להדיא לקמן ע' פקס"ז (ע' תנט)).

45) ראה עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות למהר"ח)

פ"א. זהו הרקיע לזח"ג רלד, א (הובא בלקו"ת שה"ש לט, ג). יפה שעה לעץ חיים שער מז שם. אמת ליעקב מערכת א אות רלז. מערכת ח אות ח (הובא בהגהות וביאורים (מהר"ר מנחם מענדל ז"ל היילפרין) שנדפסו בשולי העמוד בעץ חיים ווארשא, תרנ"א) לעץ חיים שם. באוה"ת דברים שבהערה 3: „בד"ה ויקהל כתב דהיינו חכמה דא"ק". וראה גם לקו"ת קרח נב, ד. אוה"ת נצבים ע' ארעט. סה"מ תרנ"ז ס"ע כא. ע' רמב.

46) ז"א: אוצ"ל: בז"א.

47) = במשנת חסידים.

48) במשנת חסידים.

49) בעי"ח שמי"א פ"ז: בדפוסים שלפנינו: פ"ה.

50) שהיא: בעץ חיים שם: שהיא נשמה.

הוא בחי' נשמה לנשמה, בחי' השרש כו'. וכנ"ל⁵¹ ממ"ש בע"ח שמ"א ספ"ד⁵², שהן ד' אותיות הוי' (וכ"ה מפורש בס' נה"ש⁴²). ומ"מ צריכים לומר שיש בחי' עצמו (שג"ז הוא בבחי' ע"ס) (וי"ל דבבחי' זו הוא בחי' תחלת ההתהוות), ובחי' כוללת, דהיינו שהוא בחי' מחה"ק על כל העולמות כנ"ל (וכמו במשל דהנפש שנושא הכחות שנת"ל⁵³, הלא יש הנפש עצמו, ומה שנושא את הכחות, הגם שאין לחלק ביניהם כו').

והנה בהמשל דחומר וצורה שנת"ל פקס"ה⁵⁴, הרי הצורה והתגלות החומר הוא התגלות כל הד' צורות, ואח"כ התיקון שלהם, וא"כ, בהדוגמא למעלה, בחי' העקודים, שזהו בחי' יצי', ה"ז ג"כ כולל כל המדרי' כו'. הנה ודאי כן הוא, שיש בו כל הד' מדרי' (והן בחי' חכ' בינה ת"ת ומל' שבו, דכן הוא גם באצי', רק שבעקודים הן בבחי' צורה, ובאצי' בבחי' תיקון, והן ג"כ בחי' נשמה גוף כו', וגם שרש שיש בכל עולם, כמ"ש בע"ח שם, ועמ"ש במ"ח מס' כללות העולמות פ"ג מ"ג). אך זהו בחי' עצמו, לא בחי' כוללת, דבעצם הוא עולם פרטי (וכל עולם כולל המדרי' שבהעולם שלמטה ממנו כו', וכמ"ש במ"א⁵⁵, ואין זה בחי' כוללת כו'), ורק א"ק הוא בחי' כוללת, ועקודים הוא התגלות פרט א', וכמ"ש בע"ח שער העקודים פ"א⁵⁶ וז"ל, כי לבן הוא סוד לובן העליון אשר הוא קודם כל האצי' הזה (והיינו בחי' א"ק), והוא הי' עושה כל הבחי' עקודים נקודים וברודים לצורך האצי' שיאציל אחריהם כו', והתחיל בעקודים כו' עכ"ל.

והנה בהתגלות פרטי המדרי' מבחי' הכוללת דא"ק, י"ל דעקודים הוא בחי' יסוד המים, וכמ"ש באוצ"ח בדרוש ענ"ב⁵⁷, דעקודים רומז לאברהם, דהויות הכלים הוא רחמים, ואברהם בגימט' רחם כו', וא"כ זהו בחי' מים. ונקודים בחי' אש, דתהו בחי' גבו'. וברודים היינו אצי', בחי' רוח, שזהו עיקר התיקון, וכמ"ש במ"א⁵⁸ על מאה"ז פ' לך דע"ז א' לבתר אגלידו וקיימא ברוחא עילאה כו'. ובי"ע בחי' יסוד העפר כו'. ועמ"ש בע"ח שער העקודים ספ"ד⁵⁹. ובמל' דעולם העקודים יש יו"ד שרשים אל י"ס דנקודים כו', היינו שרשי עולם התחתון שנמצא כלול בעולם העליון ממנו כו', ועמשנת"ל פקל"ב⁶⁰ בענין רושם דכלי העקודים כו' יעו"ש, והיינו דהגשמת הכלי דאצי' הוא ע"י הרושם דעקודים, אבל שרש התהוותם הוא מכלים דא"ק (וכמ"ש ש"ש⁶⁰ די"ל שהן בחי' מהות ממהות כו'), ולהיות דכלים דא"ק אינם בחי' כלים כלל, וכמ"ש בע"ח שער עיגולים ויושר ענף ד', ע"כ, בכדי שיהי' בחי' מציאות כלים דאצי', זהו ע"י הרושם דעקודים כו'.

ונמצא, דעקודים זהו רק התחלת גילוי ההתהוות כו', משא"כ א"ק הוא בחי' כלל שהכל נמצא כלול בו כו', והכל נמצא בו לא בבחי' מציאות כלל כו'. וזהו עילוי בבחי'

של

ב – בהוצאת קארעץ, תקמ"ג). וראה סה"מ תרמ"ד ע' שנה.

תרנ"ד ע' דש. לעיל פרק קל (ע' שמא).

58) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ס"ע נא ואילך.

ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ח, ג ואילך. אוה"ת לך לך

ח"ד תרעו, ב ואילך. סה"מ תרל"א ח"א ע' שעט ואילך.

59) ת"ק: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. ובדפוסים

שלפנינו: פ"ה.

60) ע' שמו.

51) – וכן נראה.

52) בנ"ח שמי"א ת"ק: בדפוסים שלפנינו: שער מב (שער

דרושי אבי"ע) ספ"ב.

53) בתחילת הפרק (ס"ע תנה ואילך).

54) ע' תנג ואילך.

55) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' קצג.

56) בתחילתו. וראה אוה"ת ענינים ע' שכב.

57) – באוצרות חיים בדרוש עקודים נקודים וברודים (ה,

א"ק, הא', מה שאינו רק התחלת ההתהוות, כ"א שהוא בבחי' כלל כו', והב', ההפלאה, שע"ה כולל הכל, אינם בו בבחי' מציאות כלל, עד שכולם הם בבחי' השוואה כו'. וזהו שא"ק נק' אור כללי⁶¹, לפי שהוא בחי' הכלל דכל העולמות וההשתל', והכל בו בבחי' השוואה כו'.

קיצור. וזהו דא"ק נק' אדם, כי האדם הוא שכולל מכל ההפכים, ומהיותר עליון ותחתון, וכמו"כ א"ק כולל הכל, ובהשוואה ממש, וכמו הנפש שנושא כל הכחות, והוא נפש א'. והתחלת ההתהוות אינו מוכרח שכולל הכל (ע' ברמב"ן ע"פ בראשית⁶²), וכמו עקודים, ראשית גילוי ההתהוות, והוא עולם פרטי, וא"ק הוא תחלת ההתהוות, ובחי' כוללת, וזהו העילוי דא"ק, שכולל הכל, והכל בהשוואה, לא בבחי' מציאות.

קסז) והנה²³ מה שא"ק כולל כל העולמות, זהו בחי' חיצוני דא"ק, אבל פנימי א"ק, אינו שייך לו' בזה שהיא בחי' כוללת כו'. ועמ"ש בלק"ת בהבי' דמוצאיהם⁶³ בשם המ"ח⁶⁴ מס' כללות העולמות רפ"ב, דא"ק הוא כדוגמת בחי' א"א לגבי עולמות אבי"ע, א"כ זהו בחי' חיצוני א"ק, וכמו א"א, שהוא חיצוני הכתר כו', ובחי' הפנימי דא"ק הוא מ"ש בע"ח⁶⁵ דלעילא מגולגלתא דילי' יש כדוגמת עתיק כו'. ולפ"ז בחי' א"ק הוא בבחי' ממוצע גם בענין הזה בין אוא"ס לעולמות, וכמו הכתר שהוא ממוצע וכולל מב' בחי' עתיק ואריך, דעתיק הוא בחי' תחתונה שבמאציל, ואריך ראש ומקור לנאצלים כו', וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג⁶⁶, כמו"כ גם בבחי' א"ק, בהב' מדרי' שבו, בחי' פנימי וחיצוני כו'. ובלק"ת בהבי' הנ"ל, דבחי' עתיק דא"ק זהו בחי' ראשית הקו, וא"כ ה"ז בחי' או"פ כו'. וכ"ה הכוונה כאן, דגם מה שא"ק הוא בבחי' ממוצע בין אוא"ס לעולמות, ויש בו מבחי' א"ס שלמע' מגדר שייכות לעולמות, כ"ז הוא מבחי' או"פ כו'. וע"ה דאו"פ בכלל הוא מה שנמדד לפ"ע העולמות כו', מ"מ, בחי' ראשית הקו הוא מה שלמע' מגדר שייכות אל העולמות כו'. וכמו בחי' עתיק דאצ"י, שהוא מה שנעתק ונבדל מהנאצלים, ע"ה דעתיק באמת הוא בחי' או"פ, וכנודע⁶⁷ דפנימי המקיף הוא בחי' פנימי דוקא כו', כמו"כ בחי' ראשית הקו, ע"ה בכלל בחי' או"פ, ה"ה למע' מע' מגדר שייכות אל העולמות כו'. וכמ"ש בלק"ת שם⁶⁸ בשם העה"מ⁶⁹, דחוט הא"ס (שבעולם המלביש) הוא

(62) שבהערה 20.

(63) מסעי צה, ב. וראה לעיל פ"א (ע' ב).

(64) = המשנת חסידים.

(65) שער ט (שער שבירת הכלים) פ"ו.

(66) בע"ח שמי"א פ"ג: בדפוסים שלפנינו: שער מב (שער

דרושי אבי"ע) פ"א.

(67) ראה גם סה"מ תרס"ג ח"א ע' סב. ח"ב ע' לו. תרס"ה

ע' כז.

(68) עמוד ג.

(69) = העמק המלך (שער א פנ"ה"נו).

(61) כן אמר רבינו הגדול נ"ע בשם הרב המגיד דמעזריטש נ"ע שהי' מרגלא בפומי' דבחינת א"ק הוא אור כללי וכן מצאתי גם כן בפירושו לתלמיד ר' ישראל סרוג, תלמיד האריז"ל – אוה"ת ענינים ע' פד ואילך. בסהמ"צ להצ"צ נח, ב: ב. "א"ק שהי' כולל כולם הוא בחי' א' והה"מ ז"ל קראו אור כללי". בסה"מ תרמ"ד ע' שנא: "וכמ"ש בדרוש ג' מיני אדם [אוה"ת ענינים שם] שהי' מרגלא בפומי' דהה"מ ממעזריטש ז"ל דא"ק הוא אור כללי שמקיף לכל העולמות בשוה וכמ"ש ומתחת זרועות עולם וכמ"ש במ"א". באוה"ת וישב רנו, א: "וראיתי לא' מתלמידי אדמו"ר נ"ע שכ' .. נקרא א"ק שהוא אור כללי שכולל כל העולמות עד סוף כל הדורות כנודע מענין קורא הדורות מראש"ו".

* ראה לקו"ת מסעי צה, ב. ד"ה בזהר תרומה שבהערה 1.

בחי' הי"א שבקדושה, וכידוע דבקדושה הן ע"ס, עשר ולא תשע ולא י"א⁷⁰, והיינו בהאור שבא בבחי' התלבשות בכלים, שהאור מתייחד עמהם, ואינו נחשב למדרי' בפ"ע כו'⁷¹, אבל בחי' א"ס שלמע' מבחי' ע"ס, ואינו נמנה עמהם, והו"ע אנת הוא חד ולא בחושבן כו'⁷², זהו בחי' הי"א כו'⁷³. וזהו ג"כ ראשית הקו, שאינו במנין ע"ס, אפי' במדרי' היותר עליונה כו'.

ונמצא²³, דבחי' א"ק הוא בחי' ממוצע בענין ההתהוות, שנתהוו העולמות בבחי' כלל, ומא"ק יצאו ונתהוו בד"פ כו', וגם בבחי' ממוצע שיש בזה מבחי' א"ס שלמע' מבחי' גדר שייכות אל העולמות (שזהו בחי' האור שבחיצוני' א"ק כו'), והוא ראשית הקו, שזהו כדוגמת עתיק כו' (ויש בזה גם מבחי' אור הסובב, דהיינו אור הבל"ג לגמרי, וכמובן מהמשל דמראות גדולות וקטנות שהוכא לעיל פ' קס"ב⁷⁴, וקאי על בחי' סובב כו').

והנה מ"ש בע"ח⁴³ דאוא"ס ע"י התלבשותו בחכ' דא"ק מאיר באצי', נר' שזהו בחי' עתיק דא"ק, שהרי בזהר הרקיע על מאה"ז⁷⁵ בריש הורמנותא דמלכא כ', דכשם שמל' דאצי' נעשית עתיק לברי', כמו"כ בחי' מל' דאצי' דכללות נעשית בחי' עתיק לאדם דברי' דכללות כו', ובחי' עתיק דברי' זהו בחי' נקודת המל' דאצי' שבוקעת את המסך ויורדת בברי' ומתלבשת בג"ר דברי' כו', וכמ"ש בע"ח שער ס' אבי"ע פ"א⁷⁶, וכמו"כ בחי' עתיק דא"ק זהו בחי' ראשית הקו, שבוקע חשך הצמצום, שעז"נ⁷⁷ אז יבקע כשחר אורך כו', ומתלבש בבחי' חכ' דא"ק כו', וע"י חכ' דא"ק מתלבש בחכ' דאצי' בבחי' פנימי' החכ' כו'.

וזהו שבקש משה⁷⁸ הראני נא את כבודך⁷⁹, וידוע דכבוד הוא בחי' חכ'⁸⁰, כבוד בגימט' ל"ב⁸¹, שהן לבנ"ח⁸² כו', ולכאו' א"מ⁸³ מה שבקש משה הראני נא את כבודך, שהרי משה הוא בחי' החכ'⁸⁴, וכמ"ש⁸⁵ כי מן המים משיתיהו כו'. אך הענין הוא, שבקש בחי' החכ' כמו שמתלבש בזה בחי' פנימי' הכתר, וכמ"ש הרמ"ז במדבר דקי"ח ע"א⁸⁶, בפ"י הראני נא את כבודך, שזהו כמו שהחכ' מלביש לבחי' הכתר, וזהו כבודך כבודך (וע"ה

70) ספר יצירה פ"א מ"ד.

71) ראה פרי עין חיים שער עולם העשי' פ"ד. שער הקדישים פ"ד. תו"א תולדות כ, ב ואילך. אוה"ת תולדות קנב, א ואילך. סה"מ תרל"ד ס"ע שמג ואילך. תר"ם ח"ב ע' תריט ואילך. לקמן פרי' ואילך. ד"ה ויתן לך תשכ"ח (סה"מ מלוקט ח"ד ע' סד ואילך. בהוצאה החדשה – ח"א ס"ע שמ ואילך). ד"ה בסוכות תשבו תשמ"א (סה"מ מלוקט ח"ב ע' קג ואילך. בהוצאה החדשה – ח"א ע' קסה ואילך).

72) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

73) ראה אוה"ת במדבר (שבועות) ע' קכח. דברים ע' יט. תהלים (יהל אור) ע' מח. סה"מ עטר"ת ע' תקפז. ד"ה ואברהם זקן תשל"ז (סה"מ מלוקט ח"ד ע' נו ואילך. בהוצאה החדשה – ח"א ע' שג ואילך).

74) ע' תמב.

75) = מאמר הזהר (ח"א טו, א).

76) פ"א: כ"ה בעין חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: פ"ו.

77) ישע"י נח, ת.

78) תשא לג, יח.

79) בהבא לקמן – ראה אוה"ת תשא ע' ביז ואילך. ע' בימג. ד"ה אל יפטר תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' קנח).

80) ראה לקו"ת ויקרא א, סע"א. וראה גם סה"מ תרמ"א ע' מד ואילך. תרנ"ה ע' סח. פר"ת ע' רלו. מקומות שצוינו בהערה 92.

81) זח"ג לג, א (רע"מ).

82) = ל"ב נתיבות חכמה (ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"א מערכת כבוד).

83) ראה לקו"ש ח"ו ס"ע 248 ואילך. ח"ח ע' 236 הערה 70.

84) ראה תו"א שמות נב, ב. לקו"ש ח"ו ע' 244 ואילך. וש"נ.

85) שמות ב, י.

86) ראה גם לקו"ת ויקרא שם. סה"מ תרס"ד ע' צד.

שכ' שם שמלביש לאריך, הכוונה היא על המשכת בחי' הפנימי' ממש כו', יעו"ש). וברע"מ פנחס דרנ"ה ע"ב אי' בענין שיעור סוכה, לא פחות מעשר⁸⁷, דאיהי מל' כו', ולא למע' מעשרים⁸⁷, דאיהי כ', כתר עליון⁸⁸, דלא שלטא בי' עינא⁸⁹, כבוד עילאה, עלי' אמר משה הראני נא את כבודך כו', והיינו, דבחי' הכתר לא שלטא בי' עינא, שזהו למעלה מהשגה כו', ומ"מ, הרי עשרים אמה כשר, ולא פסול רק למע' מעשרים, ומבו' במ"א⁹⁰, שזהו ב' המדרי' שבכתר, דעשרים אמה הוא בחי' חיצוני' הכתר, ראש ומקור לנאצלים, ולמע' מעשרים זהו בחי' פנימי' הכתר כו'. וזהו שבקש משה הראני נא את כבודך, בחי' פנימי' הכתר שבחכ', והו"ע פנימי' אבא פנימי' עתיק כו'⁹¹. וזהו בחי' אור שלמע' מבחי' מים כו', וכנודע⁹² דחכ' נק' מים ונק' אור, דמים הוא בחי' חיצוני' החכ', והוא בחי' הביטול דחכ' (כמו מיא דניידי כו'⁹³), שעיי"ז החכ' היא בחי' כלי לאוא"ס כו', ואור הוא האוא"ס השורה בחכ', שז"ע פנימי' אבא פנימי' עתיק כו', והיינו בחי' ח"ס, ובח"ע דאצי' בחי' פנימי' ועצמי' החכ' כו'. וזהו שנאמר כבודך חסר ו', דהנה, כבוד בוי"ו בגימט' ל"ב, והן לבנ"ח, שהן המשכות, וז"ע וי"ו כו'⁹⁴, וזהו בבחי' חכ' דאצי', שיש לבנ"ח, אבל מו"ס לא אתפתחא לשבילין ונתיבות, וכמ"ש באד"ר דקכ"ח ע"ב, ועמ"ש ע"ז בבה"ז⁹⁵ שזהו לפי שמו"ס הוא בחי' פנימי' הכתר כו' (ובמ"א מבו' ⁹⁶ דעיקר הממוצע הוא בחי' ח"ס, דלפעמים מתעלם ופעמים מתגלה, והיינו ב' בחי' סתימות שבו, הא', מה שסתום מהמקבל, והב', שסתום בעצם מצ"ע כו', וז"ע מתן בסתר כו'⁹⁷, וכמ"ש במ"א⁹⁸, וכמשי"ת לקמן⁹⁹, וזהו כבוד חסר, דלא אתפתח לנתיבות כו', וכ"ה בחכ', בעצמו' ופנימי' החכ' כו'. וי"ל שזהו הנתיב הל"ב דחכ', הנק' שכל מופלא, שהוא עצם החכ', כמ"ש הפרד"ס שער הנתיבות פ"ג, ועמ"ש במ"א בענין שכל מופלא ושכל נעלם, בהגהות לסי' ב"ש¹⁰⁰, ועז"נ¹⁰¹ נתיב לא ידעו עיט, והוא בחי' מ"ה דחכ', שזהו בחי' אין דכתר ממש (בחי' פנימי' הכתר) שנמצא בין הנאצלים כו' (וזהו הנמשך בחו"ב ע"י בחי' ד"ע המחליף מקום הכתר כו'¹⁰²), וכמ"ש במ"א¹⁰³. וזהו מה שא"ס ע"י התלבשותו בחכ' דא"ק מתלבש בחכ' דאצי', והוא בחי' עצמי' האצי', שזהו מבחי' פנימי' ועצמי' א"ס ב"ה כו'.

שלח

ואילך. ד"ה ביום השמע"צ תשל"א.
 (97) ע"פ משלי בא, יד. ב"ב ט, ב.
 (98) ראה סידור עם דא"ח מ, א (ועם הוספות כו') – אוה"ת סידור ע' מז ואילך. ע' שפא). פירוש המלות פצ"ו. אמרי בינה שם פקמ"ב (פקג, ב ואילך).
 (99) פרי"ז (ע' ותב).
 (100) = בהגהות לסידור [עם דא"ח ד"ה] ברוך שאמר (ראה אוה"ת שם ע' מז ואילך. סה"מ תרס"ט ע' לה).
 (101) איוב כה, ז.
 (102) ראה עץ חיים שער כג (שער מוחין דצלם) פ"ח. שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. תו"א מגילת אסתר צא, ג ואילך. לקו"ת שלח מט, ג ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' ערה ואילך. סה"מ עת"ר ע' נ. וש"נ.
 (103) ראה אוה"ת לך לך ח"ד תשו, א ואילך. סה"מ תרנ"ח ע' יז ואילך.

(87) משנה סוכה ב, א.
 (88) להעיר שעשרים בגימטריא כתר – ראה תורת העולה להרמ"א ח"א פ"ד. לקו"ת שה"ש לה, ג.
 (89) גמרא שם.
 (90) ראה אוה"ת שם ע' ביכו ואילך. וראה גם אוה"ת דרושים לסוכות ע' אתשי. סה"מ עטרי"ת ע' רסג. ד"ה אל יפטר שם. ד"ה ולקחתם תשכ"ז (סה"מ תשכ"ז ע' לד).
 (91) ראה לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ. סה"מ היש"ת ע' 49 ואילך. וש"נ.
 (92) ראה סה"מ תרל"ו ח"ב ע' רלט. תרמ"ד ע' קצו. תרנ"א ע' נז.
 (93) ראה עירובין מ, א.
 (94) ראה תניא אגה"ת פ"ד (צד, ב). ובכ"מ.
 (95) = בביאורי הזהר (לאדמו"ר האמצעי – פח, א ואילך).
 (96) ראה אמרי בינה שער התפילין פקמ"א (קפב, סע"ג ואילך). לקמן פקצ"ו. פרכ"ג (ס"ע ושצט ואילך. ע' ותנב

קיצור. וכ"ז בחי' חיצוניות א"ק, אריך דעולמות. אבל פנימיות א"ק, בחי' ראשית הקו, שהוא עתיק דא"ק, עם היותו או"פ, ה"ה בבחי' העתקה מעולמות, כמו עתיק דאצי', והיא בחי' ה"א שבקדושה. ולפ"ז, א"ק בחי' ממוצע גם מצד או"ס. ובחי' ה"א המתלבש בחכ' דא"ק (דוגמת עתיק דברי' בג"ר דברי') ומאיר בפנימיות חכ' דאצי'. וזהו שבקש משה הראיני נא את כבודך, ד' כתר, א"א, שיעור סוכה, ולמעלה מכ', עתיק, והוא בחכ' בחי' אור, כבדך חסר, דלא אתפתחא לשבילין, וי"ל שזהו נתיב הל"ב שכל מופלא.

קסח) וענין הממוצע דא"ק מה שהוא בבחי' כלל לגבי העולמות, הענין הוא, דהנה, כל מה שנתהווה בעולמות הוא תחת הזמן, דא"ל¹⁰⁴ עולם בלא זמן ומקום, שזהו מציאות העולם כו'.¹⁰⁵ ובעולמות עליונים, היינו עולמות בי"ע הרוחני, בחי' המקום שבהם אינו בבחי' גשם כמו המקום שלנו, וכמו שהסכימו כל החוקרים¹⁰⁶, שלמע' מגלגל התשיעי לא יש שום מקום כלל, והיינו שאין שם מקום גשמי, כ"א מקום רוחני כו'. ואפשר שיובן ע"ד מ"ש בלק"ת בהביאור דשוש אשיש¹⁰⁷, שמצינו באדם כמה כחות שהן במקום אחד, כמו השכל והרצון והמח', והכל במוח (נר' דהכוונה שם על הרצון שהוא פנימי המדות, שיכול להיות גם היפך המדות שבלב הטבעים, רק מפני חיוב השכל כו', וכמו להושיט רגלו במים חמים ביותר לצורך רפואה כו', או שמצטער מדבר תענוג מפני ידיעתו שאצ"ל כן כו', וכן להתענג בדבר צער, כמו בתענית וסיגופים שהם תיקון לנפשו כו'.¹⁰⁸ שכ"ז הוא מן הרצון שע"פ השכל, והוא חיות המדות כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה בהעלותך הא'¹⁰⁹, ומבו' במ"א¹¹⁰), וכן בכתיבת איזה שכל, יש בזה ד' מיני כחות שונות כו', כמ"ש¹¹¹, והרי כל כח יש לו מקום, רק שאינו נתפס בגשם, וע"כ יכולים להיות כולם במקום א' כו'. ועיקר ענין המקום הוא במע' ומדרי'¹¹², דמעלת הדבר זהו מקומה של הדבר, וכמו אין לך דבר שאין לו מקום¹¹³, והיינו שיש לו תפיסא, ואינו דבר בטל (בל"א עס איז עפעס אַ זאַך און האָט אַ ביטרעף, וזהו מקומו כו'). ויובן זה יותר מהעדר תפיסת מקום, וכמו בהעדר תפיסת מקום דקטן לגבי הגדול, שאינו תופס מקום לעצמו (ער פּאַר לירט זיך, ער האָט ביי זיך קיין ווערט און קיין ביטרעף), דזהו מפני שאינו מוצא בעצמו שום מעלה וערך לגבי הגדול, ע"כ אינו תופס מקום לעצמו כו', וכמו"כ הוא בתפיסת מקום שהוא מעלת הדבר (דער ביטרעף), שזהו התפיסת מקום שלו כו'. ואין הכוונה בזה בתפיסת מקום לגבי הזולת (שזהו ממילא שתופס מקום גבי זולתו), רק הכוונה שתופס מקום בעצמו, מצד מעלתו, שזהו המקום שלו כו'. וזהו"ע המקום, שהו"ע המע', ומקומו של כל דבר (דער ביטרעף פון יעדער זאַך) הוא לפי מעלתו של הדבר כו'. ובגשמי' ג"כ,

104) - דאי אפשר להיות.

105) ראה גם תניא שעהיהו"א פ"ז (פב, א).

106) ראה פרדס שער ו (שער סדר עמידתן) ספ"ג. סהמ"צ

להצ"צ נו, ב. אוה"ת סידור ע' מו.

107) נצבים מט, א. וראה גם ד"ה כי חלק ה' עמו תרצ"ד

פ"י (סה"מ תשי"א ע' 30 ואילך). סה"מ תרצ"ב ע' פט ואילך.

אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י צ"ג ע' שנט ואילך.

108) ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ס"ע תפג

ואילך. סה"מ תרל"ט ח"ב ע' תכג. המשך תרס"ו ס"ע צג

ואילך. לקמן פר"ב (ע' תי). ד"ה ביום השמע"צ תש"כ (סה"מ

תש"כ ע' כב).

109) כט, ד.

110) ראה סה"מ תרל"ט שם. תרס"ה ע' יא.

111) = כמו שכתוב [בלקו"ת נצבים] שם.

112) ראה רמב"ם ה"ל יסוה"ת פ"ב ה"ו. מורה נבוכים ח"א

פ"ח. ספר החקירה להצ"צ עד, סע"ב ואילך.

113) אבות פ"ד מ"ג.

ענין המקום הוא שמתאר את הדבר, והוא הגבלת והגדרת הדבר, וכמו גדר הדומם וגדר הצומח כו', שזהו"ע תואר הדבר שהוא הגדר כו', והיינו מעלתו, מעלת הדומם ומעלת הצומח, לא עצם מציאות הדומם, כ"א מעלתו, והוא גדרו ותארו כו'. וכמו בפרטי הדברים, הרי התואר הוא המעלה, וכמו בדומם, שיש אבנים פשוטים ואבנים טובות המאירים, שהכל הוא דומם, רק שמחולקים במעלתם, והוא התואר שלהם כו', וכמו"כ בכללו' גדר הדומם, היינו מע' הדומם, וגדר הצומח מע' הצומח, וכן גדר החי כו'. וגדרו ומעלתו של הדבר זהו מקומו, היינו תפיסתו שנתפס לדבר מה, והוא המתאר אותו כו'. רק שבגשמי, הרי התפיסה היא בהגשמה ממש, ותופס מקום גשמי, וכן התואר והציור שלו הוא בגשמי, שיש בו אורך ורוחב כו' (ובאמת לא זהו מקומו האמיתי, כ"א המעלה והגדר שלו זהו מקומו האמיתי כו', כנ"ל). ולמע' ברוחני' בעולמות עליונים, כמו המלאכים וכדומה, התפיסה שלהם אינו בגשמי, כ"א תפיסה רוחני' בערכם ומעלתם כו'. וכמ"ש במ"א¹¹⁴, דהתחלקות המלאכים במה שמחולקים זמ"ז, הוא בהשגתם ובאופן העבודה שלהם, וכמו מחנה מיכאל באהבה¹¹⁵, שיש בזה ק"פ אלף מחנות¹¹⁶, והיינו שהן מחולקים באופן השגתם ועבודתם, וזהו ערכם ומעלתם, וזהו בחי' המקום שלהם כו'. ומ"מ צ"ל דבעולמות ב"ע גם בחי' המקום הרוחני הוא בחי' מקום שנתפס באורך ורוחב, וכמארז"ל¹¹⁷ מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, עובי כל רקיע כו', בין כל רקיע כו', רגלי החיות כנגד כולם, שוקי החיות כו', וע"ה שכ"ז ענינים רוחני', וכמ"ש במ"א¹¹⁸ בענין ורגליהם רגל ישרה¹¹⁹, ת"ק י"ה כו'¹²⁰, מ"מ צ"ל שיש בזה ג"כ תפיסה בגשם, וכמו מלאך בשליש עולם עומד¹²¹, הרי שהוא נתפס בגדר העולם, איך שנפרש, אם הפי' שהמלאך הוא שלישי מהעולם, או שהפי' הוא שהעולם הוא שלישי מהמלאך¹²², הרי מ"מ הוא נתפס בעולם כו'. וכן מובן¹²³ ממשארז"ל ברכות ד"ד¹²⁴, מיכאל באחת וגבריאל בשתיים כו', והיינו לפי שהעולם תופס איזה מקום לגבי המלאכים, לכן מיכאל די לו בטיסה א', וגבריאל בשתיים כו', ואל"י, שהי' גופו תחלה גשמי מד"י¹²⁵ שבארץ, ונהפך לרוחני¹²⁶, צריך ארבע טיסות כו'¹²⁷, וזהו לפי שהמלאכים הם בגדר מקום מצד הגוף שלהם, ע"כ העולם תופס מקום לגביהם כו'. והתחלת ענין המקום הוא מבחי' מל'¹²⁸, והיינו דמבחי' המל' נתהווה בחי' המקום בב"ע כו'. ולמע' מבחי' המל', לא יש בחי' המקום כו'. ומ"מ, יש בחי' מקום גם באצי, רק ששם זהו רק במעלה ומדרי', לא באיזה תפיסה בגדר מקום חומרי ח"ו. וכמו מעלת החו"ב, זהו מקומם, ובזה הם למע' מבחי' ז"א כו', וכן מע' החסד

ע' שנא. תרפ"ה ע' נת. ע' קכא. ע' שלה. תרצ"ב ע' רו. תרצ"ט ס"ע 211 ואילך. היש"ת ע' 21. תשי"ח ע' 280.

(123) הבא לקמן הוא ע"פ לשון התור"א בראשית ו, ב. ועם הוספות כו' – אה"ת שם ח"ג תקנו, א ואילך. סה"מ תרל"ח ע' קיג ואילך.

(124) = דף ד' (סוף עמוד ב).

(125) = מד' יסודות.

(126) ראה מלכים"ב ב, יא. פרדס שער כד (שער היכולות)

פ"י ג"ד.

(127) ברכות שם.

(128) תניא שעוהיה"א שבהערה 105.

(114) ראה רמב"ם שם. הובא לקמן ח"ב פש"ל"ו (ע' ותרצ"א).

(115) ראה לקו"ת במדבר י, א. יא, ב. ובכ"מ.

(116) ראה זח"ג קנד, א. קנה, א. סה"מ היש"ת ע' 40. וש"נ.

(117) חגיגה יג, א.

(118) ראה לקו"ת אמור לה, א. חוקת סד, ג.

(119) יחזקאל א, ז.

(120) ראה ירושלמי ברכות פ"ט ה"א. הובא בתוס' חגיגה

שם (ד"ה ורגלי).

(121) ב"ר פס"ח, יב. חולין צ"א, ב.

(122) ראה גם סה"מ תרל"ג ח"א ע' כד. המשך מים רבים

תרל"ו פקט"ז. סה"מ תרמ"ד (קה"ת, תשס"ב) ס"ע שיג. תרס"ב

על הגבו, זהו מקומו כו', והיינו בבחי' הכלים דע"ס, שבזה ניכר מעלת ומדרי' כאו"א מהספ"י, וזהו מקומם כו'.

והנה, כמו שהן בבחי' מקום, כמו"כ הן בבחי' זמן¹²⁹, דכל מה שנתהווה ה"ז בבחי' זמן, דלבד זאת שנתהווה מן ההעדר להוי', הרי ה'י זמן שלא היו, ונתהוו ונתחדשו כו'¹³⁰, א"כ ה"ה תחת הזמן כו', הנה זהו בחי' הזמן בכלל, מה שיש לעולם זמן, והיינו מה שהעולם וכל מה שנתהווה בעולם ה"ה הווים ונפסדים כו', וזהו"ע הזמן, מה שנתחדשו, הרי לא היו מקודם כו', ומה שיתבטלו אח"כ, וכמ"ש¹³¹ שמים כעשן כו', וה"ז ענין הזמן בכלל. אבל משו"ז אין לומר זמן פרטי, כמו שית אלפי שנים כו'¹³², דזמן הכללי הוא שהעולמות הן זמניים, ולא נצחי', אבל לא יחוייב עדיין משו"ז התחלקות הזמן הפרטי דשית אלפי שנים כו' (ובענין האור, כנד לומר ענין הזמן באופן כזה¹³², דע"ה שהאור ג"כ קדמו ההעדר, ואינו בבחי' גילוי ההעלם כו', וכמ"ש במ"א¹³³, מ"מ, הרי כשנתהווה האור ה"ה בבחי' דבקות במקורו, וקיומו הוא בבחי' קיום עצמי, ויכול להיות שיתבטל ח"ו, מ"מ, בעת קיומו הוא בבחי' קיום עצמי כו', וכמ"ש במ"א¹³⁴). רק ענין התחלקות הזמן, העיקר הוא בהאור והחיות שבהנבראים כו'. וכנודע¹³⁵ בענין והחיות רצו"ש¹³⁶, דקאי על האור והחיות האלקי שכנבראים שהוא בבחי' רצו"ש כו', והטעם הוא, הא', מפני שהוא הארה לבד, ע"כ הוא בבחי' רצוא תמיד למקורו, ובבחי' שוב אח"כ, מפני רצון העצמו' להיות בחי' הגילוי כו', והב', מצד שהתחברות החיות עם מציאות הנברא הוא בבחי' רצו"ש, כי אא"ל שיהי' בבחי' התיישבות ממש, כ"א בבחי' רצו"ש, שהוא הסתלקות והתפשטות כו'. וגם, דהתחדשות החיות הוא בבחי' רצו"ש כו', וכנודע דהחיות צ"ל בבחי' דביקות דוקא, אך האור שבבחי' דביקות ממש, אינו בגדר התלבשות בנבראים כו', כ"א הדביקות הוא ע"י הרצו"ש, שבזה נתחדש ממקורו כו', וכמ"ש במ"א¹³⁷. ומזה נעשה בחי' הזמן, דהרי הסתלקות והתפשטות ה"ז התחלקות בהאור, שנמשך, ונפסק המשכתו בהסתלקות שלו, וחוזר ונמשך כו', מזה הוא שנתהווה ענין הזמן בעולם כו'. וז"ע עולם ושנה¹³⁸, דעולם הוא בחי' עצם המציאות של העולמות והנבראים כו', ושנה הוא בחי' הזמן שלהם, דהיינו בחי' הרצו"ש שבהאור והחיות המתלבש בתוכם כו'. ועיקר ענין הזמן הוא בבי"ע, וכן בבחי' המל'¹²⁸, מלך מלך ימלוך כו'¹³⁹. ובמד"ר¹⁴⁰ אי' מלמד שהי' סדר זמנים קודם לכן,

(129) ראה שעהיוה"א שם. לקו"ת בהר מא. ב. ברכה צח.

א.

(135) ראה אוה"ת תרומה ס"ע אשנו ואילך. במדבר (שבועות) ס"א קלט ואילך. ואתחנן ח"ו ע' ברמה ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' רג ואילך. תרס"ד (קה"ת, תשמ"ה) ע' קפב ואילך. תרפ"ב ע' רנו ואילך. תרצ"א ע' ש ואילך.

(136) יחזקאל א. יד.

(137) ראה סה"מ תרס"ה ע' רלו ואילך.

(138) ראה פירוש הראב"ד לספר יצירה בהקדמתו קרוב לתחילתו (ב, ג). לקו"ת חוקת סד, ד ואילך. אוה"ת יתרו ע' תתטז ואילך.

(139) ראה לעיל פפ"ד (ע' רטו). וש"ג.

(140) ב"ר פ"ג, ז.

(130) ראה לקו"ש ח"כ ע' 333. חכ"ו ע' 62.

(131) ישעי' נא, ו.

(132) ראה אוה"ת בראשית ח"ג תקו, רע"א.

(133) ראה סה"מ תרנ"ט ע' קצט. תרס"ד ע' לב ואילך.

המשך תרס"ו ע' רכו. ד"ה הנה ידוע דירידת הנשמה בגוף תער"ב (סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' קנא. ספר השיחות תורת שלום ע' 147).

(134) ראה סה"מ תרנ"ו ע' רנו ואילך. הגהות לד"ה פתח

אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' נט ואילך. לעיל פפ"ח (ע' רכח). ד"ה וידבר גו' והקריתם תרס"ה (סה"מ תרס"ה ע' שלא ואילך). ד"ה הנ"ל תשי"ב. תשי"ז (סה"מ תשי"ב ע' שמז ואילך. תשי"ז ע'

והיינו בחי' הזמן שבאצי', והו"ע הקדימה ואיחור שבהע"ס, דבתחלה נאצלה בחי' הכתר, ונפסק המשכתו, ונאצלה ספי' החכ' כו' (וכמשנת"ל פ' קנ"ח¹⁴¹), דיש ס' והדרגה באצי' הספי' כו', וכמ"ש במ"א²³ שזהו בחי' הזמן כו'. ובד"כ הוא ג"כ בחי' הרצו"ש שבהאור, וכמ"ש בס"י¹⁴² ודברו בהם ברצו"ש כו', וכמ"ש במ"א¹⁴³, שמזה הו"ע הזמן כו'. הרי שכל העולמות הן בבחי' זמן ומקום כו'.

קיצור. והנה הממוצע דא"ק בענין ההתהוות, דהנה, כל מה שנתהווה הוא בבחי' מקום, והרוחני אינו בבחי' מקום, ה"ז כמו כמה כחות שהן במוח, ועיקר ענין מקום הוא מעלת הדבר, שיש לו תפיסא (א' ביטרעף), ובגשמי הוא תואר הדבר, גדר הדומם גדר הצומח, ובנבראים הרוחנים הוא תפיסת מקום שלהם במעלתם בהשגתם ועבודתם. ומ"מ, כמלאכים יש מקום, דמלאך בשליש עולם עומד, ובאצי' הוא רק במעלה. וכמו"כ הן בזמן, ולכד מה שקדמם ההעדר ונתחדשו, שזהו שאינם נצחיים (והאור הוא כמו נצחי), הנה התחלקות הזמן מהרצו"ש שבהחיות, מפני שהוא הארה, ואופן התחברותם הוא ברו"ש דוקא, וגם דבקותו והתחדשותו ממקורו הוא ברו"ש. ובאצי' הוא בחי' סדר זמנים, בקדימה ואיחור, ודברו בהם ברו"ש.

וכ"ז שייך בעולמות, שהן בבחי' מציאות דבר, וע"כ שייך בהם בחי' המקום כו', וכן שייך בהם בחי' הזמן, להיות שהאור הוא שבא בבחי' המשכה ובבחי' התלבשות כו'. אבל עצמות המאציל, הוא למע' מגדר זמן ומקום, וכמ"א¹⁴⁴ מי איכא זקנה קמי' קוב"ה כו', והיינו, שגם בראשית המשכת הקו כמו שהוא למע' מבחי' התלבשות גם בפרצוף דא"ק, ה"ה למע' מגדר זמן כו'. ועמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה רס"ו באורך¹⁴⁵, איך שבחי' הכתר הוא למע' מבחי' הזמן¹⁴⁶, משום דהרצו"ש דשם הוא בבחי' מטי ולא מטי, שא"ז ענין הסתלקות והתפשטות שבבחי' התחלקות כו', יעו"ש, וכ"ש שהוא כן בבחי' עתיק דלעילא מגולגלתא דא"ק כו'⁶⁵ (וי"ל, דכללות ענין רצו"ש, והיינו גם בחי' מטולמ"מ¹⁴⁷, שייך רק בבחי' חיצוני' הכתר, שזהו בבחי' שייכות אל העולמות, וההמשכה בזה הוא בבחי' המשכה אל העולמות (דהיינו בחי' הארה לכד כו', דרק בהארה שייך ענין רצו"ש או מטולמ"ט, דלהיותה רק הארה, ה"ה בבחי' רצוא לגבי מקורה, ואח"כ היא בבחי' שוב כו', ובמדרי' הכתר ה"ז בבחי' מטולמ"ט, אבל כ"ז הוא להיותו הארה לכד כו'), וזהו"ע הרצון, שהוא בבחי' מרוצה¹⁴⁸ עכ"פ, ושייך בזה בחי' מטי, שהוא בבחי' התפשטות, ובחי' לא מטי כו'. אבל בבחי' עתיק, שזהו בחי' עצמו, שהמשכה בזה א"ז המשכה אל העולמות כו' (והוא בחי' העתקת העצמות כו', ויובן כן בראשית הקו, שבא בבחי' בקיעה, שזהו כדוגמת נקודת המל' שבקעה את הפרסא, וכמשנת"ל¹⁴⁹), י"ל דבזה אינו שייך כלל ענין מטולמ"ט כו'. ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה הנ"ל¹⁵⁰, דבעצמו' שייך רק בחי' שוב כו' (והוא

שמה

146) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' קטו ואילך.

147) = מטי ולא מטי.

148) ראה גם אוה"ת בראשית ח"ג תפא, ב ואילך.

149) פקס"ז (ע' תנט).

150) ע' קצט ואילך.

141) ע' תכו ואילך.

142) פ"א מ"ו.

143) ראה לקו"ת סה סה, א.

144) ראה יבמות טו, ב.

145) ע' נח ואילך.

בחי' העתקת העצמו' כו). ועפ"ז י"ל דבראשית הקו אינו שייך גם בחי' מטולמ"ט, וממילא א"ז גם בבחי' גדר מקור לבחי' הזמן כו).

ובכדי²³³ שיהי' התהוות האצי' שהוא בחי' ס' זמן, מא"ס ב"ה שלמע' מגדר זמן, ה"ז ע"י שנאצל תחלה בחי' א' ממוצעת בין שני הפכים אלו, והוא בחי' א"ק, ונק' קדמון, מפני שקדם לכל האצי' דאבי"ע (ור"ל בחי' קדימת המע', שקדם במעלתו ומדריגתו לכל העולמות, שאינו בבחי' מציאות דבר כלל עדיין כו, וכמ"ש בע"ח¹⁵¹ דא"ק נק' א"ס בהשאלה כו, ומ"מ יש לו שייכות אל העולמות, ורק שקדם להם כו, דענין קדם הוא שכבר ישנו להדבר, ומוכן להתגלות, רק שלא נתגלה עדיין כו, והיינו שלמע' עדיין מהתגלו', אבל יש לזה שייכות אל הגילוי כו). דהנה ידוע²³ דא"ק נק' מחה"ק¹⁵², ועז"נ¹⁵³ צופה ומביט עד סוף כה"ד¹⁵⁴, וכולם נסקרים בסקירה א'¹⁵⁵, דכל מה שנתהווה בעולמות, הכל עלה במח' זו, רק שהן שם בבחי' בלתי מציאות ניכרת כלל. וזהו שנק' מח', שמורה ע"ז שאינו בבחי' מציאות, וכמ"ש הפרד"ס בשעה"כ¹⁵⁶ ערך מחשבה, דמח' מורה על הדקות, כי אין בגשם יותר דק ממח', ועש"ז נק' אצי' נקודה מחשבת, להראות על הדקות כו¹⁵⁷, וכמו"כ בחי' א"ק נק' מחה"ק, שהוא מח' כללית על כל מה שנתהווה כו. ובמ"א מבו¹⁵⁸ דא"ק הוא בחי' הסכם שלמע' גם ממח' כו, וכמשנת"ל פס"ו¹⁵⁹. וא"כ, בחי' א"ק, ה"ז למע' מבחי' זמן ומקום, שהרי נתהווה שם הכל בבחי' בלתי מציאו' ניכרת כלל כו. ועמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה הנ"ל¹⁶⁰, דהספ"י כמו שהן בא"ק (וכן כל מה שנמצא בבחי' א"ק) אינו גם בבחי' הגדרה מופשטת כו, וע"כ, שם הכל בבחי' השוואה לגמרי כו, וגם לא יש שם קדימה ואיחור כלל כו. וע"כ ה"ז בחי' ממוצעת בין למע' מהזמן והזמן, שהרי בבחי' א"ק לא יש שם גם בחי' ס' זמנים, ומ"מ, בבחי' א"ק שייך עכ"פ לו' שיהיו נסקרים בסקירה א', שהיא¹⁶¹ בחי' מח' א' כו¹⁶², דע"ה דמח' א' ה"ז הוראה דהמח' היא ג"כ לא בבחי' מח' עדיין כו (דבד"כ ענין היחידות שולל ענין המציאות, דכל שהוא במציאות אינו בחי' יחידות כו, והיינו שהוא בעצמו אינו בבחי' היחידות, דמאחר שהוא בבחי' המציאות, ה"ה בבחי' ריבוי בעצם מהותו כו. וכמו יש לי רב¹⁶³, דהיינו בחי' המציאות בעצם, ע"כ אמר יש לי רב כו, וכמו כי רבה¹⁶⁴, כי גדלה¹⁶⁵, דהיינו ריבוי התפשטות הישות כו, דכל שהוא בבחי' מציאות דבר, ה"ה בבחי' ריבוי והתפשטות כו. והיחידות שולל זה כו. הרי דיחידות ומציאות המה הפכים זמ"ז כו. וגם, כל דבר שהוא במציאות, הרי יכול להיות עוד דבר שכמוהו, מאחר שהוא ג"כ בבחי' מציאות דבר כו, וכמו היחיד בדורו¹⁶⁶,

(151) ראה עץ חיים שער ג (שער סדר האצילות) רפ"א.
 אוה"ת ענינים ע' רב. המשך תרס"ו ע' ריד. לעיל ספס"ו (ע' קסד). ספקל"ב (ע' שמח).
 (152) = מחשבה הקדומה (ראה גם לקו"ת שה"ש יז, ד).
 (153) נוסח ברכת זכרונות.
 (154) = כל הדורות.
 (155) ר"ה יח, א.
 (156) = בשער ערכי הכינויים [שער כג].
 (157) עכ"ל הפרדס (בשינויים).
 (158) ראה אוה"ת ענינים ע' פו ואילך.
 (159) ע' קסג ואילך.
 (160) ע' רפ ואילך.
 (161) ראה גם לקו"ת נשא כח, ב.
 (162) ראה זח"ב, א. רעו, ב (בתוספות). וראה סה"מ תרצ"א ע' שכד. וש"ג.
 (163) וישלח לג, ט. וראה גם סה"מ תרנ"ט ע' רכז.
 (164) וירא יח, כ ובפרש"י שם. זח"א רמז, א. אוה"ת וישב רסז, א.
 (165) וירא יט, ג.
 (166) ראה גם סה"מ תרמ"ח ס"ע רה. תרנ"א ע' קעח. תרנ"ד ע' נו. ריש ע' קסא. תרנ"ו ע' תלד. תרנ"ח ע' ריח. תרס"ח ע' קצב.

בהכרח שיש בו דבר שבזה הוא מובדל מכולם, וע"כ הוא יחיד כו'. וא"כ מה שנק' מח' א', ה"ז הוראה שאינו בבחי' המציאות כו'. והגם דנק' אחת, ולא יחיד כו', ה"ז עכ"פ כמו העקודים שעקוד בכלי אחד¹⁶⁷, דמבו' הפי' בזה¹⁶⁸ שהכלי היא בבחי' אחד כו', וכ"ש שהוא כן בבחי' א"ק כו'), ומ"מ ה"ז בבחי' מח' וסקירה א' כו'. הרי שבא"ק יש בו הענין דזמן ובלי זמן, שהרי א"א שאינו בבחי' זמן כלל, שה"ה מ"מ בחי' סקירה א', וגם אינו בבחי' הזמן, שהרי ההתכללות שבו הוא שהן שם בבחי' בלתי מציאות לגמרי, ואינו שייך שם קדימה ואיחור כו'. וזהו מה שא"ק הוא תחלת ההתהוות, דנת"ל¹⁶⁹ שיש בא"ק ב' ענינים, שהוא תחלת ההתהוות, ובחי' כוללת כו', והיינו שאינו רק תחלת ההתהוות לבד, כ"א הוא בחי' כוללת, שכל מה שיתהווה הכל הוא כלול בא"ק כו', ואופן ההתכללות בו הוא בבחי' בלתי מציאות לגמרי, והיינו שהוא כמו תחלת התהוות דבר, שהוא דבר אחד ופשוט כו', וכמו חומר הראשון הנושא הד' צורות כו', וכנ"ל¹⁷⁰. ונמצא דבא"ק יש בו ב' הענינים, ע"כ הוא בבחי' ממוצע כו', דהרי עצמות אוא"ס ה"ה למע' מגדר הזמן לגמרי, והעולמות הן בבחי' זמן כו', ובחי' א"ק, להיות בו ב' הענינים הנ"ל, ע"כ זהו מדרי' ממוצעת, שע"י מדרי' זו יהי' מא"ס ב"ה, שלמע' מגדר זמן לגמרי, התהוות בחי' סדר זמנים כו'.

שמו

וע"פ הנ"ל יובן מה שהד' ספרים נאמרו מפי שלישי המדבר כו'. דהנה¹⁷¹, לכאו' א"מ¹⁷², מפני מה אין מבטלין ת"ת מפני מצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים¹⁷³, וכמו בהפרשת תרומה, שאפשר להיות ע"י שליח כו'¹⁷⁴, ואיך יעסוק הוא בפ' וביאור המצוה, ולא יעסוק בהמצוה עצמה כו', ובפרט¹⁷⁵ שיש מצות שכשנעשים ע"י אחרים, ולא על ידו, אין לו המצוה, ואיך אין מבטלין כו'. ובהכרח לו' שיש מעלה בתורה על המצות. דהנה, המצות הן תחת הזמן, וכמו מצות מצה בפסח, שהוא בזה הזמן, דאז נמשכים כל ההמשכות כו', וכן מצות שבת וכה"ג, הכל הוא בזמן, דברגע קודם או אחריו לא יש המצוה, כ"א בזה הזמן דוקא כו'. וכ"ה במקום, וכמו קרבנות, שצ"ל במקום ההקרבה דוקא¹⁷⁶, ומחשבת חוץ למקומה או חוץ לזמנה פוסל כו'¹⁷⁷. משא"כ התורה אינו תחת הזמן, שהרי כל העוסק בתו' עולה כאלו כו'¹⁷⁸, גם שאינו זמן ומקום ההקרבה כו', וכן הלומד הל' פסח בסוכות כו', רק שדבר בעתו מה טוב¹⁷⁹, אבל מ"מ ישנה להמשכה כו'. והיינו לפי שהתו' היא בחי' חכ' הקדומה דא"ק, שלמע' מבחי' הזמן, ע"כ גם התורה היא למעלה מהזמן כו', משא"כ מצות ה"ה התגלות, שבאו בבחי' התגלות פרטיות, ע"כ הן בבחי' הזמן כו'. והגם שבתורה יש ג"כ בחי' כלל ופרט, וכמשי"ת¹⁸⁰, מ"מ, כללות התורה היא בבחי' א"ק

175 (הובא בד"ה ולקחתם לכם תשכ"ז (סה"מ תשכ"ז ע' לב).

176 ראה פ' ראה יב, ה ואילך. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות רפ"ח.

177 ראה אחרי יז, ג ואילך. רמב"ם שם ה"ב ואילך.

178 מנחות קי, א. בחיי ס"פ ויקהל. צו ז, לו. בעל הטורים שם ו, ב. שר"ע אדה"ז מהדור"ק ס"א ס"א. מהדו"ת סוס"א. הל' ת"ת פ"ב ס"א.

179 ע"פ משלי טו, כג.

180 פק"ע (ע' ושדמ ואילך).

167 ראה עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"א. תו"א נח י, ג ואילך.

168 ראה אוה"ת נח ח"ו תתרטח, א.

169 פקט"ו (ע' תנו).

170 שם (ע' תנה ואילך).

171 בהבא לקמן – ראה אוה"ת וסה"מ שבהערה 3.

172 ראה גם לקו"ת במדבר טו, ב.

173 ראה מועד קטן ט, ב. רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ד.

טושו"ע יו"ד הל' ת"ת סרמ"ו ס"ח. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.

וראה גם לקו"ש חלק טו ע' 138 ואילך.

174 ראה תרומות פ"ד מ"ד.

כו'. וזהו מה שתורה נאמרה משלישי המדבר, דהיינו בחי' א"ק, שזהו בחי' שלישי המדבר ומגלה כו'. אבל משנה תורה, משה מפי עצמו אמרו¹⁸¹, דהנה, משנה תורה הוא בחי' התגלות, שהרי כל הענינים שבהד' ספרים הראשונים נאמרו ונשנו במשנה תורה כו'¹⁸², ולהיות שזהו בחי' התגלות, ע"כ נאמרה משה מפי עצמו כו'. רק התחלת התורה¹⁸³ נאמ' אלה הדברים כו', מפי שלישי המדבר כו', וזהו כמו בעשרת הדברות דכתיב¹⁸⁴ וידבר אלקים את כל הדברים האלה, דהיינו שכל התו' היא בכלל העשה"ד כו'¹⁸⁵, דהיינו דכל מה שנפרט בתושב"כ וגם בתושב"פ, הכל כלול בעשה"ד כו', וזהו כל הדברים האלה כו', וכמו"כ כאן נא' אלה הדברים כו', להורות שכל הדברים דמשה"ת¹⁸⁶, ע"ה שהן בחי' התגלות, מ"מ, הכל הי' כלול בבחי' הכלל דא"ק כו', וע"כ נא' ג"כ ההתחלה מפי שלישי המדבר, שזהו בחי' הכלל דמחה"ק דא"ק כו'. גם י"ל, להיות שהתו' הרי גם הפרטים המה עצמ' כו'. וזהו אלה הדברים, דמשנה תורה, ע"ה שהוא בחי' התגלות, ה"ה אותן הדברים ממש שבבחי' הכלל דא"ק כו', ע"כ נא' ההתחלה מפי שלישי המדבר, להורות שזהו בחי' הכלל כו'. וכל משנה תורה נא' מפי משה, להורות שזהו בחי' התגלו' הוא כמו העצם כו'. וזהו אלה הדברים אשר דבר משה כו', שהד' ספרים נא' מפי שלישי המדבר, שזהו בחי' א"ק, ומשנה תורה נא' מפי משה, להיות שזהו בחי' התגלו', והתחלת משנה תורה נאמר מפי שלישי המדבר, להורות שכ"ז הי' כלול בהכלל דא"ק, וכמו שהיו בבחי' הכלל דא"ק באופן כזה נתגלו מן הכלל אל הפרט כו'.

שמוג

קיצור. אמנם בחי' עצמות המאציל, עתיק דא"ק, למעלה מגדר זמן, דבכתר הוא מטול"מ, שאינו התחלקות, וי"ל דזהו באריך, ועתיק, להיותו העתקת העצמות, אינו שייך גם מטול"מ. ובכדי שיהי' בחי' הזמן, נאצל בחי' א"ק, שכולל הכל בפרטיות ובסקירה א', וזהו שנק' מח', והיא מח' אחת, שאינו במציאות, גם לא בהגדרה מופשטת (דיחידות שולל ענין המציאות), וא"כ הוא זמן ולא זמן, וז"ע הממוצע. וזהו אלה הדברים, שלישי המדבר, מצות תחת הזמן, ותורה, עם היותה פרטים, ה"ה למעלה מהזמן.

(181) ראה מגילה לא, ב. זח"ג רסא, א. ש"ך עה"ת ואוה"ח
 ר"פ דברים. ועוד.
 (182) ראה טעמי המצות להרח"ו פ' האזינו.
 (183) התחלת התורה: אוצ"ל: התחלת משנה תורה.
 (184) יתרו כ, א.
 (185) ראה פרש"י משפטים כד, יב. וראה לקו"ש חכ"ה ע'
 382. חכ"ט ע' 110. וש"נ.
 (186) = דמשנה תורה.

ISBN: 978-0-8266-6090-9

9 780826 660909